

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

9^E JAARGANG

WOENSDAG 6 FEBRUARI 1924

No. 423

INHOUD

	Blz.
OVERHEIDSSUBSIDIES AAN NIET TOT INTERNATIONALE MEDEDINGING IN STAAT ZIJNDE BEDRIJVEN door <i>Mr. M. W. F. Treub</i>	122
De economische ontwikkeling van Sovjet-Rusland IV. De Russische banken in het algemeen door <i>Dr. S. Millner</i>	124
De Industrialisatie van Nederlandsch Oost-Indië II door <i>J. Sibinga Mulder</i>	126
Opsporing van Delfstoffen door <i>Prof. Mr. D. van Blom</i>	127
Scheepvaartondersteuning in het Buitenland IV (Slot) door <i>Mr. F. W. A. de Kock van Leeuwen</i>	128
Industrialisatie van N. O.-Indië door <i>Ir. C. Hoyer</i>	129
Het Rubbervraagstuk door <i>A. C. Mees</i>	129
De Studie van de Economie aan onze Universiteiten door <i>Prof. Dr. J. A. Veraart</i> , met naschrift door <i>Mej. Mr. E. C. van Dorp</i>	130
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
De financiële toestand van Frankrijk en de koers van den Franc door <i>Prof. Bertrand Nogaro</i>	131
AANTEKENINGEN:	
Kosten van het levensonderhoud bij arbeidersgezinnen te Amsterdam	133
Stijging van de kosten van het leven in Duitschland en Nederland	133
Internationale Bank te Amsterdam	133
Verlaging van de kadegelden te Hamburg	134
De heer D. Goedkoop Dzn. over steunverleening aan ondernemingen in den valutaconcurrentiestrijd ..	134
MAANDCIJFERS:	
Emissies in Januari 1924	135
Giro-omzet bij De Nederlandsche Bank	135
Rijkspostspaarbank	135
Productie der Kolenmijnen	135
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	135—144
Geldkoersen.	Effectenbeurzen.
Wisselkoersen.	Goederenhandel.
Bankstaten.	Verkeerswezen.

INSTITUUT

VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

Algemeen Secretaris: *Mr. G. W. J. Bruins.*Redacteur-Secretaris van het weekblad: *D. J. Wansink.*Secretariaat: *Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.*Aangeteekende stukken: *Bijkantoor Ruige Plaatweg 37.*

5 FEBRUARI 1924.

De geldmarkt bleef ook deze week vast gestemd. Vooral bij de maandwisseling was de geldvraag aanzienlijk. Particulier disconto noteerde meestal ongeveer gelijk aan het officieele tarief; voor papier met twee handteekeningen moest in den regel $\frac{1}{4}$ pCt. hooger toegestaan worden. Ook de prolongatierente bleef hoog; de meeste dagen werd 5 pCt. genoteerd.

* * *

Op den weekstaat van De Nederlandsche Bank ver-
toonen, als gevolg van de maandwisseling, zoowel de
disconteeringen als de beleeningen weder wat hooger
cijfers. De post binnenlandsche wissels blijkt van
f 235,8 miljoen tot *f* 249,3 miljoen te zijn geklomen.
Deze vermeerdering komt voor het grootste gedeelte
voor rekening van de Hoofdbank en laat zich geheel
verklaren uit de toeneming der credietischen

van den Staat. Het totaal der rechtstreeks bij de bank
geplaatste schatkistpromessen steeg in de afgelopen
week van *f* 32 miljoen tot *f* 53 miljoen. De beleeningen
geven in totaal een vermeerdering van *f* 6,5 miljoen
te zien. Deze toeneming geldt voornamelijk de
goederenbeleeningen en komt uitsluitend voor rekening
van de Hoofdbank en de Bijbank. Het renteloos
voorschot aan het Rijk daalde met *f* 1,6 miljoen. De
zilvervoorraad der bank blijkt met goed *f* 1,4 miljoen
te zijn aangegroeid. De post papier op het buitenland
geeft een daling van een kleine *f* 800.000 te zien. De
diverse rekeningen op de actiefzijde der balans noteeren
f 4,8 miljoen lager.

De biljettencirculatie steeg met *f* 22,1 miljoen. De
rekening-courant saldi blijken met *f* 8,2 miljoen te
zijn afgenomen. Het beschikbaar metaalsaldo stelde
zich *f* 1,4 miljoen lager dan verleden week.

* * *

De wisselmark kenmerkte zich deze week door een
zeer vaste stemming voor Londen. Nu de politieke beslissingen
gevallen zijn komt men tot de conclusie, dat de resultaten
niet ongunstig zijn voor de positie van het Pond Sterling.
Deze overweging deed, zoowel hier als in New York, den
koers niet onaanzienlijk oploopen. Daar de stijging in
New York in den regel grooter was dan hier daalde de
Dollarkoers en werd er voor 264% afgedaan.

Franken ook deze week in verhouding weder rustig
en in den regel vast. Uit het koersverloop blijkt, dat
Parijs de steun, ondanks herhaaldelijk voorkomende
inzinkingen, nog niet denkt op te geven.

LONDEN, 2 FEBRUARI 1924.

Hoewel de spoorwegstaking deze week van geen invloed
was, bleef de geldmarkt haar vasten toon tot de maandwisseling
behouden. Eenige banken lieten hunne uitstaande leeningen
afloopen en weer hadden groote belastingbetalingen plaats.
Een en ander had ten gevolge, dat tot Vrijdag voor daggeld
tusschen 2% en 3 pCt. betaald moest worden. Vrijdag kwam
de markt in het bezit van meer middelen door groote
couponbetalingen en dientengevolge liep de koers terug
tot 2½ pCt.

De discontomarkt was iets flauwer, hetgeen in verband
stond met den vasteren koers voor Ponden in New York.
Ook voor de volgende week wordt een flauwe tendentie
verwacht. De omzet bleef gering.

2-mnds. prima bankaccept	3 ⁵ / ₁₆ pCt.
3- " " "	3 ⁵ / ₁₆ — ³ / ₈ pCt.
4- " " "	3 ³ / ₈ — ⁷ / ₁₆ pCt.
6- " " "	3 ¹ / ₂ — ⁹ / ₁₆ pCt.

OVERHEIDSSUBSIDIES AAN NIET TOT INTERNATIONALE MEDEDINGING IN STAAT ZIJNDE BEDRIJVEN.

Naar aanleiding van de toewijzing van den bouw van het nieuwe schip van de „Nederland” aan een Fransche werf¹⁾ is de vraag in hoever overheidssteun met het doel werken, die in internationale concurrentie uitgegeven kunnen worden, hier te lande te doen uitvoeren gerechtvaardigd is, onder een sterkere belichting gekomen dan het geval is, wanneer het om orders van minder draagwijdte gaat. De heeren Plate en Wibaut bespraken haar van geheel verschillend standpunt en gaven de hoofdargumenten voor en tegen reeds aan. Veel nieuws kan ik dan ook niet over de zaak zeggen. Toch acht ook ik haar van zoo groote beteekenis, dat ik het verzoek der Redactie om er ook mijn oordeel over mede te deelen, niet wilde afwijzen.

Een van de weinige, op zichzelf genomen, gelukkige gevolgen van den oorlog is geweest, dat de verdeling van het maatschappelijk inkomen minder ongelijkmatig is geworden. Het aandeel dat de arbeidende klasse in den vorm van loon ontvangt, is verhoogd op kosten van de aandeelen der andere groepen. En niet alleen relatief is het arbeidsloon gestegen, maar over het algemeen genomen, is dit ook absoluut het geval. M.a.w. het levenspeil der arbeiders ging sedert het begin van den oorlog hier naar boven. Wel niemand zal ontkennen, dat dit effect, indien de omstandigheden toelaten, dat het blijvend zij, een gunstige verandering beteekent in de maatschappelijke verhoudingen. Vóór den oorlog, toen er welvaart heerschte in Europa, met name in Nederland, was het aandeel, dat de arbeiders in die algemeene welvaart hadden, te klein en streden de vakverenigingen er met recht voor, daarin verbetering te brengen.

Ik stel dit voorop om niet te worden misverstaan. Uit deze vooropstelling volgt tevens, dat ook ik het een zegen niet alleen voor de arbeiders zelf, maar ook voor de gansche maatschappij en speciaal voor heel ons volk zal achten, wanneer de toestanden weer zoo veranderd en verbeterd zullen zijn, dat er opnieuw niet alleen een relatieve verhooging van het aandeel van de arbeidende klasse in het volksinkomen mogelijk zijn zal, maar dat dit relatief hooger aandeel tevens een absoluut hooger werkelijk loon zal vertegenwoordigen.

De vraag waarom het hier gaat, is dus voor mij deze, of de omstandigheden thans van dien aard zijn, dat de arbeidende klasse zonder schade voor de welvaart van het geheele volk, waarvan het zelf zulk een belangrijk deel uitmaakt, het hoogere loon kan behouden. Zelfs indien men die vraag ontkennend zou moeten beantwoorden, zou een kunstmatig op peil houden van het loon met overheidssteun toch nog gerechtvaardigd zijn, wanneer er gegronde reden was om aan te nemen, dat de algemeene inzinking van thans slechts van zeer voorbijgaanden aard zal zijn en er spoedig een zoodanige verbetering in den toestand zal komen, dat het maatschappelijk nadeel van een verlaging van het levenspeil der arbeiders, met alle minder gewenschte gevolgen van dien in den kortstondigen overgangstoestand, grooter zou wezen dan het op zichzelf onmiskenbare nadeel van het ingrijpen van overheidswege om de loonen op een hooger niveau te houden dan zij bij vrije concurrentie kunnen zijn.

Velen stellen de vraag nog anders en vragen zich af, of bij de thans heerschende werkloosheid het voor de overheid niet voordeliger en uit maatschappelijk oogpunt niet beter is, door een bijslag aan aannemers van een werk indirect in den vorm van loon voor werk te betalen, wat anders in den vorm van uitkeering aan werkloozen uitgegeven wordt. Het is intusschen niet twijfelachtig, dat men op die wijze een element van onzuiverheid in de vraagstelling binensmokkelt. Ge-

steld toch, dat de loonen hier te lande voor de bestaande omstandigheden te hoog zijn om het voor de Nederlandsche ondernemingen, welke met buitenlanders hebben te concurreeren, mogelijk te maken, die mededinging met succes vol te houden, dan volgt er uit, dat de werkloosheid zelve voor een goed deel daarin mede haar oorzaak heeft. Op de kwestie of het er inderdaad aldus mede is gesteld, kom ik zoo aanstonds. Hier is het er mij alleen om te doen duidelijk te maken, dat de werkloosheidsuitkeeringen buiten de zaak moeten worden gehouden, wil men het oordeel over niet vertroebelen.

Het gaat er dus om, of het volksinkomen op zoodanig peil is gebleven, of naar het zich laat aanzien, binnen korten tijd weer tot zoodanig peil zal stijgen, dat het evenredig grooter deel, dat de arbeidende klasse er zich van heeft veroverd, ook een absoluut hooger bedrag kan blijven beteekenen zonder de Nederlandsche takken van volksbestaan in gevaar te brengen. Vlak na den oorlog scheen het een oogenblik, dat het inderdaad wel zoo kon. De prijzen namen toen allerwegen een ongekende vlucht en velen, die in den oorlog meenden te hebben geleerd, dat men zich aan beweringen van de zijde van economisten niet behoeft te storen, gedroegen zich ondanks de waarschuwingen van dien kant, als ware er een tijdperk van hooge conjunctuur ingetreden, dat meer dan een ephemer bestaan kon hebben, en dat met de officieele vrede de economische naweëen van den oorlog voorbij waren.

De ontgoocheling was diep en bitter. Op de ongekende hausse in de prijzen volgde een even ongekende en even diepe val. Toen was Leiden in last. De faillissementen volgden elkander op en de zaken, die staande bleven leden groote verliezen en konden veelal slechts met halve kracht doorwerken. Ook voor de arbeidende klasse werd het een calamiteit in den vorm van plotselinge en overweldigende stijging in het werkloosheidscijfer.

De oorzaak van een en ander is niet moeilijk aan te wijzen. In den oorlog was zooveel arbeidskracht en kapitaal vernietigd, dat de voortbrenging niet op den ouden voet kon worden opgenomen. De plotselinge opleving had geen reëelen grondslag. Zij was alleen verklaarbaar uit het psychologisch effect der verlichting, welke het einde van de verschrikkelijke ramp, die over de wereld was gekomen, met zich bracht. Maar psychologische effecten zonder degelijken ondergrond kunnen nu eenmaal slechts een zeer kortstondige werking hebben. Overal, ook hier te lande, waren er meer verliezen dan winsten te boeken en in een groot deel van Europa was er een uitputting en inzinking, die zich wel uiteten moest in sterk verminderde koopkracht. Rusland was als afnemer zoowel als in zijn kwaliteit van graanleverancier voor jaren zelfs geheel uitgeschakeld. Daarbij kwam nog, dat het internationaal verkeer geheel ontwricht was en dat het geleidelijk en regelmatig herstel zeer werd bemoeilijkt door den wederzijdschen haat en het wederzijdsch wantrouwen, die in en door den oorlog waren gewekt en de buitenlandsche politiek van de leidende mogendheden in Europa beheerschten en bepaalden.

Op bijkomende elementen, die dien toestand nog verergerden, behoeft in dit verband de aandacht niet eens gevestigd te worden. In geheel Centraal Europa was van een leven op het peil van voor den oorlog voor geen enkele groep der bevolking sprake. Wel kwam de klasse der intellectuelen er het diepst onder, maar ook de arbeidende klasse was gedwongen zich op allerlei wijze te bekrimpen. Men vertroebelt de zaak slechts door hier van valuta-ellende en valuta-concurrentie te spreken. De inzinking van het geldmiddel van die landen was niet een der oorzaken van den toestand, maar een der meest sprekende gevolgen ervan. Niet een valuta-, maar een armoedsconcurrentie werd er door de bedoelde landen gevoerd.

En wat nog erger was: die armoedsconcurrentie ging samen en moest samengaan met een sterk ver-

¹⁾ [Verg. de aant. op pag. 134 van dit nummer. — Red.]

minderde koopkracht, ten gevolge waarvan de landen, die wegens de ongelijke arbeidsvoorwaarden in vergelijking met de naties, die buiten den krijg waren gebleven of er economisch minder onder hadden geleden, niet alleen in verdrukking kwamen als gehandicapte mededingers, maar niet minder als producenten van waren, welke onder de zoo sterk veranderde omstandigheden geen afzetgebied meer vonden, daar waar zij voorheen grif werden verkocht.

Wat ons land betreft, het eerst kwam het onder den druk van de Duitsche mededinging en van het verlies van zijn débouché daarheen voor een aantal artikelen van zijn land- en tuinbouw. Allengs, toen ook verschillende der overwinnaars in overeenkomstige omstandigheden begonnen te verkeeren, ging het dezelfde moeilijkheden, zij het ook in minder sterke mate, ook van die zijde, met name van België en Frankrijk ondervinden.

Toch zijn de loonen hier, al zijn zij in verschillende vakken niet meer zoo hoog als een paar jaar geleden, aanmerkelijk hooger dan in de verschillende andere landen van het vasteland, met welke onze nijverheid en onze scheepvaart hebben te concurreeren. Dit feit is in confesso; het wordt erkend ook door den heer Wibaut, maar deze paait er zichzelve en de Nederlandsche arbeiders mede, dat de vakverenigingen in die landen er wel voor zullen zorgen, dat het spoedig anders worden zal. Indien hierop maar de geringste kans bestond, zou er — gelijk ik zoeven zeide — aanleiding kunnen zijn, om met hulp der overheid dien korten overgangstijd te overbruggen. Maar bestaat daarop in werkelijkheid ook maar de geringste kans? Mij dunkt, men kan het niet in ernst meenen. Ieder onzer hoopt van harte, dat Europa over het meest critieke stadium heen is. Of die hoop in vervulling zal gaan durft wel niemand met zekerheid voorspellen. Maar zelfs als de optimisten, waartoe ik ook mijzelf reken, door de feiten in het gelijk zullen worden gesteld, zal het herlevingsproces slechts langzaam kunnen gaan en zal het nog jaren duren alvorens, met name in Centraal Europa, de arbeiders weer een levenspeil zullen hebben bereikt, als zij vóór den oorlog hadden.

Een verlies als daar werd geleden, een economische ontwrichting als daar is ontstaan, komt men niet in een korte spanne tijds te boven. Hoe kras de vakverenigingen er ook voor loonsverhoogingen opkomen, zij *kunnen* nu eenmaal geen loonen afdwingen, die in het tijdperk van eerst langzaam verbeterende algemeene volksarmoede niet kunnen worden betaald. Ook de machtigste maatschappelijke factoren vinden in het economisch onmogelijke het eindpunt hunner werking. Zij kunnen er wellicht toe bijdragen, dat eindpunt geleidelijk te verschuiven; het onmogelijke verwezenlijken kunnen ook zij niet.

Daarmede heeft ook ons land rekening te houden. Hier waren voor den oorlog de arbeidsvoorwaarden zeker niet slechter dan in de ons omringende landen. Thans zijn zij *hier*, in vergelijking met toen, beter, *ginds* slechter geworden. Hoezeer men dat ook moge betreuren, het verhelpen kan men niet. Men is dus wel verplicht er zich naar te voegen. Wil onze export-industrie, wil onze scheepvaart niet langzaam maar zeker op de internationale markt worden verdrongen, dan moet zij ook in de arbeidsvoorwaarden — en daaronder nemen de loonen een eerste plaats in — op ongeveer gelijk niveau komen als die der landen, waarmede zij hebben mede te dingen.

Aan deze consequentie ontkomt men noch door vrome wenschen, noch door meer of minder krachtig ondersteunde eischen. Elke Regeeringssteun nu, die de verwezenlijking daarvan belemmert of verlangzaam, houdt het genezingsproces tegen. Hieraan is geen ontkomen. Ieder hoopt, dat spoedig de toestand weer zoo zal worden, dat Nederlandsche werken slechts bij uitzondering aan buitenlanders gegund zullen behoeven te worden en dat onze eigen nijver-

heid de mededinging met haar concurrenten van elders zal kunnen opnemen. Om dit doel te bereiken, zal zij zich op overeenkomstige leest als deze moeten schoeien. Door ingrijpen in den vorm van toeslagen kan de overheid op dit gebied geen goed wel kwaad doen. Zij vermindert ook de werkloosheid er niet mede, maar versterkt de factoren, die er toe leiden.

Men ziet, ik behandel dit zoo bij uitstek gewichtige vraagstuk niet van dogmatisch vrijhandelsstandpunt — zooals de heer Wibaut den heer Plate verwijt — doch in het licht der niet te loochenen en niet weg te redeneeren feiten. In dat licht bezien, *moet* de loonstandaard hier naar omlaag. Er zijn nog andere omstandigheden, die hier een krachtig woord medespreken. Over één daarvan zoo aanstonds tot slot nog een enkel woord. Maar aan de loonsverlaging is ter wille van de herleving onzer industrie en onzer scheepvaart en dus ook ter wille van de bestrijding der werkloosheid geen ontkomen. Evenals ieder goed vaderlander en daaronder behooren ook onze industrieelen en reederijen, hoop ook ik, dat het spoedig zal blijken te zijn geweest een „recler pour mieux sauter”, maar door den zuren appel van het recler moet de arbeidende klasse nu eenmaal goedschiks of kwaadschiks heen.

Is het niet teekenend voor den toestand, dat ongeveer de helft der Amsterdamsche diamantbewerkeren thans te Antwerpen werkt tegen aanmerkelijk lagere loonen dan zij te Amsterdam zouden moeten verdienen en dat door het kunstmatig op peil houden der loonen hier te lande die industrie dreigt voor goed naar België te verlopen? Zóó voor ieder duidelijk moge de toestand zich in de meeste andere industrieën niet afteekenen, in wezen is het verschijnsel daar niet anders.

Dat door de hier heerschende malaise het volksinkomen zich in dalende richting beweegt, zal wel niemand kunnen tegenspreken. Dit verschijnsel zou zich ook in de opbrengst der belastingen nog heel wat duidelijker afteekenen, indien er niet in Indië, dat minder onder den invloed staat der Europeesche misère, reeds een gelukkige opleving was te constateeren. Maar de verbetering in den toestand ginds kan het effect der bedenkelijk lage conjunctuur hier wel iets verminderen, het compenseeren kan zij niet.

Sprekende over de belastingen kom ik van zelf tot mijn slotopmerking. Tot nog toe had ik het alleen over het volksinkomen en verwaarloosde ik een der factoren, die den toestand nog aanmerkelijk verergeren. De druk der belastingen is thans hier te lande zelfs als men rekening houdt met de verlaging van de waarde van het geld tegenover de goederen, ten minste twee- à driemaal zoo groot als voor den oorlog. Toen was de verdeling van het volksinkomen tusschen den Staat en zijn burgers ten ongunste van den Staat, thans is de balans sterk naar den anderen kant overgeslagen. De belastingen zijn veel te zwaar geworden. Dit drukt de bedrijven en daarmede indirect de arbeiders niet alleen in het heden, maar het heeft een nog veel meer bedenkelijke werking op de toekomst. Reeds in het voorjaar van 1918 kwam ik er in een mijner ministerieele redevoeringen toe, twijfel uit te spreken of er nog wel gekapitaliseerd werd. Thans, nu de belastingdruk zooveel zwaarder is geworden, is er weinig twijfel meer aan, dat er meer wordt ingeteerd dan overgelegd voor de toekomst. En toch gaat de bevolkingstoename onverzwakt voort. Daarmede gaat Nederland langzaam maar zeker den berg af. Van kapitaliseeren door individueele personen is weinig sprake meer en hoeveel bedrijven zijn er niet die, in stede van te reserveeren, gedwongen zijn de noodzakelijke afschrijvingen óf geheel na te laten óf beneden peil te houden.

Het *moet* komen tot een aanzienlijke versoering in den staats- en gemeentedienst en dat niet wel niet alleen om, ter wille van de gaafheid van ons ruilmiddel, de begrotingen, op het peil der thans gehe-

ven wordende belastingen, sluitend te maken, maar ook om de noodzakelijke vermindering der belastingen, zonder welke het Nederlandsche kapitaal en de Nederlandsche volkskracht worden ondermijnd, te kunnen doorvoeren.

Ook in dit licht bezien zijn goed bedoelde maar slecht overwogen overheidssubsidies aan werkgevers, die niet met het buitenland kunnen concurreren uit den booze. Voor het heden werken zij verkeerd, voor de toekomst verderfelijk.

TREUB.

DE ECONOMISCHE ONTWIKKELING VAN SOVJET-RUSLAND.

IV.

De Russische banken in het algemeen.

De werkzaamheden der verschillende banken vinden plaats op grond van hun statuten en hieronder zal worden getracht de hoofdtrekken van de thans voor de banken geldende voorschriften te schetsen.

Hun kapitaal wordt in goudroebels vastgesteld; slechts de Staatsbank vormt een uitzondering, aangezien haar kapitaal, gelijk in het vorige artikel bleek, in Sovjetroebels is vastgesteld. De grootte van het kapitaal loopt zeer uiteen. Het bedraagt bij de „Mosgorbank” (Moskousche Stedelijke Bank) 2½ miljoen Roebel, bij de „Prombank” (Handels- en Industriebank) 5 miljoen, bij de „Roskombank” (Russische Commerzbank) 10 miljoen. De nominale waarde der aandelen is bij alle banken 100 goudroebel, de wijze, waarop zij worden uitgegeven, verschilt echter naar het karakter der bank.

De statuten van de door de Moskousche Sovjet opgerichte Moskousche Stedelijke Bank — Mosgorbank — bevatten een bepaling, dat van de 25.000 oorspronkelijke aandelen 13.000 door de Sovjet worden genomen. De verdeling van latere uitgaven wordt in de statuten niet geregeld.

Van die van de Handels- en Industriebank (Prombank) bevinden zich in handen van de oprichters, nl. den Oppersten Economischen Raad, het Volkscommissariaat voor het Verkeerswezen en een aantal staatsbedrijven, minstens 51 pCt. van de eerste uitgifte. In geval van kapitaalsverhooging hebben de aandeelhouders recht van voorkeur in verhouding tot hun oude bezit. Hoe de daarbij niet geplaatste aandelen zullen worden ondergebracht beslist de algemeene vergadering onder goedkeuring van het Volkscommissariaat voor Financiën. De aandelen moeten voor de helft in goederen worden betaald; de specificatie dezer laatste, hun waarde en de overige voorwaarden der overneming worden door de oprichters der bank en later door de directie vastgesteld. De aandelen van de „Prombank” luiden op naam en overdracht moet door de Directie op het stuk worden geregistreerd.

Oprichter van de Russische Commerzbank („Roskombank”) is de „Swenska Economic Actiebolaget”. Op grond van de statuten der Bank is oprichter verplicht den fiscus met 5 pCt. van het kapitaal te crediteren en 10 pCt. der aandelen kosteloos aan de Staatsbank af te staan. De aandeelhouders hebben bij iedere nieuwe emissie recht van voorkeur in verhouding tot hun oorspronkelijk bezit. Al naar de eigenaars wenschen kunnen de aandelen aan toonder of op naam luiden. Als garantie voor haar crediteuren is de bank verplicht een tegoed van 10 pCt. van haar passiva tot een minimum van 25 pCt. van het kapitaal bij de Staatsbank in edelvaluta of in staatsfondsen van landen met waardevaste munt te onderhouden en eventueel desgewenscht 50 pCt. van de beschikbare buitenlandse munt en tegoeden onder beheer van de Staatsbank te stellen.

De statuten van de Moskousche Stedelijke Bank, de „Mosgorbank”, bevatten geen bepalingen over de vraag, of de aandelen op naam of aan toonder moeten luiden.

De reserves der „Mosgorbank” worden gevormd door

35 pCt. van de zuivere winst in te houden. Bij de Kommerzbank bedraagt deze aftrek 20 pCt., bij de „Prombank” minstens 25 pCt. en bij de Staatsbank 50 pCt.

Het doel der banken is zeer uiteenlopend. Hoofdtak van de Moskousche Stedelijke Bank bestaat in de bevordering van het economisch leven van Moskou en het Gouvernement van dien naam. Zij financiert den woningbouw, de industrie, den handel en de stedelijke overheid.

Hoofdtak van de Russische Commerzbank is de bevordering van handel en industrie binnen Sovjet-Rusland, benevens financiering van den buitenlandischen handel.

De statuten der Prombank geven geen scherp omlijnd beeld van de taak van dit instituut. Gaat men echter na, wie de oprichters waren, dan mag men aannemen, dat creditverleening aan de staatsindustrie bij haar hoofdtak is. In verband hiermede wordt in de statuten onder de zaken, welke de bank mag doen, in de eerste plaats het verlenen van langlopende voorschotten aan de industrie genoemd met een termijn van 1 tot 3 jaar.

De statuten der Moskousche Stedelijke Bank regelen het verlenen van voorschotten aan de stedelijke overheid en vereenigingen tot bevordering van den woningbouw, benevens het geven van hypotheeken met hetzelfde doel. Voorschotten worden voor korten en langen termijn verleend. In het laatste geval bedraagt deze vijf tot tien jaren.

Opgemerkt dient echter te worden, dat de meeste banken het terrein, waarop volgens hun statuten hun speciale taak ligt, niet hebben betreden. Veeleer trachten zij het kort credit, op grond van de in de statuten van de Bankafdeeling der Staatsbank gestelde regels, uit te bouwen. Deze regels omvatten de crediten onder 1 tot 5 op pagina 76 in het nummer van 23 Januari jl. opgenoemd. Voorts kunnen zij evenals de Bankafdeeling der Staatsbank:

1. voor eigen en vreemde rekening goederen, welke in het vrije verkeer zijn, koopen en verkoopen;
2. voor eigen rekening in een door de Wet inzake de oprichting der Staatsbank bepaalden omvang buitenlandse effecten, wissels, deviezen en edel metaal, zoowel als aandelen, obligaties en andere effecten van buitenlandse, door den Staat goedgekeurde ondernemingen koopen en verkoopen;
3. documentaire crediten openen;
4. overwijzingen binnen Rusland en naar het buitenland uitvoeren;
5. de inschrijving op aandelen en andere effecten in opdracht van door den Staat goedgekeurde ondernemingen open stellen;
6. diverse schuldbekentenissen, buitenlandse wissels, goederendocumenten en andere effecten ter incasso aannemen;
7. gelden in ontvangst nemen; de stortingen geschieden in rekening-courant zonder opzegging of met een bepaalden opzeggingstermijn, in onbegrensden omvang en zij worden eveneens onbepakt terugbetaald. De bij de bank geplaatste bedragen mogen niet worden geblokkeerd en genieten de door den raad van Volkscommissarissen bij decreet van 30 Juli 1921 verleende garanties.

In het jaar 1922 is in Rusland als direct gevolg van de N. E. P. een aantal banken naast de Staatsbank ontstaan. In December begonnen de Russische Commerzbank en drie onderlinge creditvereenigingen hun werkzaamheden. In Januari 1923 werden de Moskousche Stedelijke Bank en de Onderlinge Creditvereeniging te Kineschma opgericht. Op 1 Februari 1923 werkten in Rusland, naast de Gos-Bank, de volgende banken en andere creditinstituten: de Bank voor Handel en Industrie, de Commerzbank in Moskou, de Moskauer Diskontogesellschaft, de Petrograder Maatschappij voor Handel en Industrie,

de Zuid-Oost-Bank in Rostow, de Moskousche Stedelijke Bank, de Maatschappij voor Landbouwcrediet in de Krim; Coöperatieve banken: de Bank der Coöperatieve Verbruiksverenigingen te Moskou; de Coöperatieve Bank voor de Ukraine, twee onderlinge credietverenigingen te Moskou, twee te Petrograd, twee te Rostow a. d. Don en in elk der volgende steden: Saratow, Charkow, Kiew, Simferopol; de Lenin-Maatschappij in het Gouvernement Moskou en ten slotte de Onderlinge Credietvereniging te Kineschma, bovengenoemd. Bovendien bestaat de Staatsbank van de vroegere Republiek van het Verre Oosten, welke republiek, gelijk bekend, in November 1922 in de R. S. F. S. R. is opgegaan. In den loop van Februari zijn nog twee onderlinge credietverenigingen opgericht, een in Moskou, een andere in Kazan, zoodat op den eersten Maart in Rusland acht banken en 14 onderlinge credietverenigingen bestonden. Bovendien bestonden op den eersten Januari nog 347 kleine coöperatieve credietverenigingen, in 19 bonden verenigd.

De door de „Devisenverwaltung“ uitgegeven gecombineerde balans van de Russische credietinstellingen per 1 Mei 1923 omvat 34 instellingen tegen 28 per 1 April. Hieronder bevinden zich 9 naamlooze vennootschappen, nl. de „Prombank“, de „Roscombank“, de Staatsbank, de „Wsekobank“, de „Dalbank“, de „Zuid-Oost Kommerzbank“, de „Ukrainbank“ en de „Arbeidersbank“ te Homel, en voor de eerste maal de „Communalbank“ te Wologda, een maatschappij voor landbouwcrediet in de Krim, 22 onderlinge credietverenigingen, waarvan drie voor de eerste keer verschijnen en twee banken van leening te Moskou en te Petrograd, ook voor de eerste maal.

De telling der gecombineerde balansen bedroeg per 1 Mei 3770 miljoen Sovjetroebel (Emissie 1923), gelijk aan 8.249.645 Tsjerwontzy volgens den koers van dien dag. Vergeleken bij de voorafgaande maanden vertoont de telling een zeer belangrijke stijging, hetgeen blijkt uit de volgende cijfers.

Balanstelling op:	1 Maart	1 April	1 Mei
in miljoenen Sovjetroebel	963,3	1.930,2	3.770,0
in duizenden Tsjerwontzy	4.013,6	6.391,4	8.249,6
Stijging in %	100	150	205

De stijging gedurende April, die betrekkelijk in langzamer tempo dan in Maart plaats vond, vloeit hoofdzakelijk voort uit den groei der middelen van de reeds vroeger bestaande credietinstituten. De zes instellingen, welke er op 1 April waren bijgekomen, waren slechts van geringe beteekenis en omvatten in totaal slechts 0.6 pCt. van de telling. De groei der middelen gedurende April geschiedde voornamelijk door het aantrekken van vreemde gelden. De eigen en de vreemde middelen bedroegen in duizenden Tsjerwontzy:

	1 Maart	1 April	1 Mei
Eigen middelen (kap.en winst)	1.815,8	2.041,7	2.237,6
Vreemde middelen	1.007,6	2.362,2	3.831,3

Het aandeel der vreemde middelen in de totaalstelling is dus van 25 pCt. in Maart tot 37,5 in April en tot 46,4 op 1 Mei gestegen. Gedurende April namen de vreemde middelen belangrijk sneller toe dan de eigen. Deze laatste op 1 Maart 37 pCt. van de balanstelling bedragende, waren op 1 April tot 29 pCt. en op 1 Mei tot 25 pCt. gedaald. De vreemde middelen beliepen dus op de boven genoemde 3 data resp. 56 pCt., 115 pCt. en 174 pCt. van het eigen kapitaal en de winst.

Het aantrekken van vreemde middelen gelukte den banken gedurende de eerste maanden hierdoor, dat zij deze tegen waardedaling verzekerden. Aangenomen mag worden, dat op het oogenblik niet meer dan 10 pCt. van het totaalpercentage der vreemde gelden in Sovjetroebel wordt geadmistreerd. Sinds April overheerscht in het bijzonder te Moskou de omrekening in Tsjerwontzy. Het totaal der vreemde middelen is nog gering: 38 miljoen Goudroebel bij een telling van

82 miljoen Goudroebel. De vermeerdering der vreemde middelen vond gedurende April in wat langzamer tempo plaats dan in Maart en in Februari, nl. met 61 pCt. tegen 145 pCt. in Maart en 92 pCt. in Februari.

Wat het actiefbedrijf betreft moet worden opgemerkt, dat het reeds voor de April-balans vastgestelde, verlangzaamde tempo ook in Mei te bespeuren is geweest. Terwijl de deposito's met 61 pCt. toenamen, zijn de disconto's en andere vorderingen slechts met 30 pCt. (in Tsjerwontzy) gestegen. In Maart bedroegen deze getallen 145 en 75 pCt. Disconto's en andere voorschotten zijn, in duizenden Tsjerwontzy uitgedrukt, van 1.809,8 op 1 Maart gestegen tot 3.915 op 1 Mei. Ook is het bezit aan buitenlandse gelden en deviezen wat toegenomen, nl. van 16,5 pCt. tot 18,1 pCt. der balanstelling. Hetzelfde geldt voor de goederenbeleeningen, welke van 2,2 pCt. tot 4,8 pCt. opliepen.

De rol van de Moskousche en provinciale credietinstellingen blijkt uit de volgende cijfers:

	Totaal-telling		Vreemde gelden		Disconto's	
	in Mill. S. Rb.	%	in Mill. S. Rb.	%	in Mill. S. Rb.	%
4 Moskousche banken (met filialen)....	3403	90,2	1621	92,7	1653	92,4
5 provinciale banken	254	6,8	100	5,6	72	3,9
Totaal.....	3657	97,0	1721	98,3	1725	96,3
Andere credietinstellingen (22 onderlinge credietveren., 2 banken van leening, 1 maatschappij voor landbouwcrediet) ..	113	3,0	30	1,7	64	3,7
Totaal.....	3770	100,0	1751	100,0	1789	100,0

Uit deze tabel blijkt, dat de vier groote Moskousche banken (Prombank, Roscombank, Gosbank en Wsekobank met haar 35 filialen) verreweg de voornaamste rol spelen. De stijging der vreemde gelden is bij hen niet slechts absoluut, doch ook in procenten sterker, terwijl eveneens disconto's en beleeningen zich sneller ontwikkelen. Deze tendentie werd nog krachtiger in April: op 1 Maart vormden de balansen dezer vier banken 88,1 pCt. van het totaal, op 1 April 89,6 pCt. en op 1 Mei 90,2 pCt. De verhouding hunner vreemde gelden tot het totale bedrag hiervan steeg in denzelfden tijd van 86,9 tot 92,7 pCt. Disconto's en beleeningen zijn bij deze banken wat minder snel gegroeid en beliepen 93,6 pCt. van het totaal per 1 April en 92,4 pCt. per 1 Mei. De stijging van de valuta- en warentransacties komt ook voor rekening der vier genoemde banken.

De credietinstituten in de provincie, met uitzondering van de Dalbank in Tsjita, die onder bijzondere omstandigheden werkt, zijn geen instituten van beteekenis. De telling hunner balansen bedraagt slechts 400 miljoen Sovjetroebels.

Wat de meest verbreide soort credietinstituten, nl. de onderlinge credietverenigingen aangaat, de telling hunner balansen is in den loop van April van 59,3 miljoen Sovjetroebel tot 92,6 miljoen, d.i. met 55 pCt. gestegen; (in Maart bedroeg deze 136 pCt.). Waar het aantal credietverenigingen, dat de gecombineerde balans omvat, sterk is gestegen, moet worden verondersteld, dat gedurende April de groei dezer instituten merkbaar langzamer is geworden. De tegoeden stegen bij hen in April slechts van 25,4 miljoen tot 29,5 miljoen Roebel, dat is met 17 pCt. tegen 152 pCt. in Maart.

In waardevaste eenheden omgerekend zijn dus de tegoeden bij de onderlinge credietverenigingen wat achteruitgegaan en wel van 840 duizend Tsjerwontzy op 1 April bij 19, tot 646 duizend Tsjerwontzy op 1 Mei bij 22 dezer ondernemingen. De totaalbalans dezer categorie is slechts van 1,96 miljoen Tsjerwontzy op 2,02 miljoen gestegen, d.w.z. dat het gemiddelde

zelfs iets is gedaald en wel van rond 100.000 Tsjerwontzy op rond 91.000. Deze stagnatie was in het bijzonder bij de Moskousche instellingen, die in de gecombineerde balans verweg de grootste rol spelen, het meest voelbaar. De gecombineerde balans van de vier onderlinge credietinstellingen daalde van 68 pCt. tot 64 pCt. van het totaal dezer categorie, hun vreemde gelden liepen van 84 pCt. tot 66 pCt. achteruit. In Tsjerwontzy omgerekend is het totaal bedrag der tegoeden bij de Moskousche instellingen van 713.000 Tsjerwontzy tot 459.000 gedaald. Zelfs de grootste instelling in deze categorie, de Moskousche Maatschappij voor Handel en Industrie, welker balans meer dan 29 miljoen Sovjetroebel belooft, voelde den druk dezer ongunstige ontwikkeling.

Ten slotte zij er nog op gewezen, dat de Mei-balansen van de verschillende banken een belangrijke stijging van de schulden aan de Gosbank aanwezen; bij de onderlinge credietverenigingen is deze zelfs van 12 pCt. tot 21 pCt. der balanstelling gestegen.

Nadat wij in dit artikel over het Russische bankwezen in het algemeen hebben gesproken, zullen wij de belangrijkste banken nog aan een nadere beschouwing onderwerpen.

Dr. S. MILLNER.

DE „INDUSTRIALISATIE” VAN N.-O.-INDIË.

II.

Ik sprak in het voorgaande deel dezer beschouwingen van de I. C. A. en dat dient nog nader te worden uiteengezet. In den oorlog was het uiterst moeilijk het noodige materiaal te krijgen voor diverse Gouv.-diensten. Het inkoopbureau van het Departement van Koloniën trachtte toen in Amerika te koop en had een bureau in New York en voorzag van daaruit Indië. Het zond een paar ingenieurs naar Java om contact te hebben tusschen aanvrager en bureau en een beter oordeel over wat men noodig had en vroeg. En toen de scheepvaartbelemmeringen verdwenen meende men, dat het goed zou zijn en economisch, dat er in Indië zelf een centraal aanschaffingsbureau kwam om voor de diverse gouv.-behoefte zoo mogelijk in Indië zelf te koop en anders in Oostelijk Azië, Australië enz. en dat steeds wat prijzen enz. betraf in verbinding stond met het bureau in den Haag, opdat men in onderlinge samenwerking steeds daar kon koop waar het voordeligste was. Dat bureau, genoemd I. C. A. kwam tot stand en werd tegen het advies in van den directeur van L., N. en H. als afdeling in het Dept. van L., N. en H. ingeschoven. De directeur van L., N. en H. meende, dat zijn werkring, die reeds overbelast was, te ver van dezen dienst afstand, waar industrieel-technische zaken in verband met handel (inkoop) den hoofdschotel vormden. De Regeering echter meende, dat de I. C. A. bevorderlijk kon zijn aan de Indische industrie en dus in het departementaal verband van L., N. en H., de drie economische factoren, behoorde en ook omdat deze zelf geen afnemer was en dus neutraal stond. Kant en klaar, met chef en standplaats en al kreeg de directeur van L., N. en H. de geheele zaak thuis gestuurd, maar te Bandoeng gevestigd, dus voor dagelijksch overleg en contrôle practisch onbereikbaar.

Het idee van de oprichting was goed. Millioenen krachtige, doelbewuste, absoluut integere leiding kan het aan zijn doel beantwoorden. Dan moet het zijn een centraal aanbestedingsbureau voor alle gouv.-behoefte aan materiaal en anders niet. Daar komt nog bij, dat de I. C. A. reeds door zijn oprichting impopulair was bij alle gouv.-diensten. Reeds vele jaren immers was ieder dept.chef niet alleen, maar nog veel meer ieder ambtenaar van hooger en lager rang zoo'n beetje koopman op eigen houtje. Men zag op part. houtverduutjes bijv. diverse gouv.-takken van dienst lustig tegen elkaar opbieden. Ieder wilde immers die maten hebben, die hij voor de uitvoering van een werk noodig had en de financieele consequenties voor het land

lieten hem koud. Velen hadden hun meer, maar vooral minder gemotiveerde sympathieën tegen diverse fabriekanten en leveranciers enz., maar vooral en bovenal, er werd hun een deel van de macht, van de vrijheid, van de ambtelijke glorie ontrokken en de kwaliteit voor sommigen nog meer dan dat. Men moet in Indië ambtenaar geweest zijn om te beseffen wat dat beteekent. De I. C. A. zou de eischen en de kwaliteit van dit of van dat niet kunnen beoordeelen enz. en meerderen van de dept.hoofden vooral trachtten, steeds gedrongen door hun ambtenaren, de Regeering te overtuigen, dat wat zij noodig hadden alleen door hun zelf of door hun ambtenaren kon worden gekocht. Een krachtige vuist alleen vermog die dwaasheid te breken. Immers geheel nauwkeurig kunnen alle leveringsvoorwaarden worden gesteld en zelfs bij de keuring de hulp van deskundigen van alle diensten worden ingeroepen, wanneer het bureau daar zelf niet in kan voorzien.

Voor de Rhein-Elbe-Union kwestie, maar ook andere zaken, die later aan het licht kwamen, deden den directeur van L., N. en H. de noodzakelijkheid inzien, het bureau te Buitenzorg, dus onder zijn direct toezicht te vestigen en het absoluut onpartijdig maar met kracht aan zijn doel te doen beantwoorden.

De G.-G. aarzelde, de toenmalige Raad van Indië, evenals ongeveer alle ambtenaren van hoogen rang weinig sympathie gevoelende voor dien dept.chef uit de koude practijk, adviseerde in een zeer merkwaardig stuk, vol tegenspraak en wanbegrip, tegen, en ten slotte werd het advies van den nieuwen directeur van de I. C. A. afgewacht, die als elk rechtgeaard ambtenaar het koele klimaat van Bandoeng en verren afstand van zijn chef wel zal verkiezen boven de bovengenoemde motieven.

Ook om alle directe beïnvloedingen in zake leveranciers enz. door het te Bandoeng gevestigde departement der gouvernementbedrijven te vermijden was vestiging te Buitenzorg aangewezen, gezwegen nog van de soms zeer belangrijke financieele beslissingen; die door den G.-G. moeten worden genomen en waarvoor mondeling overleg eerst tusschen I. C. A. chef en departementchef en dan van dezen met den G.-G. onontbeerlijk is.

Maar bij de oprichting van de I. C. A. en bij juiste werking daarvan moet nog een ander doel nagestreefd worden. Het is gebleken, dat in den tijd, dat met millioenen werd gesmeten en practisch gesproken niemand zich meer stoorde aan een wettig vastgestelde begroting, een groot kwaad zich had ontwikkeld. Het verantwoordelijkheidsbesef van het corps ambtenaren der technische diensten vooral — zelfs onder het corps B.B. drong het door — was onrustbarend onder dien millioenenstroom gedaald en het woord „retourcommissie” bij kleine, maar vooral bij groote leveringen werd „common sense”.

Het is der Regeering gebleken, dat meerdere ambtenaren, zelfs van hoogen rang, belangrijke bedragen aan retourcommissie van bestellingen en op andere wijs empocheerden en zoo den lande voor millioenen hebben benadeeld. Enkele gevallen werden bewezen o.a. bij B. B. en eenige bij B.O.W. en de schuldige bij B.B. . . . eervol uit 's lands dienst ontslagen, met behoud van recht op pensioen! Wat met anderen is gebeurd, is mij onbekend. Voor eenzer anderen weer, waarbij van hoogen rang, is een onderzoek, ook justitieel in gang geweest, maar het is uiterst moeilijk juridische bewijzen te krijgen. Maar dit staat ten slotte vast, dat alle aanwijzingen te zamen de zekerheid hebben gegeven, dat het bedingen, casu quo accepteren van retourcommissie ten eigen bate, lang niet meer ongewoon was. De belasting-ambtenaren met het controleeren van de O. W.-belasting belast, ontdekten in de boeken van groote leveranciers meerdere van dergelijke delicten en zelfs in de boeken van een dier firma's werden zeer belangrijke bedragen gevonden bij gouvernementleveringen aan met bepaalde letters aangeduide ambtenaren betaald. Naar ik meen is

het nog niet gelukt die code te ontcijferen. Men is overtuigd, dat men schrikken zou als men de namen kende. Is het wonder, dat in Indië het publiek zich wel eens met verbazing afvraagt, hoe ambtenaren boven hun inkomen leven, terwijl bekend is, dat zij van zich zelf noch door erfenis fortuin bezitten? Ook de aanlegdienst van de Staatsspoor en de uitbreidingsdienst schijnt allermintst vrij van dat kwaad te zijn. Daar immers zijn met leveringen vaak enorme sommen gemoeid. Ook het door ambtenaren zelf financieel geïnteresseerd zijn in aangenomen werken ten behoeve van de Regeering en die onder toezicht van die ambtenaren zelf staan, schijnt tot de trucs te behoren om ten koste van den lande zich zelf te bevoordeelen. Men moet uit bovenstaande niet distilleeren, dat alle ambtenaren zoo zijn, neen, maar wat vroeger groote uitzondering was en als een schande werd beschouwd, werd de laatste jaren in een helaas gansch ander licht gezien.

Welnu, bij goede, consequente werking van de I. C. A. moet dat onmogelijk worden. Overigens werkt de I. C. A. met het bureau in den Haag samen. Dat de industrieelen in Nederland ook niet veel sympathie gevoelen voor de I. C. A. is menscheijk, immers men zit liefst zoo dicht mogelijk bij het vuur en ziet daar liefst zoo weinig mogelijk aan de industrie in Indië toegewezen, maar bij goede werking van de I. C. A. samen met het inkoop-bureau in den Haag wordt het landsbelang bevorderd, wordt de industrie in Nederland en in Indië tot concurrentie op de wereldmarkt gedwongen zonder, behalve die veelal ongelukkige 10 pCt., die leveranciers en fabrikanten uit te sluiten ten bate van vreemden. Maar mag, gelijk boven gezegd, Indië geen maatregelen nemen zonder absolute noodzaak, die groot nadeel berokkenen aan het andere deel van grooter Nederland, omgekeerd mag ook Nederland geen voorsprong hebben ten koste van dat andere deel van grooter Nederland, dat Indië heet. Door de werking van het inkoopbureau in den Haag tezamen met de I. C. A. kan en moet dat doel tevens worden bereikt tot groot voordeel van de Indische schatkist, die heel wat economischer wordt bediend dan bij het koopman spelen van allerlei ambtenaren, gezweven nog van de aan het licht gekomen immoraliteiten.

In het verband van de nijverheidsbevordering in Indië is die uiteenzetting van de taak van de I. C. A. onmisbaar, maar tevens blijkt daaruit, vide de R. E.-historie, hoe gevaarlijk een dergelijk bureau voor de z.g. Indische nijverheidsbevordering kan zijn, wanneer het op eigen houtje werkt, in casu meer als speelbal in de hand van een gedelegeerd lid van de commissie voor de fabrieksnijverheid of van een chef van een der technische departementen, zooals G. B. en B. O. W., die onder de mom van die bevorderingstaak niet alleen de Regeering nutteloos en noodeloos voor miljoenen bindt, maar onberekenbare schade toebrengt aan de nationale industrie van grooter Nederland en niet ten voordeele maar zeer ten nadeele van de schatkist direct nog op den koop toe!

Alle regeerings-ambten, die zwevende zijn, dat is buiten eenig departementaal verband, leiden en moeten leiden tot zulke excessen. De practijk toont aan dat departementaal verband, d. i. departementale controle onder de verantwoordelijkheid van den departementschef, niet kan worden gemist. Ze brengen onheil, kosten veel geld en bevredigen ten slotte enkel het ijdelheidsgevoel van die ambtenaren, die hun ideaal bereiken, wanneer ze kunnen zeggen: „Ik heb met geen departementschef te maken, maar enkel met den G.-G.!”

J. SIBINGA MULDER.

OPSPORING VAN DELFSTOFFEN.

Op 5 Sept. 1923 (blz. 778) werd onder bovenstaand opschrift door mij in dit weekblad gesteld:

1o. dat ten onrechte het aanhangig ontwerp-opsporing van delfstoffen, naast art. 16 ook art. 46 der mijnwet van 1810 noemt als een artikel, waaraan vin-

ders recht op schadevergoeding kunnen ontleenen, ten onrechte omdat zoowel de geschiedenis dier wet, als de plaats van art. 46 (onmiddellijk aansluitend bij artikelen, die niet over vergoeding aan vindfers, maar aan eigenaren van bovengrond handelen) bewijzen, dat art. 46 hiermede niet te maken heeft;

2o. dat het loffelijk oogmerk der Regeering, om voortaan vindfers, die niet concessionnaris worden, ruimer te doen beloonen dan in Nederland tot nu gewoonte is geweest, reeds met behulp alleen van art. 16 volledig kan worden verwezenlijkt, omdat dit artikel (dat alles overlaat aan de concessieacte) hiertoe alle ruimte laat;

3o. dat het echter beter ware, dit oogmerk zelf in de wet met een paar algemeene regels vast te leggen om in de toekomst willekeur of schrielheid te voorkomen;

en 4o. dat het noemen van art. 46 naast art. 16 iets ergers is dan een juridische inelegantie, omdat hiermede naast en onafhankelijk van de Kroon, die art. 16 zal toepassen, een andere autoriteit, n.l. de colleges der Gedeputeerde Staten op ditzelfde terrein der vindfers-vergoedingen zullen worden toegelaten, zonder dat eenig wetsartikel behoorlijk de grens tusschen beider bemoeienis trekt.

In bescheid op het Voorloopig Verslag, dat naar het nummer van 5 Sept. l.l. verwees, zegt nu de pas verschenen Memorie van Antwoord:

ad 1um: dat een aantal er met name genoemde fransche en belgische schrijvers en mede de fransch-belgische practijk ook art. 46 beschouwen als een vindfers-artikel; te welken aanzien zij opgemerkt: 1o. dat een nederlandsch schrijver over mijnrecht, Mr. B. F. Bockhold („Mijnrecht”, 1912, bl. 203 v.) van andere meening is; 2o. dat noch de Memorie van Antwoord, noch een der haar aangehaalde schrijvers de contra-argumenten uit geschiedenis en bouw der wet weerlegt of zelfs poogt te weerleggen; 3o. dat de Memorie van Antwoord een opmerkelijk zwijgen bewaart over de practijk in Nederland zelf (van pas ware geweest een mededeeling, in welke gevallen Gedeputeerde Staten van Limburg art. 46 hebben toegepast en waarom de Carl-concessie van 1879 en de Oranje-Nassau-concessie van 1893, beide met toepassing van art. 16, den concessionnaris vergoeding aan vindfers hebben opgelegd, — en, naar ik meen, ook de oudere Ernst-concessie — in het geval van Carl zelfs met uitdrukkelijke vermelding, dat het een vergoeding voor boorkosten is, terwijl de fransch-belgische vrienden der Memorie van Antwoord de vergoeding voor boorkosten brengen onder art. 46, d.v.z. ter vaststelling laten aan Gedeputeerden en niet aan de concessie-acte);

ad 2um: dat weliswaar art. 16 ruim genoeg is, maar dat veiligheidshalve art. 46 daarnaast moet worden genoemd, om te verhoeden, dat door particulieren vindfersrechten uit art. 46 worden gepretendeerd op die terreinen, waar de staat zich (terecht) het vindfersrecht monopoliseeren wil; waarop men kan antwoorden, dat een aanschrijving aan de Colleges van Gedeputeerde Staten vermoedelijk dit practisch zoo goed als denkbeeldig gevaar zal kunnen keeren, terwijl het noemen van art. 46 het boven sub 4o. genoemd bezwaar meebrengt, dat heel wat ernstiger is;

ad 3um: dat „het vinden van een algemeene maatstaf, volgens welken de vindfersrechten in alle gevallen zouden moeten worden vergoed niet wel mogelijk (is)”; in welke uitspraak het legislatief talent van 's Ministers ambtenaren kennelijk is onderschat; waarom zouden dezen niet kunnen wat de makers der staatsexploitatie-wet van 1901 wel konden: in een algemeene formule vastleggen, waarop vindfers recht hebben?; de algemeene formule zal thans alleen ruimer moeten luiden dan zij deed in 1901, toen zij alleen de usantieele boorkosten bevatte; het departement wil voortaan ruimer vergoeden dan voorheen en wel naar twee maatstaven, boorkosten en bewezen dienst; wil het bovendien, wat men

mag aannemen, voor de toekomst willekeur en terugkeer tot de oude schrielheid uitsluiten, dan behoort het prijs te stellen op vastlegging van iets als deze maatstaven in de wet; stelt het verder, voor de concrete bepaling der uit te keeren sommen, prijs op antecedenten, het kan deze vinden in de Eendracht- en Maasveldenvergoedingen uit de jaren 1911 en 1912, die ook reeds ruimer waren, dan die van ouderen datum; in het stelsel van het wetsontwerp tasten alle toekomstige Regeeringen, die art. 16 willen toepassen, in hetzelfde duister rond, waarin tot nu Nederlandsche Regeeringen nu eens hooger, dan weer lager hebben gegrepen; en in eenzelfde donker zullen zich toekomstige Gedeputeerden moeten bewegen, onwetend als zij worden gelaten aangaande de wijze, waarop boringen zullen moeten worden vergoed: naar de feitelijk gemaakte, naar de gebruikelijke, naar de gemiddelde boorkosten?

Ad 4um ten slotte antwoordt de Memorie met geen woord.

Zij heeft een goede gelegenheid laten voorbijgaan, om een niet onbelangrijk onderdeel van het Nederlandsche mijnrecht nu eens behoorlijk te regelen.

D. VAN BLOM.

SCHEEPVAARTONDERSTEUNING IN HET BUITENLAND.

IV (Slot).

België. De ondersteuning in België bestaat uit directe steun aan de Lloyd Royal Belge, waarbij de Belgische Staat groot belang heeft.

De Lloyd Royal Belge geraakte, zooals bekend, in financiële moeilijkheden, welke zich uitten toen, door toedoen van de U. S. Shipping Board die een vordering van 1.600.000 dollar op haar had, hare schepen in Amerika aan den ketting werden gelegd. De Belgische staat was door de uitgegeven obligaties te garanderen, schuldeischer voor 98 miljoen francs.

Einde Juli van dit jaar kwam, met medewerking van den staat, de reorganisatie tot stand van deze maatschappij, welke met een vloot van 330.000 ton ongeveer de helft van de Belgische koopvaardijvloot bezit. De geheel volgestorte aandelen, uitmakende het oorspronkelijk 50 miljoen francs grootte kapitaal, werden waardeloos verklaard en vervangen door bewijzen van deelgerechtigdheid zonder aanduiding van waarde. Het nominale kapitaal werd daarbij vastgesteld op 153 miljoen francs, waarvan de Belgische staat een groot deel voor zijn rekening nam.

Voor ons land, en in het bijzonder voor Rotterdam is de vrijstelling van de z.g. „surtaxe d'entrepôt et d'origine" van beteekenis. Wel is dit een Fransche maatregel, die meer havenbelang voor Antwerpen dan een scheepvaartondersteuningsmaatregel is, doch ik acht haar te belangrijk om er, zij het kort, geen melding van te maken.

Het gaat hier om een van April 1921 dateerende Fransch-Belgische overeenkomst, waarbij de Franschen voor overzeesche goederen via Belgische havens naar Elzas-Lotharingen vervoerd, vrijstelling van de „surtaxe d'entrepôt" verleenden. Hierdoor kregen Belgische havens, en voornamelijk Antwerpen practisch gesproken het monopolie van het doorvoer-verkeer naar den Elzas. Als contraprestatie sleept België practisch gesproken gratis schepen van Antwerpen naar Dordrecht en omgekeerd, dus over Nederlandsch gebied! *)

Zooals ik schreef wordt Antwerpen in 't bijzonder hierdoor bevoordeeld, daar een Fransch Decreet het vervoer van die goederen als direct verkeer naar Elzas-Lotharingen beschouwt, welke in Straatsburg via Antwerpen over den Rijn binnenkomen. Over andere Belgische havens in Elzas-Lotharingen ingevoerde goederen mogen, als gevolg hiervan, niet worden verspreid buiten de Boven-Rijn, Be-

*) In Februari 1923 werden op deze route aldus 37 rijnschepen gesleept met 30.000 ton lading, bestemd voor of komende van Elzas-Lotharingen.

neden-Rijn en Moesel-Provincies, terwijl daarentegen via Antwerpen over den Rijn ingevoerde goederen practisch over het geheele Noord-Oosten van Frankrijk mogen worden verdeeld.

Het is voorzeker in het belang van onze groote havens en in 't bijzonder van Rotterdam te hopen dat onze Regeering gevolg zal geven aan het verzoek van de K. v. K. te Rotterdam en met alle haar ten dienste staande middelen tegen zulk een ongelijke bevoorrechtiging van Antwerpen zal weten op te komen.

Japan. Sinds 1896 bestaat in Japan een wet, welke aan Japansche werven een zekere premie per ton uit de schatkist toekent voor te bouwen schepen, welke voor Japansche reederijen bestemd zijn. Een nieuwe wet van 1910 bracht in de vorige wet eenige wijzigingen, doch hetzelfde systeem bleef gehandhaafd. Voor de toekenning der premie werden de schepen verdeeld in twee klassen: A, passagiersschepen met meer dan 50 slaapplaatsen en B, overige schepen. De premies werden toen als volgt vastgesteld:

	Klass A	Klasse B
1. Groote vaart	22 yen	19 yen
2. Groote kustvaart	21 „	18 „
3. Kustvaart	19 „	16 „
4. Binnenvaart	14 „	14 „

In 1916 werd deze wet echter opgeheven, daar de werven, in aantal ongeveer vertienvoudigd, het toen wel zonder de subsidies zouden kunnen stellen en sindsdien is de Regeering aan den dikwijls grooten aandrang tot herstel van dit systeem weerstand blijven bieden. Een bijzondere Regeeringscommissie heeft daarentegen tal van andere indirecte ondersteuningsmaatregelen aanbevolen, w.o. verminderde invoerrechten op scheepsbouwmaterialen, handhaving van het invoerrecht op schepen, enz. en het schijnt dat deze aanbevelingen een gunstig onthaal gevonden hebben.

Subsidieering van lijndiensten bestaat eveneens sinds langen tijd.

Voor het fiscale jaar 1923/24 beliepen deze in totaal 6.825.787 yen tegen 6.668.605 yen over de voorgaande periode. Van dit bedrag ontvangt de „Nippon Yusen Kaisha" voor hare maildiensten op Europa, Seattle, Honkong en Melbourne evenals het vorige jaar 1.450.000 yen. De Noord-Amerika lijnen ontvangen 902.804 yen tegen 950.475 yen in het jaar tevoren, terwijl vergoeding aan de Zuid-Amerika diensten van 1.478.140 yen dit jaar verminderd werd tot 1.249.627 yen. De verhoogde subsidies voor de vaart op Chineesche havens werden verre gecompenseerd door de verlaging der staatshulp voor de Noord- en Zuid-Amerikaansche vaart.

Noorwegen. De Noorsche lijndiensten worden vrijwel niet door de Regeering ondersteund. Er worden slechts op bescheiden schaal eenige subsidies voor mailvervoer verstrekt. Anders is het met de kustvaart. Niettegenstaande deze voor de meeste andere naties is opengesteld, is zij zoo weinig winstgevend, dat de Staat hier geldelijk moet bijspringen om de noodzakelijke verbindingen langs de 1500 mijl lange Noorsche kust in stand te houden. In het midden van het vorig jaar werden voor het onderhouden van de kustvaart door de Regeering offertes gevraagd naar keuze op basis van een gewoon contract of op time-charter basis. De eenige aanbieding die gedaan werd kwam echter van de zijde van 4 maatschappijen, welke deze vaart thans reeds gezamenlijk op time-charter basis onderhielden! Met deze reederijen werd onlangs een nieuwe overeenkomst aangegaan voor den tijd van een jaar, tegen een vastgestelde vergoeding van 275.00 Kr. per schip met de bepaling dat, zoo de kolenprijzen een zeker bedrag te boven zouden gaan, de Staat deze hoogere kosten op zich nemen zou. In het tegenovergestelde geval zullen de reederijen het voordeelige verschil aan den Staat terugvergeeden.

In totaal was in het vorige fiscale jaar een bedrag van 25 miljoen kronen voor schepvaartsubsidies op de begrooting toegestaan, van welke som ongeveer ¼

asu de lijndiensten op de omliggende landen ten goede komt.

Zweden. In Zweden wordt op tweeërlei wijze de nationale scheepvaart ondersteund: subsidies voor het onderhouden van lijndiensten en een staatsleeningsfonds voor de reederijen, waaraan het beding is verbonden, dat de schepen der bevoordeelde reederijen op Zweedsche werven moeten worden gebouwd. Bovendien heeft terugvergoeding plaats van de inkomende rechten betaald voor scheepsbouwmaterialen.

De toegestane leeningen en terugbetaalde rechten beliepen in:

	(Leeningen)	(Terugbet. rechten)
1918	5.090.000 Kr.	573.149 Kr.
1919	3.850.000 „	717.778 „
1920	3.230.000 „	873.094 „
1921	4.058.000 „	
1922	3.818.000 „	
1923 (t. einde Apr.)	1.379.000 „ ¹⁾	

Aan de bovengenoemde lijndienstsubsidies werd in 1923 voor de lijn Stockholm—Abo (Finland) 40.000 Zw. Kr. uitgekeerd en hetzelfde bedrag voor de route Gothenburg—Frederikshaven (Denemarken).

De overzeesche mails worden echter per spoor vervoerd naar de Midden- en Zuid-Europeesche havens, ten einde van daar door de groote oceaandiensten verder te worden geëxpedieerd.

Spanje. De Spaansche koopvaardij is na den oorlog sterk in aanzien afgenomen en haar toestand is verre van rooskleurig. Behalve bestendinging der bestaande kustvaartsubsidies wordt thans zoowel door de wilde vaart als door de scheepsbouwindustrie op financieele staatshulp aangedrongen. Tevens is vermindering gevraagd van de hooge rechten, welke thans voor elken uit oceaanoorten ontscheepten passagier te Barcelona geheven worden.

Het nieuwe Directorium onder Primo de Rivera schijnt voornemens te zijn de Spaansche scheepvaart krachtadig te ondersteunen door nationale lijndiensten in te richten, aan welke de geheele overzeesche uitvoer zal worden voorbehouden.²⁾

Aan het eind van mijn overzicht gekomen wil ik niet nalaten erop te wijzen, dat over 't algemeen de scheepvaart het beste op eigen wieken drijft (de uitdrukking klinkt wat vreemd ten aanzien van schepen!) en in die landen het meest is ontwikkeld, waar zij het minst door regeeringssteun kunstmatig wordt bevorderd. Ik geloof dan ook dat er in ons land niet veel reeders te vinden zullen zijn, die in gewone omstandigheden meer zouden willen verlangen dan het in vrijwel alle zeevarende naties gevolgde subsidie-systeem voor maaldiensten. Wat zij vooral in deze voor de reederijen zoo moeilijke jaren met nadruk verlangen is niet zoozeer iets positiefs als wel iets negatiefs, d. i. minder lasten, hun door den Staat en gemeenten in velerlei vorm opgelegd. Bovendien verlangen zij, dat de Regeering daar krachtig optreedt, waar regeeringsbemoeiing onontbeerlijk is; ik bedoel hier het sluiten van een handelsverdrag met Rusland.

D. K. v. L.

INDUSTRIALISATIE VAN N.-O. INDIE.

Ir. C. Hoyer te Nijmegen schrijft ons:

Een artikel over dit onderwerp van de hand van een oud-directeur van Landbouw, *Nijverheid* en Handel, kan men zich iets lezenswaardigers denken voor een directeur van een jong Java-bedrijf?

Tot mijn spijt heb ik echter na de lezing moeten

¹⁾ De leeningsaanvragen voor het jaar 1924 beliepen in totaal Kr. 11.289.000, terwijl voor dat jaar Kr. 4.500.000 door de Regeering beschikbaar zijn gesteld. Hiervan dienen Kr. 3.000.000 voor verhooging van het leeningsfonds.

²⁾ Dezer dagen werd gemeld, dat van alle schepen in Spaansche havens met ingang van 1 Februari jl. een tonnagelasting zou worden geheven. De opbrengst komt ten goede der Spaansche reeders ter vergoeding van het gemis aan inkomsten, geleden wegens het vaststellen der vrachtprijzen door de Regeering gedurende den oorlogstijd.

vaststellen, dat het artikel vrijwel niets met economie, noch met statistiek te maken had en slechts berichten had gegeven over de slechte verhouding van den schrijver tot een gedelegeerd lid van een commissie, welke niet op de juiste wijze in zijn vroeger beoordeelde Departement was geëvalueerd.

De verhouding schijnt zoo slecht geweest te zijn, dat de heer Sibinga Mulder blijkbaar geen kennis heeft willen of kunnen nemen van de voorwaarden, waarop het contract gesloten werd door het Ned. Ind. Gouvernement en de Papierfabriek Padalarang.

Zoo vraagt de heer S. M., waarom de papierfabriek in de stelling Bandoeng geplaatst moest worden. Ik zou kunnen wijzen op de gebleken groote ondoordringbaarheid tegen kogels van rollen papier, en het spijt mij, dat ik eerst thans door den heer S. M. op de gedachte gekomen ben van het groote nut van de papierfabriek te Padalarang bij een eventueele verdediging van de Bandoengsche hoogvlakte tegen den buitenlandschen vijand. Aangezien ik zelf het terrein gekozen heb, kan ik den heer S. M. melden, dat het Gouvernement in geen enkel opzicht geïnterfereerd heeft bij de terreinkeuze en dat men deze ligging van de fabriek, als men niet alleen, zooals den heer S. M. let op den afstand waarover *aanvankelijk* het rijststroo moest worden aangevoerd, bijna ideaal mag noemen.

Dat de artesische bronnen geleidelijk in debiet verminderden en dat daardoor overgegaan moest worden tot het leggen van een lange waterleiding was zeer zeker een tegenvaller, welke echter door den vooraf geraadpleegden geologischen dienst niet verwacht of voorspeld is kunnen worden.

De schrijver stelt dan de vraag, of de papierfabriek op den duur de concurrentie zal vol kunnen houden. Als de oprichters gedacht hadden deze vraag niet bevestigend te moeten beantwoorden, dan zou de fabriek toch niet gebouwd zijn, dunkt mij.

Ja, ten slotte komt dan een verzuchting, welke zeer sympathiek aandoet bij dezen oud-directeur, waaronder de afdeling „Nijverheid” ressorteerde en die natuurlijk van harte hoopt, dat die papierfabriek, welke door de bemoeiingen van zijn antagonist tot stand kwam, een succes zal blijken te zijn, omdat zijn liefde voor de Nijverheid boven persoonlijke wrijving hoog uitgaat. Vol zorgen voor dat jonge bedrijf schrijft hij dan: dat de Papierfabriek Padalarang zoo'n hooge prijs voor het vroeger waardelooze stroo betaalde en stelt de mysterieuse vraag: „Hadden opkoopters daarbij belang?”

Gelukkig dat de schrijver een deel van zijn liefde destijds ook gaf aan den „Landbouw” en het zal hem een groote verlichting gegeven hebben, toen hij bedacht, dat dit andere troetelkind van hem ten minste een voordeel behaalde, toen die nieuwe industrie voor een vroeger waardeloos afvalproduct zoo'n hoogen prijs wilde betalen.

De heer S. M. moet ook niet juist zijn ingelicht, toen hij meldde, dat voor het stroo zelfs een prijs betaald was, die het beste Hollandsche haalde; maar zelfs al ware dit zoo, dan mag ik toch wel aannemen, dat het hem bekend is, dat in Holland geen rijst groeit en wil hij zeker wel van mij aannemen, dat voor den papierfabrikant de waarde van rogge- of tarwestroo niet gelijk is aan die van rijststroo.

Ir. C. HOYER,

Directeur Papierfabriek Padalarang.

HET RUBBERVRAAGSTUK.

De heer A. C. Mees te Rotterdam schrijft ons:

Het onderwerp „Rubber-restrictie” is nog steeds niet uitgeput, de voorstanders laten niet na telkens weder in het openbaar te getuigen van hunne onveranderde meening; in den laatsten tijd wordt ook telkens weder gewezen op ontstemming in Engeland tegen de Nederlandsch-Indische planters, die hun gang gaan, los van het kunstmatig ingrijpen middels oogstbeperking en die zich geen dwang wenschen te zien opgelegd.

Ook duiken af en toe berichten in de bladen op, die de meening zouden kunnen doen postvatten alsof er kentering zou zijn gekomen in dien kring van Nederlandsch-Indische belanghebbenden, die zich tegen de oogstbeperking verklaard heeft en die trouwens de meerderheid der ondernemers vormt op de basis van de met rubber beplante oppervlakte. Ja, in een week-overzicht werd zelfs dezer dagen gezegd, dat rubber-aandeelen op de beurs vast waren op berichten, dat er kans is van invoering, ook in Nederlandsch-Indië, van de oogstbeperking.

Afgescheiden van het feit dat er sedert een paar jaren in Nederlandsch-Indië reeds minder geoogst wordt, doordien minder intensief getapt wordt, om den boomen meer rust te geven, is er noch van een voornemen bij de Ned.-Ind. Regeering, noch bij de particuliere ondernemers eenige sprake, om zich alsnog bij de Britsch-Indische algemeen bindende gedwongen oogstbeperking aan te sluiten. Men blijft zich op het breede standpunt plaatsen, dat men goed doet niet te zien naar oogenblikkelijk voordeel, door te trachten den prijs kunstmatig omhoog te werken, noch zich te laten beïnvloeden door critiek uit het buitenland, maar zich af te vragen, welke de beste, gezondste politiek is, om op den duur te komen tot de meest normale verhouding tusschen voortbrenging en verbruik. En het antwoord op die vraag meent zoowel de hierboven genoemde meerderheid van particuliere ondernemers als de Nederlandsch-Indische Regeering te moeten zoeken in de richting van den natuurlijke gang van zaken. Kunstmatig opgevoerde prijsstand werkt uitbreiding van cultuur en overproductie in de hand, overproductie straft zich door lage prijzen — een vooralsnog matige prijs zal de cultuur beperken. Herhaald zij hier, wat dezerzijds reeds eerder geschreven werd: op den duur moet de marktprijs van elk product boven de normale productiekosten liggen.¹⁾

Ten blijke van het nog steeds onveranderd standpunt der Nederlandsch-Indische Regeering volgt hier een overzicht van eene mededeeling gedaan door Dr. A. A. L. Rutgers, Directeur van het Departement van Landbouw aan het „Nieuws van den Dag van Nederlandsch-Indië”, naar aanleiding van voornemens van Britsche zijde, om te trachten in Nederlandsch-Indië opnieuw de invoering van de oogstbeperking te bepleiten.

A. C. MEES.

De heer Rutgers deelde aan het blad o.a. het volgende mede:

Het is in de eerste plaats gevaarlijk, om te trachten op kunstmatige wijze door productie-beperking de prijzen van een product hoog te houden.

Overigens, vervolgde de directeur van landbouw, is de beperking volgens het Stevenson-ontwerp een mislukking. Zoowel Malakka als Ceylon zijn met hun productie ver boven de vastgestelde maximum toelaatbare productie gegaan, zelfs ongeveer 15 à 20 pCt. Men heeft er niet mede kunnen bereiken wat men dacht. M. i. zit de cardinale fout in de fixering van de standaard-productie; als „norm” werd aangenomen de uitkomst van 1920, zoo bijv. voor Malakka 275.000 ton, terwijl mij van gezaghebbende zijde verzekerd is, dat Malakka op dit oogenblik niet meer dan 245.000 zou kunnen produceeren.

Voor Ned.-Indië is bovendien nog steeds het bezwaar: de Inlandsche productie. Volgens de jongste cijfers mag voor 1923 een Inlandsche productie van 45.000 tons verwacht worden, tegen een van de Europeesche cultures ad 84.000 tons. Bij stijging van den rubberprijzen boven 1 sh. 3 p. — het ideaal van de Britsche producten — zal de Inlandsche productie in de toekomst absoluut ongelimiteerd toenemen, en de Britten zullen van hun restrictie het omgekeerde resultaat krijgen van hetgeen ermee ten doel wordt gesteld.

In de praktijk zal het onmogelijk blijken daar maatregelen tegen te nemen. Andere bezwaren tegen de invoering der restrictie hier te lande zijn o.a. het feit, dat door de bezuiniging in het tappen, dat door de Europeesche ondernemingen hier werd ingevoerd, reeds een aanmerkelijke beperking der productie werd verkregen. Bijv. alleen op Sumatra's Oostkust tapt 70 pCt. van de bij de A. V. R. O. S. aangesloten ondernemingen periodiek in plaats van dagelijks. De door deze veranderde tap-systemen bereikte beperking

van de opbrengst bedraagt zeker 16 à 20 pCt. Beschouwt men nu de volgende Indische productiecijfers om te zien, waartoe de restrictie volgens het Stevenson-schema zou leiden: Inlandsche productie 45.000 tons, Britsche productie 28.000 tons en andere Europeesche prod. 58.000 tons.

De Inlandsche productie is niet te beperken, die van de Britsche ondernemingen is volgens de leiders reeds onderhevig aan de bepalingen van de Stevenson-verordening, zoodat ten slotte alleen alsnog voor restrictie in aanmerking zou komen de opbrengst van de andere niet-Inlandsche ondernemingen. Veertig procent daarvan is 23.000 tons. Welnu, er is geen sprake van dat deze beperking van 23.000 tons ooit gehaald zal kunnen worden, daar men voor de periodiek tappende ondernemingen een groote correctie zou moeten toestaan.

De Inlandsche rubbercultuur is een niet te onderschatten gevaar voor de Europeesche: in 1923 is de productieverhouding reeds 1 : 2 Djambi — een der voornaamste streken voor de Inlandsche rubber — produceert alleen reeds 15.000 tons, d.i. bijna de helft van de geheele productie van Java. De rubbercultuur volgt denzelfden weg op te gaan als de klappers, en een bevolking-cultuur te worden. Men geeft zich daar m. i. niet voldoende rekenschap van en dit is niet tegen te houden, tenzij door een plantverbod. En daarbij stuit men dan op hetzelfde bezwaar als bij de invoering van een productie-restrictie, nl. dat in de praktijk controle onmogelijk zou blijken. Bovendien zijn gelukkig de tijden voorbij, dat men aan de inheemsche bevolking zou kunnen verbieden aan een voor haar zeer winstgevend landbouwbedrijf uitbreiding te geven.

De Europeesche cultuur kan het m.i. alleen winnen door intensivering, maar in hoeverre dat mogelijk is, valt nu nog niet uit te maken. Bij de suiker heeft de intensivering een goed resultaat opgeleverd, maar bij de klappers niet.

Het is intusschen wel aardig, om in dit verband op te merken, dat, indien de marktprijs van rubber beneden de 40 cts. per halfkilogram komt, het bedrijf voor den Inlander blijkbaar niet loonend genoeg meer wordt. Een verlaging van den marktprijs — het te overgestelde derhalve van wat de Britten willen — zou de Inlandsche rubber-cultuur kunnen doen verdwijnen.

DE STUDIE VAN DE ECONOMIE AAN ONZE UNIVERSITEITEN.

De economische catechismus van Mej. van Dorp.

Er komt schot in de economische geloofsleer van Mej. van Dorp. Ik had mij niet vergist. De brochure „Het bankroet der tegenwoordige sociale politiek”, was de formuleering der openbaring. „Ik heb daar ongeveer zulk een catechismus trachten te geven”, verklaart zij nu zelf in haar tweede artikel. Maar zij bespaart mij de moeite, mijn Sociale Voorzorg-artikel van September 1922 na te slaan. Want nadrukkelijk deelt zij mee, dat het eigenlijk maar op één waarheid aankomt. Men lette dus wel:

„Trouwens alles is feitelijk te herleiden tot die ééne waarheid, dat een mensch nooit aanspraak kan maken op meer behoeftebevrediging, dan hij door het werk zijner handen schept.”

Dit moet dan wel zijn het meest pure resultaat van het zwoegen der economische wetenschap. De alpha en de omega van wat de Oostenrijksche waardeleer te voorschijn bracht. Maar men vergete dan ook niet, dat die leer in wiskunde haar „denkkracht” staalde en daarin vond „een geschikt middel, om alle dwaalleer buiten de deur te houden”.

Wij zouden de gouden formule met eerbiedigen schroom willen gaan ontleden. Met haar moet immers de Economie „tegenover het groote publiek dezelfde autoriteit” krijgen, „als alle andere wetenschappen thans hebben”. Hoe zou men het dan wagen te profaneeren? Maar, helaas, we stuiten aanstonds op die „schepping van het werk der handen” in verband met de „behoeftebevrediging”. Want daar zit nu juist de kneep, waarom de Oostenrijksche waardeleer zooveel niet voldoet. Zij meenen, dat die leer het tastbaar objectieve element der „behoeftebevrediging”: „de schepping van het werk der handen” niet, of niet voldoende omvat. Maar bovendien: de beide begrippen zijn zóó elastisch, dat de formule nietszeggend is geworden. De „Zurechnungslehre”, o.a. het werk van Clark in zijn „Distribution of Wealth”, zegt alleen iets voor

1) [Zie pag. 521 van den jaargang 1922. — Red.]

een hypothetische, wil men: statische samenleving. Honderd en een dynamische factoren — machtspositie, marktpolitiek, Staatsbemoeiing, verandering der techniek, enz. enz. — geven een eidelooze variatie, zoowel aan de „behoeftebevrediging” als aan „de schepping van het werk der handen”. Ten slotte: de „aanspraken” der menschen zijn juist de voornaamste regulatoren bij de bepaling van de waardeeringen, machtsposities, Staatsbemoeiing, ja zelfs techniek-verandering. Die regulatoren moeten we leeren kennen, de dan verkregen kennis nog rijkelijk aanvullen met feitenmateriaal, vóór wij eenig hóu-vast bezitten. Een algemeene formule kan niets anders zeggen dan dit: het objectief deel van de behoeftebevrediging van de geheele menschheid kan niet grooter zijn dan het totaal van het aanwezig objectief gebruiksmiddelenfonds. Maar dat is een waarheid als een koe, met welker productie men tegenover het groote publiek zeker geen autoriteit krijgt.

Wij zijn dus met de „waarheid”, waartoe „alles te herleiden is” geen stap verder gekomen. Er zal meer moeten worden gepresteerd! En ik kan ten volle blijven zeggen, wat ik in mijn Sociale Voorzorg-artikel schreef: „niet de algemeenheden van economisten als Mej. van Dorp zullen overtuigen; wel: redeneeringen op veel en goed geordend materiaal opgebouwd”.

* *

In haar tweede artikel is Mej. van Dorp van de uiterste welwillendheid te mijwaart. Ofschoon ik tot „de R.-K. Partijen (?)” behoor en dus „nooit een wetenschappelijk-zuiver standpunt i.z. het arbeidsvraagstuk (zal) kunnen innemen, voor óf de encycliek (Rerum Novarum) óf het onfeilbaarheidsleerstuk van de baan is”; ofschoon echter nóch de encycliek, nóch het onfeilbaarheidsleerstuk tot dusver werden opgeruimd; wil Mej. van Dorp, die — belangwekkende mededeeling! — „protestant” is, doen „geheel alsof deze moeilijkheid niet bestond” en mijn polemieek „gaarne” beantwoorden. Zou ik dan niet dankbaar wezen? Mijn dankbare stemming wordt wat vergald door den twijfel, of H.Ed. mij als „een halve(n) idioot” beschouwt; want de „veiligheidshalve” gedane toevoeging, dat Mej. van Dorp „niet al¹⁾ (haar) tegenstanders voor halve idioten wensch(t) uit te maken” klinkt allesbehalve geruststellend. Vergeet ik toch niet, dat mijn theorieën „te bestrijden (zijn) met een eenvoudig beroep op de logica”; ja, mijn „resultaten(!?) zijn in strijd met de logica”. Mij voegt dus een angstige bescheidenheid, al heb ik wel eens meer met zulke aanvallen op mijn logica afgerekend, en al ben ik geneigd om bij een auteur, die als ik zeg: „dat niemand het recht (heeft) zich met cenig gezag over economische vraagstukken te uiten, tenzij vast staat, dat hij zich met de borst op de studie van die vraagstukken toelegt”;²⁾ mij laat zeggen: „dat ieder een wetenschappelijk econoom is, die zich met de borst op de studie van de economische vraagstukken toelegt,”³⁾ — al ben ik geneigd bij zoo iemand niet alleen aan gemis van alle logica, maar nog aan iets heel anders te denken.

* *

En hiermee basta! Ik ben niet van zins, — in zover dus minder welwillend dan Mej. van Dorp, — om haar de verhouding tusschen geloof en weten nog eens duidelijk te maken; ook al durf ik nauwelijks verwachten, dat bijv. de inaugurale rede van mijn Collega Welschen of Beysens' Criteriologie ooit in haar handen zouden komen. De manier, waarop zij „onfeilbaarheidsleerstuk” en „encycliek” aanraakt, zou mij maar weer „venijnigst” doen „aanvallen”, en het ge waardeerd woord, dat wijlen Staatsraad Struycken mij na dat „venijnigst” Sociale Voorzorg-artikel schreef: „De aanval is scherp maar verdiend”, zou mij niet meer kunnen troosten.

Het is al erg genoeg; dat ik mijn leetuur van de

1) Cursiveering mijnerzijds. V.

2) Zie E.-S. B. blz. 80, kolom 1, regel 24 tot 21 v. o.

3) Zie E.-S. B. blz. 107, kolom 2, regel 13 tot 11 v. o.

Ludwig von Pastor-hulde te Rome moest staken, om mij zóó te gaan ergeren en dit stuk te moeten schrijven.

J. A. VERAART.

* *

Ik zou mij kunnen bepalen tot het aanhalen van een raak Fransch gezegde over dengene, die zijne gelijkmoedigheid verliest; maar ik wil nog met een paar woorden samenvatten, wat er in de repliek van prof. V. eigenlijk te lezen staat.

In de eerste plaats, dat prof. V. zeer verbolgen is, omdat hij niet ten onrechte vermoedt, dat ik zijn geweldige Sociale Voorzorg-artikel niet au serieux heb genomen, en mij nu tracht te verpletteren met de — autoriteit van een — op zijn gebied zeer geacht — hoogleeraar in het staatsrecht. Zooveel kinderlijkheid ontlokt mij een glimlach.

Het is mij met den besten wil niet mogen gelukken te begrijpen waar „nu juist de kneep zit”, waarom de Oostenrijksche waardeleer Z.H.G. niet voldoet. Wanneer het op de geijkte béwering neerkomt, dat de „Zurechnungslehre” niet zou gelden voor een dynamische — dus voor een werkelijke maatschappij, dan moge daarop hier zeer in het kort dit antwoord gegeven worden, dat dit even onjuist is, als wanneer men zou beweren, dat een wet, waaromtrent men in het luchtledig geëxperimenteerd heeft, buiten het luchtledig niet zou gelden.

Ten slotte dit, naar aanleiding van prof. V.'s beschuldiging, dat ik zijn bedoeling onjuist zou hebben weergegeven: ik heb angstvallig gespeurd, of ik ergens in prof. V.'s artikel een criterium kon vinden voor het onderscheid tusschen wetenschap en beunhazerij. Ik meende er inderdaad een opgediept te hebben. Nu prof. V. dit wraakt, constateer ik alleen, dat mijn hooggeleerde tegenstander zulk een criterium in het geheel niet heeft trachten te vinden en dus blijkbaar liever berust in een toestand, waarin de beunhazerij niet buiten de deur wordt gehouden.

Inderdaad, prof. V. had beter gedaan zich maar in de Pastor-hulde te blijven verdiepen. Qu'allait-il faire dans cette galère?

E. C. VAN DORP.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING.

DE FINANCIËELE TOESTAND VAN FRANKRIJK EN DE KOERS VAN DEN FRANC.

Prof. Bertrand Nogaro te Parijs schrijft ons:

De koers van het Pond Sterling is, gelijk bekend, te Parijs tot bijna 100 francs gestegen. De oorzaken van deze plotselinge daling van den franc zijn ongetwijfeld in de financiële milieus voldoende bekend en misschien in het buitenland nog beter dan te Parijs. Evenwel is op een eerste baisse-golf, die van buiten kwam, een tweede en grootere, van de Parijsche beurs uitgaande, gevolgd, welke haar oorzaak schijnt te vinden in de psychologie van de Fransche markt.

De Regeering heeft zich inderdaad bij de overeenkomsten van 14 April en 29 December 1920 tegenover de Banque de France verplicht, telken jare 2 milliard van het aan haar verleende voorschot af te lossen. Nu had de Staat reeds in 1922 slechts 1 milliard afgelost en over 1923 is dit bedrag na eenige aarzeling naar het schijnt, tot 800 millioen verminderd. Om de waarheid te zeggen was de verplichting, welke de Staat in 1920 op zich had genomen, 2 milliard per jaar af te lossen, zeer weinig in overeenstemming met de omstandigheden, indien men rekening houdt met de noodzakelijkheid, waarvoor de Fransche Staat zich gesteld ziet, nieuwe leeningen aan te gaan voor het herstel van het verwoeste gebied. Doch te ijverige verdedigers der met de Bank gesloten overeenkomsten achtten het oogenblik geschikt, in de pers een groot rumoer te verwekken over deze nieuwe vermindering van de aflossing door den Staat. In een land, waarin men zeer weinig directé ervaring ten opzichte van wisselkoersproblemen bezit en waarin de geheele geldpolitiek tot dusverre scheen te kun-

nen worden samengevat in het woord „deflatie”, schijnt deze onhandige perscampagne er zeer toe hebben bijgedragen een vertrouwenscrisis in het leven te roepen, die echter van geheel voorbijgaanden aard schijnt te zullen zijn.

Hoe het ook zij, de Regeering heeft op de meest energieke wijze gereageerd door te verklaren, dat zij besloten heeft 1 milliard nieuwe bezuinigingen door te voeren en zich de beschikking te verzekeren over 6 à 7 milliard nieuwe inkomsten. Volgens het rapport, dat zoo juist door den heer Bokanowski, algemeen rapporteur over de begrooting, bij de Kamer van Afgvaardigden is ingediend, zullen de nieuwe middelen 6.234.000.000 francs bedragen, als volgt verdeeld:

1. Bezuinigingen: 1 milliard.
2. Verhooging van het grootste deel der belastingen met 20 pCt.: 3.630 miljoen.
3. Verhooging van diverse belastingen: 354 miljoen.
4. Maatregelen tegen fiscale fraude en navordering van ontduikingen: 1.250 miljoen.

* * *

Deze verhooging der middelen schijnt ruim voldoende. De gewone begrooting voor 1924, die met enkele wijzigingen dezelfde was als die voor 1923, welke in beginsel voor twee jaar was aangenomen, was in evenwicht. Zij omvatte alle gewone uitgaven der openbare diensten en bovendien ongeveer 4 milliard voor rente op leeningen, aangegaan voor verhaalbare uitgaven, d. w. z. herstel van het verwoeste gebied en pensioenen. Het totaal der voor 1924 geopende credieten belooft 23.518 miljoen, ¹⁾ waarbij nog gevoerd moeten worden 78 miljoen, zijnde kosten voortvloeiende uit nieuwe wetten, tezamen dus 23.596 miljoen. Anderzijds zijn de inkomsten op 23.599 miljoen geschat, waarbij weliswaar rekening is gehouden met een meeropbrengst der indirecte belastingen van 1 milliard. Ten slotte moet men in aanmerking nemen, dat de ontvangsten voortaan vrijwel uitsluitend uit permanente bronnen zullen vloeien, aangezien buitengewone ontvangsten slechts voor ongeveer 950 miljoen onder de bovengenoemde cijfers voorkomen.

De 6 milliard nieuwe middelen hebben dus tot doel de buitengewone begrooting der verhaalbare uitgaven in evenwicht te brengen. Gemakkelijk valt de tegenzin te begrijpen, welke de Fransche belastingplichtigen zouden kunnen hebben, aldus voor het herstel der verwoeste gebieden te moeten betalen. Gedurende langen tijd heeft men zelfs verzekerd, dat dit ondenkbaar was. De waarheid is echter, dat het een moeilijke en pijnlijke, doch geen onmogelijke taak is. De Fransche Regeering heeft den moed gehad zich op het standpunt te stellen, dat het beter was deze nieuwe belastingen op te leggen, hoe zwaar hun druk ook moge zijn, dan het crediet van Frankrijk tot een onderwerp van gesprek te maken.

Dit besluit was ongetwijfeld niet van dien aard, dat de gewone meerderheid, waarop de Regeering steunt, er zich in zou verheugen. Deze zal dan ook zeker in geen enkel opzicht van eenige voldoening met den maatregel blijken geven. Anderzijds zullen de partijen der linkerzijde en de rest in het algemeen het systeem van de 20 pCt. betreuren, waarvan de werking zal zijn, dat diegenen worden overbelast, die reeds meer dan hun rechtmatig aandeel opbrengen, in plaats van een rechtmatige bijdrage in de openbare uitgaven te heffen van de groote landeigenaars en pachters, die door de wijze, waarop de inkomstenbelasting wordt geheven, bijna geheel vrijuit gaan. *Maar het schijnt boven twijfel verheven, dat met of zonder wijzigingen in de aanslagregeling, de nieuwe bronnen van inkomsten, welke de Regeering vraagt, zullen worden goedgekeurd.*

Het genoemde bedrag van meer dan 6 milliard is van zoodanigen omvang, dat de permanente verhaal-

¹⁾ [Verg. p. . . . van den vorigen jaargang. — Red.]

bare uitgaven, die nog niet in de algemeene begrooting waren opgenomen, erdoor worden gedekt, nl.:

Rente van leeningen	4.130 miljoen
Pensioenfondsen	1.750 „
Dienst der pupillen en verminkten	183 „
	<hr/>
	6.063 miljoen

Men kan dus in alle oprechtheid zeggen, dat het evenwicht der Fransche begrooting geheel verzekerd is, mits het niet weder kwestieus wordt door schommelingen in de geldswaarde. Maar men rekent op dit evenwicht in de begrooting om iedere nieuwe crisis in de wisselkoers te voorkómen. Een hoewel naar de meening van schrijver dezoes er niet zoo'n nauw verband tusschen den wisselkoers en den toestand van de begrooting bestaat, moet worden erkend, dat de genomen maatregelen ieder voorwendsel wegnemen voor een actie tegen den franc en dat zij van zoodanigen aard zijn, dat het voor het oogelijk geschikte vertrouwen van het Fransche publiek erdoor zal worden hersteld.

* * *

Bovendien blijkt uit de volgende cijfers, dat de vertrouwenscrisis geenszins gerechtvaardigd was.

Burgerlijke en militaire uitgaven.

1919	frs. 35.345.000.000
1920	„ 30.772.000.000
1921	„ 27.886.000.000
1922	„ 25.136.000.000
1923	„ 23.755.000.000

(In 1922 en 1923 zijn 71.769 ambtenaren ontslagen.)

Opbrengst der belastingen.

1919	frs. 9.707.000.000
1920	„ 14.948.000.000
1921	„ 16.547.000.000
1922	„ 19.831.000.000
1923 (voorloopige cijfers)	„ 23.437.000.000

Aflossing van door de Banque de France verleende voorschotten.

Maximum der voorschotten	frs. 27.000.000.000
Op 23 Dec. 1922 nog verschuldigd	„ 24.000.000.000
„ 23 „ 1923 „ „	„ 23.400.000.000

Bedrag der gedurende het jaar opgenomen leeningen.

1920	frs. 44.000.000.000
1921	„ 31.000.000.000
1922	„ 20.000.000.000
1923 Januari tot October	„ 13.000.000.000

Handelsbalans.

	Invoer	Uitvoer
1913	frs. 8.421.000.000	frs. 6.800.000.000
1919	„ 35.799.267.000	„ 11.879.000.000
1920	„ 49.424.987.000	„ 26.894.000.000
1921	„ 22.067.908.000	„ 19.772.562.000
1922	„ 23.900.755.000	„ 20.641.991.000
1923	„ 28.781.100.000	„ 27.317.600.000

Deze cijfers bevestigen:

1. de voortdurende vermindering van de burgerlijke en militaire uitgaven.
2. De vermeerdering van de opbrengst der belastingen.
3. Een aanzienlijke aflossing, in de huidige omstandigheden zeer voldoende, van de voorschotten van de Bank aan den Staat.
4. Een zeer belangrijke vermindering van de uit leeningen gevonden bedragen.
5. Herstel van de handelsbalans.

De eenige schaduw op dit beeld is dus de voortgezette leeningspolitiek, hoewel de opgenomen bedragen zeer zijn verminderd. Maar de indices zijn van zoodanigen aard, dat zij iederen onbevungen waarnemer bewijzen, dat het herstel van het begrootingevenwicht, dat in 1920 nog zeer problematiek was, sindsdien gegarandeerd is door de reeds gemaakte veranderingen. Een laatste poging om de rente der laatste leeningen te dekken en in de naaste toekomst het perspectief van aflossing te openen zou voldoende zijn. De recente crisis van den franc zal dan tenminste dit voordeel hebben gehad, dat zij de Regeering

ertoc heeft gebracht een poging hiertoe te doen. Dat deze zal slagen is zeker.

BERTRAND NOGARO.

AANTEKENINGEN.

Kosten van het levensonderhoud bij arbeidersgezinnen te Amsterdam. — Het cijfer dezer kosten over December 11., dezer dagen door het Bureau van Statistiek der Gemeente Amsterdam gepubliceerd, vertoont met 83,1 een stijging van 2,1 punten, tegenover dat van Sept. 11. Het beloop van den index sinds Maart 1920 blijkt uit de volgende tabel.

	Voeding	Rest	Totaal	Stijging en daling in perc. sedert Mrt. '20		Indexcijfer
				Voeding	Rest	
Gemiddelde wekelijkse uitgave per gezinseenheid ¹⁾ in gulden in Mrt. '20	f 5,56½	f 5,70½	f 11,27			100
Bedragen, welke p. gezinseenheid zouden zijn uitgegeven, indien besteed aan hetzelfde als in Mrt. 1920, in:						
Juni 1920....	5,75½	5,78½	11,54	3,4	1,4	102,4
Sept. 1920....	6,20	5,83	12,03	11,4	2,2	106,8
Dec. 1920....	6,15	5,54	11,69	10,5	-2,9	103,7
Maart 1921....	5,83	5,23½	11,06	4,8	-8,2	98,2
Juni 1921....	5,88	5,08½	10,96½	5,7	-10,9	97,3
Sept. 1921....	5,43	5,07	10,50	-2,4	-11,1	93,2
Dec. 1921....	5,15½	4,88½	10,04	-7,3	-14,4	89,1
Maart 1922....	5,21½	4,91	10,12½	-6,3	-13,9	89,8
Juni 1922....	4,93	4,92½	9,85½	-11,4	-13,7	87,4
Sept. 1922....	4,33	4,88½	9,21½	-22½	-14,4	81,8
Dec. 1922....	4,38½	4,91½	9,30	-21,2	-14,-	82,5
Maart 1923....	4,26½	4,83	9,09½	-23,4	-16,1	80,7
Juni 1923....	4,37	4,78	9,15	-21,5	-16,2	81,2
Sept. 1923....	4,34½	4,87½	9,13	-21,9	-16,1	81,-
Dec. 1923....	4,58½	4,78	9,36½	-17,6	-18	83,1

¹⁾ De herleiding tot gezinseenheid geschiedt aldus, dat de man geldt voor 1, de vrouw voor 0,9, een kind in het eerste levensjaar voor 0,15, in het tweede voor 0,2, in het derde voor 0,3 volwassene en zoo geleidelijk opklimmende met 0,05 voor elk leeftijdsjaar.

Het Bureau licht de cijfers als volgt toe:

Het indexcijfer der totale kosten van het levensonderhoud vertoont sedert Maart 1920 een daling van 16,9 pCt. Indien men laatstgenoemde maand op 100 stelt, bedraagt het dus 83,1. Waar dit cijfer bij de vorige driemaandelijke periode 81,0 of een daling van 19,0 pCt. beneden het peil van Maart 1920 bedroeg, heeft zich sedert September 1923 een niet onaanzienlijke stijging voorgedaan, en wel van 2,6 pCt. Sedert September 1920, in welke maand de duurte haar hoogepunt bereikte met een stijging van 6,8 pCt. boven het peil van Maart 1920, bedraagt de daling thans 22,2 pCt., tegen 24,2 pCt. in September 1923.

Voor de voeding afzonderlijk is de daling sedert Maart 1920 in December 1923 17,6 pCt., tegen 21,9 pCt. in September 1923, hetwelk een stijging uimtaakt van 5,5 pCt. sedert drie maanden te voren.

Voor een deel is deze stijging het gevolg van seizoensinvloeden, voor zoover zij nl. betrekking heeft op de posten eieren, vetten (hoofdzakelijk natuurboter), fruit en aardappelen. Voor een ander, niet onbelangrijk deel, wordt zij echter veroorzaakt door den post melk, die in het afgelopen kwartaal verscheidene prijsverhoogingen heeft ondergaan. Ook de posten grutterswaren (erwten, capucijners, bruine boonen), visch (versche visch) en kruidenierswaren (thee) ondergingen een stijging, welke echter betrekkelijk gering blijft. Brood, beschuit en koek en kaas bleven ongewijzigd, hoewel van sommige artikelen uit beide groepen de statistiek enkele kleine prijswijzigingen te noteeren kreeg, die niet tot uiting komen in de berekening van de uitgave per gezinseenheid per week (wat de eerste groep betreft, nl. een prijsverlaging van beschuit). Een drietal posten vertoonen een daling: vleesch, suiker, groenten. Voor groenten is de oorzaak hiervan gelegen in het feit, dat het jaargetijde enkele goedkoopere soorten aan de markt bracht, terwijl de daling van de groep vleesch het gevolg is hiervan, dat de in het midden van September jl. ingetreden afslag der prijzen van bevroren rundvleesch toentertijde slechts voor het gedeelte, dat reeds verstreken was, in rekening werd gebracht, terwijl deze verlaging thans geheel bij-

draagt tot de bepaling van de uitgave voor de groep vleesch.

In het overige gedeelte van het budget is sedert September 1923 niet veel beweging naar te nemen. Alleen brandstof en enkele onderdeelen van den post huisraad vertoonen een geringe daling, waartegenover een verdere stijging staat van den post huishuur. Het eindcijfer wordt echter het meest beïnvloed door bovengenoemde sterke gestegen onderdeelen van de voeding, hoewel de verhooging op deze laatste begrijpelijkerwijze door de werking op het geheel een gedeelte van haar intensiteit verliest, zoodat de op de voeding geconstateerde stijging van 5,5 pCt. ten slotte slechts een totale stijging van 2,6 pCt. veroorzaakt.

De omrekening van het bovenstaande indexcijfer van 83,1 voor December 1923 op de basis van de cijfers 213,7 voor Maart 1920 en 100 voor 1911/13 volgens de oude methode, gebaseerd op de prijzen en op de levenswijze van vóór den oorlog geeft voor December 1923 een eindcijfer van 177,6 of een stijging van 77,6 pCt. boven het peil van vóór den oorlog, tegen 73,1 in September 1923. Evenals in vorige publicaties wordt ook hier herinnerd aan het hierbij te maken voorbehoud wegens het ongelijksortige der reeksen cijfers volgens de oude en de nieuwe methode, die door deze omrekening met elkander in verband worden gebracht.

Stijging van de kosten van het leven in Duitschland en Nederland. — Stelt men het niveau dezer kosten in 1914 op 100 (voor Nederland de Amsterdamsche, voor Duitschland de Rijksindex) dan verkrijgt men het volgende beeld:

	Uitgedrukt in de Mark	Uitgedrukt in d. gulden Nederl.
Juli 1914	100	100
Maart 1922	2.600	39
Juni "	4.100	50
September "	13.300	35
December "	112.000	38
Maart 1923	285.400	59
Juni "	765.000	32
Juli "	3.765.100	70
Augustus "	58.604.500	89
September "	1.500.000.000	54
1 October "	4.000.000.000	48
8 "	10.910.000.000	48
15 "	69.190.000.000	64
22 "	304.500.000.000	32
29 "	1.367.100.000.000	58
5 November "	9.850.000.000.000	6
15 "	21.850.000.000.000	24
26 "	153.500.000.000.000	71
3 December "	151.500.000.000.000	138
10 "	126.900.000.000.000	131
31 "	114.700.000.000.000	99
28 Januari 1924	106.000.000.000.000	114

De tweede kolom is berekend door toepassing van de waarde van de Mark op de Amsterdamsche beurs op het tijdstip, waarop de berekening van de eerste kolom betrekking heeft, op het getal van die kolom. Er blijkt dan nog eens, dat telkens bij een sterke daling van de Mark het leven voor den guldenbezitter in Duitschland goedkoper wordt en dat men zich dan zoo snel mogelijk aan de internationale verhoudingen tracht aan te passen, totdat een nieuwe daling weder een val veroorzaakt, die dan weder in een stijging overgaat. Zeer sterk is de, trouwens bij de snelle opeenvolging der gebeurtenissen zeer begrijpelijke, val van 5 November tot 6, waarna op 26 November het peil van Juli jl. weder werd bereikt, om een week daarna door een scherpe stijging van den markenkoers den vredesstand met 38 pCt. te overtreffen. Ondanks de daarna ingetreden daling was de koopkracht van den gulden op 28 Jan. jl. nog ruim 1½ maal zoo hoog als hier te lande.

De stijging, zooals de eerste kolom die vertoont, is wel duizelingwekkend snel. Zij werd elke maand groter (Juli = 5 × Juni; Augustus = 19 × Juli; September = 30 × Aug.; Oct. = 46 × Sept.; Nov. = 302 × Oct.). Zooals blijkt werd op 26 November het hoogtepunt bereikt. Daarna trad een belangrijke daling in.

Internationale Bank te Amsterdam. — Enkele dagen nadat onder leiding der Nederlandsche Handelsmaatschappij de Nederlandsche Acceptmaat-

schappij in het leven was geroepen, waaraan in het vorig nummer enkele woorden werden gewijd, hebben de Amsterdamsche Bank en De Twentsche Bank een nieuwe te Amsterdam gevestigde bank opgericht, welke de behandeling van internationale bankzaken ten doel heeft. Men zal wel niet ver mis zijn, indien men aanneemt, dat tot deze oprichting dezelfde overwegingen aanleiding hebben gegeven als die, welke worden verondersteld bij de oprichting van eerstgenoemd instituut. Voornamelijk zal de grondstoffenaanvoer voor het Deutsche bedrijfsleven, dat thans met zoo groot gebrek aan bedrijfskapitaal te kampen heeft, wel object van financiering worden.

Het volgestorte kapitaal voor deze bank bedraagt f 10.000.000; zij draagt den naam „Internationale Bank te Amsterdam”.

De Stockholms Inskilda Bank te Stockholm en de Darmstädter & Nationalbank te Berlijn hebben tot de stichting van deze bank medegewerkt.

De Londensche correspondenten van het nieuwe instituut zijn de heeren Lazard Brothers & Co. Ltd. en Lloyds Bank, welke zich tezamen met de Whitehall Trust Ltd., eveneens bij de bank geïnteresseerd hebben.

Verlaging van de kade gelden te Hamburg. — De „Erkf. Ztg.” bevatte dezer dagen een bericht, dat met ingang van 16 Januari jl. de kade gelden te Hamburg weder belangrijk verlaagd en daardoor in het algemeen bijna weder op het vredespeil aangeland waren. De ladingskosten zijn evenals vóór den oorlog op 5 en 10 Pfennig vastgesteld, al naar de goederen van het eene schip in het andere, of uit een schip in transportmiddelen van anderen aard worden overgeladen. De kosten van het in ontvangst nemen en afleveren van per spoor vervoerde of te vervoeren goederen komen overeen met het deel, dat het havenbestuur voor den oorlog van de havenspoorwegvrachten incasseerde. Zij bedragen voor wagenladingen van de in § 15 van het „Eisenbahnkairegulativ” genoemde goederen 6, voor alle andere wagenladingen 12, voor stukgoedladingen 15 Pfennig. Dezelfde kosten voor andere transportmiddelen, havenvaartuigen, riviervaartuigen, wagens enz. bewegen zich tusschen 5 en 10 Pfennig. Hiermede, schrijft het blad, is een verblijvende stap gedaan naar het goedkoop maken van het verkeer in de haven van Hamburg. Men kan de beteekenis ongeveer nagaan, wanneer men de grootte van den omzet aldaar in aanmerking neemt. Van de kaden maakten in 1913 6549 schepen met een inhoud van meer dan 8 miljoen registerton gebruik. Hoewel de in- en uitgevoerde hoeveelheden in tegenstelling met de tonnage bij voor den oorlog vergeleken wezenlijk zijn achteruitgegaan, zal de totale verlaging van de ladingskosten en die van in ontvangst nemen en afleveren naar schatting eenige miljoenen goudmark bedragen. De verlaging is vooral van belang voor die ondernemingen, welke massale goederen omzetten, daar deze slechts een in verhouding tot de hoeveelheid zeer geringe belasting kunnen verdragen. De verlaging zal allicht vaak in de calculatie den doorslag geven bij de vraag, of goederen over Hamburg of andere havens geleid zullen worden. De vereeniging van Hamburgsche sleepers heeft eveneens reeds tot een herziening van de tarieven besloten, terwijl ook de veemen waarschijnlijk hun kosten zullen verlagen.

De heer D. Goedkoop Dzn. over steunverleening aan ondernemingen in den valuta concurrentiestrijd. — Ter gelegenheid van het van de werf der Nederlandsche Scheepsbouwmaatschappij te water laten van de tweede helft van het drijvend droogdok van 25.000 ton lichtvermogen, in aanbouw voor de Amsterdamsche Droogdok Maatschappij, hield — volgens het. Hbld. — de heer D. Goedkoop Dzn., directeur van eerstgenoemde maatschappij de volgende rede:

Toen wij 28 Juli van het vorig jaar de eerste helft van

het 25.000 tons dok te water lieten en wij bij die gelegenheid een enkel woord spraken, was de toon van dat gesprokene enigszins pessimistisch voor de naaste toekomst van het scheepsbouwbedrijf.

Wij zijn thans een half jaar verder en helaas is de toestand in dat tijdvak niet verbeterd, maar wel slechter geworden.

Voor zeer weinig reederijen is er nog aanleiding nieuwe opdrachten voor den bouw van schepen te geven. De belangrijkste reederij van Amsterdam, de S. M. „Nederland”, kwam wel met een groot mailschip aan de markt, maar ondanks alle in het werk gestelde pogingen, is het ons of een andere Nederlandsche werf niet gelukt de bestelling te krijgen en een zeer lage aanbieding van Fransche zijde, noodzakte de „Nederland” tegen haar zin daarvan gebruik te maken.

De oorzaak van het feit, dat thans Frankrijk zooveel lager kan aanbieden, zoeken wij hoofdzakelijk in de omstandigheid, dat zoowel in Frankrijk als in België op het oogenblik, en hoe lang dit kan duren weet niemand, de koopkracht van den franc belangrijk hooger is dan zijn marktwaarde tegenover den gulden, waardoor natuurlijk de arbeidsloonen in die landen in verhouding ook veel lager kunnen zijn en wij zijn overtuigd, dat, zoolang die toestand aanhoudt, voor ons de concurrentie met die landen onmogelijk zal blijven, omdat het hier niet alleen gaat om die arbeidsloonen, welke de scheepswerven en machinefabrieken zelve voor den bouw van een schip moeten uitgeven, maar ook om de arbeidsloonen, die voor de vervaardiging van alle onderdeelen, die in een schip voorkomen, betaald moeten worden en welke onderdeelen, bijv. door Frankrijk zelve geproduceerd worden.

Duitschland gaf ons eenige jaren geleden te zien, wat thans in Frankrijk en België gebeurt en door dien moeilijken tijd moeten wij heen, maar alleen financieel krachtige lichamen zullen daarin slagen.

Bij de hier genoemde omstandigheden komt nog, dat onze groote naburen door diverse vormen van regeeringssteun en patriotisme bestellingen in eigen land houden of orders van het buitenland naar zich toetrekken.

Wij zijn overtuigd, dat kunstmatige bescherming van een industrie in Nederland op den duur noodlottig voor de bedrijven moet worden, maar in een crisis als waarin de scheepsbouw in Nederland verkeert en nog verkeeren blijft den eersten tijd, zal steun noodig zijn, om te voorkomen, dat vele werven te gronde gaan. Deze steun zal voorzichtig moeten worden gegeven, n.l. aan die bedrijven, die in normale omstandigheden levenskrachtig zijn.

In normale tijden heeft Holland op ons gebied wat kwaliteit van werk en prijs betreft steeds met succes met het buitenland kunnen mededingen.

De goede Hollandsche werkmans staat in capaciteit n.o.m. niet achter bij zijn buitenlandschen collega, de Hollandsche werven zijn over het algemeen zeer goed geoutilleerd, maar tijdelijk zijn wij zwaar gehandicapt en zal de scheepsbouw gesteund moeten worden, zooals dat reeds enigszins hier en daar in Holland geschiedt.

Wij zeggen dit, ondanks dat wij overtuigde tegenstanders van protectie in normale tijden zijn, maar veel beter is het gedurende den tijd, dat bovenaangehaalde abnormale toestanden zich voordoen, de werkende scheepsbouwbedrijven werkende te houden door tijdelijken steun, dan nog veel grooter bedragen te geven aan het niet werkende personeel van die werven, als zij straks moeten stilliggen. Deze soort steun kost veel meer aan de gemenschap en demoraliseert werkmans en beambte, terwijl de op gedeeltelijke capaciteit werkende bedrijven niet paraat blijven, en de koopkracht van het gesteunde personeel zoo afneemt, dat de algemeene toestand hierdoor verslechtert.

In de Rubriek „Overzichten” treft men aan het „Jaaroverzicht van de Theemarkt in 1923” van Pakhuismeesteren van de Thee.

ONTVANGEN:

Advies van den Ondernemersraad voor Nederlandsch-Indië aan den Minister van Koloniën betreffende het „Eerste verslag van de commissie tot herziening van het Belastingstelsel in Nederlandsch-Indië”. Den Helder, 1924. C. de Boer Jr.

Nederlandsche Almanak van Levensverzekering voor 1924, gesticht door W. Gosler. Naar officieuzen en officieele gegevens herzien en aangevuld door Mr. J. van Schevichaven. Twee-ende Dertigste Jaar-gang. Amsterdam. Vereenigde Drukkerijen Roeloffsen-Hübner & van Santen en Gebr. Binger.

MAANDCIJFERS.

EMISSIES IN JANUARI 1924.

Prov. en Gemeentelijke Leeningen. f	9.825.000,—
zijnde:	
Amsterdam f 10.000.000,— 6 % obl.	
à 98¼ %.	
Industriele ondernemingen	1.131.000,—
zijnde:	
Kon. Ned. Fabriek voor Wollen De-	
kens v/h. J. C. Zaalberg & Zoon,	
f 200.000,— 6 % obl. à 98 %.	
N.V. Nederlandsche Wol Maatschappij	
f 850.000 aand. à 110 %.	
Scheepvaart-Maatschappijen	731.250,—
zijnde:	
Van Nievelt, Goudriaan & Co's Stoom-	
vaart-Maatschappij f 750.000,— 6 %	
obl. à 97½ %.	
Diversen	175.000,—
zijnde:	
Ver. voor Christelijk Hooger en Mid-	
delbaar Onderwijs f 75.000,— 6¼ %	
obl. à 100 %.	
St. Willibrordusvereniging te 's Gra-	
venhage f 100.000,— 6 % obl. à	
100 %.	
Totaal.... f	11.862.250,—

Totaal der emissies in Januari... f 11.862.250,—

Bovendien:

f 56.070.000,— 3/m. Schatkistpromessen à f 988,—
„ 20.590.000,— 6/m. „ „ 975,25
„ 2.496.000,— 4½ % Schatkistbiljetten „ „ 1000,—

GIRO-OMZET BIJ DE NEDERLANDSCHE BANK.

	December 1923		December 1922	
	Posten	Bedrag	Posten	Bedrag
Voor rekeninghouders waarvan door de H.-bank plaatselijk	72.217	f 2.031.088.000	51.399	f 1.566.784.000
Ter voldoening van Rijksbelast.	41.367	„ 1.770.551.000	29.759	„ 1.232.350.000
	6.403	„ 11.926.000	3.001	„ 8.643.000

RIJKSPOSTSPAARBANK.

NOVEMBER	1921	1922	1923
Inlagen	f 9.151.461	f 10.051.899	f 9.766.300
Terugbetalingen ...	„ 9.432.700	„ 9.219.827	„ 9.903.452
Tegood der inleggers op ultimo	„ 276.263.171	„ 289.557.861	„ 297.495.147
Nom. bedr. der uitst. staatschuldboekjes op ultimo	„ 43.910.700	„ 44.792.600	„ 44.503.800
Spaarbankboekjes:			
Aantal nieuw uitgegeven.....	8.658	9.968	8.555
Aantal geheel afbetaald	7.825	7.768	7.622
Aantal in omloop op ultimo	1.919.239	1.936.290	1.951.766

PRODUCTIE DER STEENKOLENMIJNEN.

(Gegevens verstrekt door den Hoofdingenieur der mijnen.)

	1 Dec. 1923	1 Jan. 1924	1 Jan. 1923
Aant. arbeiders bovengronds.	7.782	7.800	
„ „ ondergronds.	21.320	21.883	
Totaal	29.102	29.683	27.229
	Nov. 1923	Dec. 1923	Dec. 1922
Netto productie in tonnen van 1000 KG. over de maand:	490.346	459.890	408.042
waarvan kolenslik	26.283	24.693	21.946
Aantal normale werkdagen gedurende de maand:	25	24	25

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned. { Disc. Wissels. 5 24 Jan. '24	Zwits. Nat. Bk. 4 16 Juli '23
Bel. Binn. Eff. 5 24 Jan. '24	N. Bk. v. Denem. 7 17 Jan. '24
Bk. { Vrsch. in R.C. 6 24 Jan. '24	Zweedsche Rbk 5 18 Nov. '23
Javasehe Bank ... 3 1 Aug. '09	Bank v. Noorw. 7 9 Nov. '23
Bank van Engeland 4 5 Juli '23	Bk. v. Tsjecho-
Duitsche Rijksbkk. 10 29 Dec. '23	slowakijë... 5 26 Jan. '24
Bank v. Frankrijk 6 17 Jan. '24	N. Bk. v. O'rijk 9 2 Sept. '22
Belgische Nat. Bnk. 5 122 Jan. '23	Hong. Bank... 18 5 Juli '23
Fed. Res. Bank N.Y. 4 21 Feb. '23	Bank v. Italië. 5 11 Juli '22
Bank van Spanje... 5 23 Mrt. '23	Z.-Afr. Res. bnk 6

OPEN MARKT.

Data	Amsterdam		Londen	Berlijn	Parijs	N. York
	Part. disconto	Prolongatie	Part. disconto (3 mnd.)	Part. disconto	Part. disc.	Call-money
2 Febr. '24	5	5	3½/16 - 3/8	—	—	4-½ 1
28 J.-2 F. '24	4¾ - 5 1/8	4¾ - 5 1/8	3½/16 - 1/2	—	—	4-5 1/4
21-26 J. '24	4 7/8 - 7/8	4-5 1/2	3 7/16 - 1/2	—	—	3¾ - 4 1/2
14-19 J. '24	—	4 1/2	3 5/16 - 7/8	—	—	4-5
29 J.-3 F. '23	3 1/2 - 3/4	3-1/2	2 3/8 - 5/8	—	—	4 1/2 - 5 1/2
30 J.-4 F. '22	4 1/2 - 3/8	3 1/2 - 4 1/2	3 1/2 - 5/8	—	—	4-6
20-24 Jli '14	3 1/8 - 3/16	2 1/2 - 3 1/4	2 1/4 - 3/4	2 1/8 - 1/2	2 3/4	1 1/2 - 2 1/2

1) Noteering van 1 Februari.

WISSELKOERSEN.

WISSELMARKT.

Londen was deze week zeer vast gestemd. Geopend op ca. 11,40, werd aan het einde der week voor 11,53½ afgedaan. Het vertrouwen begint dus weder sterk terug te keeren. Dit kan nog niet gezegd worden ten opzichte van den Frank. Weliswaar waren ook deze week de schommelingen betrekkelijk gering, maar men kon goed merken, dat alleen krachtige steun al te sterke inzinkingen kon voorkomen. In den regel ontstond dan weder voor een enkelen dag een vaste stemming, vooral daar de meeste baissiers gedekt hebben en blijkbaar voorloopig wenschen af te wachten. Dollars sterk onder den invloed van de betere stemming voor het Pond en daardoor meestal sterk aangeboden. Zwitserland en Spanje vrijwel onveranderd. Skandinavië vaster voor Stockholm, daarentegen weder opnieuw flauwer voor Kopenhagen en vooral voor Christiania. Java in het laatst der week iets beter, 95¾—95¾. Buenos-Aires prijshoudend.

5 Februari 1924.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	Londen *)	Berlijn *)	Weenen *)	Parijs *)	Brussel **)	New York **)
28 Jan. 1924	11.41 1/2	0.00063 3/8	0.0038	12.35	11.05	2.69 1/8
29 „ 1924	11.43 1/2	0.00063 3/8	0.0038	12.37 1/2	11.00 1/2	2.68 3/16
30 „ 1924	11.43 3/4	0.00063 3/8	0.0038	12.27 1/2	10.94	2.68 5/16
31 „ 1924	11.45 3/4	0.00063 3/8	0.0038	12.45	10.96	2.69 1/8
1 Febr. 1924	11.48 3/8	0.00063 3/8	0.0037 3/8	12.52 1/2	11.06 1/2	2.66 3/4
2 „ 1924	11.53	0.00062	0.0037 3/8	12.50	—	—
Laagste d.w. 1	11.40 1/2	0.00061 1/2	0.0037 1/2	12.20	10.90	2.64 3/4
Hoogste „ „ 1	11.54	0.00064 1/2	0.0038 1/4	12.57 1/2	11.15	2.69 7/8
26 Jan. 1924	11.40 1/2	0.00063 3/8	0.0038	12.12 1/2	10.99 2	2.69 1/2
19 „ 1924	11.39	0.00063	0.0038	12.22 1/2	11.15 3	2.69 1/2 3
Muntpariteit	12.10	59.26 5)	50.41	48.—	48.—	2.48 3/4

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.

1) Particuliere opgave.

2) Noteering van 25 Januari '24. 3) Idem van 18 Januari.

4) Gulden per milliard Mark. 5) Gulden per 100 Mark.

Data	Stock-holm *)	Kopen-hagen *)	Chris-tiania *)	Zwit-serland *)	Spanje 1)	Batavia 1) telegrafisch
28 Jan. 1924	70.20	43.40	36.50	46.40	34.15	95 1/8 - 3/4
29 „ 1924	70.45	43.25	36.25	46.32 1/2	34.20	95 3/8 - 3/4
30 „ 1924	70.35	43.45	36.60	46.37 1/2	34.15	95 1/8 - 3/4
31 „ 1924	70.30	43.45	36.45	46.30	34.—	95 3/8 - 3/4
1 Febr. 1924	70.20	43.30	35.90	46.32 1/2	34.10	95 3/8 - 3/4
2 „ 1924	70.10	43.30	36.—	46.32 1/2	34.07 1/2	95 3/8 - 3/4
L'ste d. w. 1)	69.85	42.60	35.75	46.20	33.90	95 3/8
H'ste „ „ 1)	70.70	43.75	37.—	46.52 1/2	34.35	95 3/8
26 Jan. 1924	69.80	43.65	36.90	46.50	34.20	95 1/2 - 95 1/2
19 „ 1924	70.—	46.60	38.—	46.50	34.25	95 7/8 - 96 1/4
Muntpariteit.	66.67	66.67	66.67	48.—	48.—	96 1/8

*) Noteering te Amsterdam. 1) Particuliere opgave.

KOERSEN TE NEW YORK.

Data	Cable Lond. (in \$ per £)	Zicht Parijs (in cts. p. frs.)	Zicht Berlijn (in \$ per milliard Mark)	Zicht Amsterd. (in cts. p. gld.)
2 Febr. 1924	4.35.25	4.70	0.00023	37.78
Laagste d. week	4.25.50	4.59	0.00023	37.20
Hoogste „ „	4.35.25	4.72	0.00023	37.78
26 Januari 1924	4.23.25	4.52	0.00023	37.11
19 „ 1924	4.23.75	4.50	0.00023	37.17
Muntpariteit ..	4.86.67	19.30	23.81¼ 1)	40½/16

1) In ct. per Mark.

KOERSEN VAN DE VOLGENDE PLAATSEN OP LONDEN

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	19 Jan. 1924	26 Jan. 1924	28 Jan. 1924 Laagste	2 Febr. 1924 Hoogste	2 Febr. 1924
Alexandrië ..	Piast. p. £	97 ¹⁵ / ₃₂	97 ¹⁵ / ₃₂	97 ¹⁵ / ₃₂	97 ¹⁵ / ₃₂	97 ¹⁵ / ₃₂
*Bangkok ...	Sh. p. tical	1/10	1/10	1/10	1/10	1/10
B. Aires 1)	d. p. \$	41 ⁷ / ₈	42	41½	42 ¹ / ₈	41 ¹⁷ / ₃₂
Calcutta ...	Sh. p. rup.	1/5 ⁷ / ₃₂	1/5¼	1/5 ¹ / ₁₀	1/5¼	1/5 ³ / ₃₂
Constantin ..	Piast. p. £	820	810	805	825	812½
Hongkong ..	Sh. p. \$	2/4 ³ / ₁₆	2/4 ⁹ / ₃₂	2/3 ⁷ / ₈	2/4 ⁷ / ₁₆	2/4 ³ / ₁₆
Lissabon 1)	d. per Mil.	1½	1½	1 ²¹ / ₃₂	1½	1 ¹¹ / ₁₆
Madrid	Peset. p. £	33.30½	33.36½	33.33	33.40	33.73½
Mexico	d. per \$	28½	28½	27½	29½	28½
Montevideo 1)	id.	44¼	44¼	43¾	45½	43 ⁷ / ₈
Montreal ...	\$ per £	4.34¼	4.34¼	4.35¾	4.48	4.47
Praag	Kr. p. £	146	146¾	146½	150	149½
R.d.Janeiro 1)	d. per Mil.	5 ²¹ / ₃₂	6 ⁵ / ₁₆	6 ¹ / ₁₆	6½	6 ⁷ / ₁₆
Rome	Lires p. £	97.18½	97 ⁹ / ₁₀	97¼	99¼	98 ⁷ / ₈
Shanghai ...	Sh. p. tael	3/3 ⁷ / ₈	3/4	3/3¼	3/4¼	3/3¼
Singapore ...	id. p. \$	2/4 ³ / ₁₆	2/4 ⁹ / ₃₂	2/4 ³ / ₁₆	2/4 ⁷ / ₁₆	2/4 ⁷ / ₃₂
Valparaiso 1)	peso p. £	41.20	41.10	40.80	41.20	41.00
Yokohama ..	Sh. p. yen	2/2 ¹ / ₁₆	2/1 ³ / ₈	2/1 ⁷ / ₃₂	2/1½	2/1¼

* Koersen der voorafgaande dagen. 1) Telegrafisch transfert. 2) 90 dg.

NOTEERING VAN ZILVER.

	te Londen N. York	te Londen N. York
2 Febr. 1924..	33 ⁹ / ₁₆	64¼
26 Jan. 1924..	33 ⁹ / ₁₆	63 ¹ / ₈
19 „ 1924..	33½	62 ⁷ / ₈
		3 Febr. 1923.. 30 ⁹ / ₁₆
		4 Febr. 1922.. 34¼
		20 Juli 1914.. 24 ¹⁵ / ₁₆

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 4 Februari 1924.

Activa.		
Binnenl. Wis-	H.-bk. f	133.180.018,70
sels, Prom.,	B.-bk. „	49.165.146,68
enz. in disc.	Ag.sch. „	66.942.760,—
Papier o. h. Buitenl. in disconto		—
Idem eigen portef. f		24.310.483,—
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel. „		—
Beleeningen		24.310.483,—
H.-bk. f		43.747.500,66
incl. vrsch.	B.-bk. „	13.308.095,13
in rek.-crt.	Ag.sch. „	98.615.108,31
op onderp.		—
	f	155.670.704,10
Op Effecten	f	137.326.466,27
Op Goederen en Spec. „		18.344.237,83
		155.670.704,10
Voorschotten a. h. Rijk		13.200.742,15
Munt en Muntmateriaal		
Munt, Goud	f	56.240.025,—
Muntmat., Goud ..		525.473.318,59
	f	581.713.343,59
Munt, Zilver, enz. „		10.119.669,48
Muntmat., Zilver ..		—
		591.833.013,07
Effecten		
Bel. v. h. Res. fonds. f		5.981.069,31
id. van 1/8 v. h. kapit. „		3.971.232,39
		9.959.301,70
Geb. en Meub. der Bank		5.000.000,—
Diverse rekeningen		54.603.463,84
	f	1.103.858.633,24
Passiva.		
Kapitaal	f	20.000.000,—
Reservefonds		5.999.469,43
Bijzondere reserve		9.000.000,—
Bankbiljetten in omloop		1.030.419.385,—
Banksignatiën in omloop		1.312.928,92
Rek.-Cour. f Het Rijk f		—
saldo's: Anderen „		21.946.106,28
		21.946.106,28
Diverse rekeningen		15.180.743,61
	f	1.103.858.633,24
Beschikbaar metaalsaldo	f	380.495.795,29
Op de basis van 1/8 metaaldekking		169.760.110,89
Minder bedrag aan Bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is. „		1.902.478.975,—

NED. BANK 4 Februari 1924 (vervolg).

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud	Zilver	Bankbiljetten	Andero opeischb. schulden	Beschikb. Metaal-saldo	Dek-kings perc.
4 Febr. '24	581.713	10.120	1.030.419	23.259	380.496	56
28 Jan. '24	581.745	8.752	1.008.309	31.623	381.894	58
21 „ '24	581.753	8.265	1.018.817	26.995	380.233	56
14 „ '24	581.762	7.947	1.033.716	28.716	376.595	56
7 „ '24	581.776	7.704	1.052.469	34.133	371.512	54
5 Febr. '23	581.790	7.361	967.825	34.645	387.961	59
6 Febr. '22	605.969	6.786	1.016.800	29.053	402.844	58
25 Juli '14	162.114	8.228	310.437	6.198	43.521 1)	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Hiervan Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenland	Diverse rekeningen 2)
4 Febr. 1924	249.288	53.000	155.671	24.310	54.603
28 Jan. 1924	235.770	32.000	149.129	25.094	59.372
21 „ 1923	229.028	20.000	155.694	25.218	66.265
14 „ 1924	240.185	28.000	157.341	24.539	71.708
7 „ 1924	254.424	46.000	162.039	25.958	77.566
5 Febr. 1923	227.126	83.000	106.151	71.887	23.944
6 Febr. 1922	206.129	45.000	147.527	57.208	41.383
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	20.188	509

1) Op de basis van 1/8 metaaldekking. 2) Sluitpost activa.

's RIJKS SCHATKIST.

De Minister van Financiën maakt o.m. bekend:

	28 Jan. 1924	4 Febr. 1924
dat uitstonden		
aan schatkistpromessen	f 340.840.000,—	f 359.870.000,—
waarv. direct bij Ned. Bk.	„ 32.000.000,—	„ 53.000.000,—
aan schatkistbiljetten ..	„ 183.334.000,— 1)	„ 179.467.000,— 1)
aan zilverbons	„ 32.196.213,—	„ 31.955.866,—
Tegoe v. d. Postch. en Gdst. bij 's Rijks Schatkist. ...	„ 106.558.196,53½	„ 106.558.196,53½
Onder de vlottende schuld is begrepen:		
Voorsch. aan de Koloniën	„ 131.592.114,30	„ 123.965.511,33½
Voorschot aan Gemeenten voor door Rijk voor hen te heffen Ink. belasting	„ 83.577.412,99	„ 81.548.630,25
Voorschot aan rek. houders v. d. Postch. en Girodst.	„ 73.344.223,23½	„ 74.533.863,31½
In daggedleening tegen onderp. v. schatk. papier	„ —	„ —

1) Waarvan f 37.056.000 vervallen op of na 1 April 1927.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

De Minister van Koloniën maakt bekend:

	26 Jan. 1924	2 Febr. 1924
Voorschot uit 's Rijks kas aan N.-I.	f 117.155.890,70	f 109.479.383,66
Ind. Schatk.prom. in oml.	„ 79.100.000,—	„ 79.100.000,—
Voorsch. Jav. Bk. aan N.-I.	„ 6.500.000,— 1)	„ 1.200.000,—
Muntbiljetten in omloop.	„ 41.800.000,—	„ 40.900.000,—

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Bankbiljetten	Andero opeischb. schulden	Beschikb. metaal-saldo
2 Feb. 1924	209.500		260.000	75.500	142.400
26 Jan. 1924	214.000		259.500	87.500	144.600
19 „ 1924	213.000		262.000	91.000	142.400
29 Dec. 1923	156.391	62.028	260.293	107.913	145.566
22 „ 1923	160.443	61.748	259.967	115.330	147.912
3 Febr. 1923	158.985	58.366	259.261	108.310	144.543
4 Febr. 1922	139.159	33.071	272.652	79.583	102.414
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842 2)

Data	Dis-conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalb.	Beleeningen	Voor-schotten a/h. Gouvernem.	Diverse rekeningen 1)	Dek-kings-percentage
2 Febr. 1924		141.550		1.200	***	62
26 Jan. 1924		141.680		6.500 2)	***	62
19 „ 1924		147.800		3 0 2)	***	60
29 Dec. 1923	35.373	25.073	83.987	3.545	26.606	59
22 „ 1923	35.536	25.504	82.868	5.359 2)	29.542	59
3 Febr. 1923	35.012	32.209	71.784	14.195	23.362	59
4 Febr. 1922	37.090	13.946	104.814	6.910 2)	39.643	50
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	6.446	2.228	44

1) Sluitpost activa. 2) Basis 1/8 metaaldekking. 3) Creditsaldo.

DE SURINAAMSCHE BANK.
 Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Ander opsch. schulden	Discont.	Div. rekening ¹⁾
29 Dec. 1923..	1.174	1.661	575	1.172	573
22 " 1923..	1.154	1.516	701	1.169	513
15 " 1923..	1.144	1.671	697	1.169	535
8 " 1923..	1.144	1.781	691	1.195	543
1 " 1923..	1.150	1.636	835	1.191	628
30 Dec. 1922..	1.233	1.884	616	1.241	534
25 Juli 1914..	645	1.100	560	735	396

¹⁾ Sluitpost der activa.

BUITENLANDSCHE BANKSTATEN.
BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden ponden sterling.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes		
			Bedrag	Goudd.	Gov. Sec.
30 Jan. 1924	128.079	126.534	279.904	27.000	235.098
23 " 1924	128.076	125.143	278.914	27.000	234.220
16 " 1924	48.942	69.639	281.987	27.000	237.689
9 " 1923	128.058	126.276	287.780	27.000	243.683
31 Jan. 1923	127.492	122.018	280.273	27.000	236.868
22 Juli 1914	40.164	29.317	—	—	—

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Reserve	Dekking-perc. ¹⁾
30 Jan. '24	48.422	69.833	16.248	105.290	21.295	17,52
23 " '24	49.942	71.472	13.612	112.430	22.683	17,99
16 " '24	48.942	69.639	13.945	109.295	22.663	18,39
9 " '23	47.312	77.041	11.773	116.162	21.532	10,835
31 Jan. '23	49.420	65.608	14.601	106.324	23.927	19,78
22 Juli '14	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52,8

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

DUITSCH RIJKBANK.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Darlehens-kassenscheine, in billiarden (duizenden biljoenen) Mark.

Data	Metaal	Daarv. Goud	Waarv. b. Buitt. circ. bkn ¹⁾	Kassenscheine	Circulatie	Dekking-perc. ²⁾
7 Jan. '24	2,2	0,467	0,021	9,364	490,991	2
31 Dec. '23	2,4	0,467	0,021	9,304	496,507	2
23 " '23	3,0	0,467	0,021	9,858	474,559	2
15 " '23	4,3	0,467	0,021	7,073	414,171	2
6 Jan. '23	1,1	1,005	0,050	0,291 ⁴	1,337 ⁴	22
23 Juli '14	1,7	1,357	—	0,065 ³	1,9 ³	93

Data als boven.	Wissels		Renten-bank-scheine	Rek. Courant ⁶⁾	Darl. kas-sensch. Tot. uitgegeven
	Totaal	Handels-wissels ⁵⁾			
	356.026	356.026	—	762.105	9.400
	322.725	322.725	—	623.388	9.300
	319.797	319.797	—	428.003	9.900
	393.188	371.316	21.872	395.041	7.100
	1,532 ⁴	0,436 ⁴	1,096 ⁴	0,460 ⁴	0,305 ⁴
	0,751 ³	0,751 ³	—	0,944 ³	—

¹⁾ Onbelast. ²⁾ Dekking der circulatie door metaal en Kassenscheine. ³⁾ In milliarden. ⁴⁾ In biljoenen. ⁵⁾ Waarv. in Rentenmarkuitgedrukt in papierm. op 31 Dec. 15.235 milliard; op 7 Jan. 71.821 bill. ⁶⁾ Idem: op 15 Dec. 28.389 bill.; op 23 Dec. 33.290 bill.; op 31 Dec. 75.368 bill.; op 7 Jan. 172.372 bill.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Goud	Waarvan in het Buitent.	Zilver	Te goed in het Buitentland	Buit. gew. voorsch. ald. Staat
31 Jan. '24	5.540.899	1.864.321	297.054	575.551	22.800.000
24 " '24	5.540.837	1.864.321	296.973	582.070	22.600.000
17 " '24	5.540.758	1.864.321	296.345	579.207	22.800.000
1 Feb. '23	5.535.405	1.864.345	290.259	599.055	23.400.000
23 Juli '14	4.104.390	—	639.620	—	—

Data als boven.	Wissels	Uitgestelde Wissels	Beleeningen	Bankbil-jetten	Rek. Crt. Parti-culieren	Rek. Crt. Staat
	4.196.994	12.939	2.385.429	38.834.041	2.305.598	40.555
	3.668.741	12.938	2.434.610	38.329.145	2.372.129	21.287
	3.586.836	13.175	2.483.723	38.678.344	2.568.988	20.384
	3.057.986	27.422	2.032.408	37.083.578	2.309.142	60.411
	1.541.980	—	769.400	5.911.910	942.570	400.590

BANQUE NATIONALE DE BELGIQUE.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Metaal incl. buitenl. saldi	Beleen. van buit.l. vorder.	Beleen. van prom. d. provinc.	Binn. wissels en beleen.	Circulatie	Rek. Crt. partic.
31 Jan. '24	365.223	84.653	480.000	1917.259	7.589.582	192.310
26 " '24	365.537	84.653	480.000	1626.099	7.431.349	317.552
17 " '24	366.169	84.653	480.000	1608.379	7.443.789	252.404
1 Feb. '23	345.315	84.653	480.000	799.509	6.916.720	191.345

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Goudvoorraad			Zilver etc.	F. R. Notes in circulatie
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes	In het buitent.		
16 Jan. '24	3.157.119	2.177.679	—	113.285	2.084.320
9 " '24	3.130.542	2.158.153	—	106.965	2.147.064
2 " '24	3.083.886	2.167.042	—	87.984	2.245.230
17 Jan. '23	3.077.492	2.245.423	—	136.645	2.256.491

Data	Wissels	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dekking-perc. ¹⁾	Algem. Dekking-perc. ²⁾
16 Jan. '24	826.929	1.999.638	110.302	77,3	80,1
9 " '24	926.087	1.983.755	110.506	75,8	78,4
2 " '24	1.145.068	2.050.798	110.483	71,8	73,8
17 Jan. '23	714.680	1.969.451	107.484	72,8	76,1

¹⁾ Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opsch. bare schulden: F. R. Notes en netto deposito. ²⁾ Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Aantal banken	Totaal uitgezette gelden en beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
9 Jan. '24	763	11.930.950	1.430.117	15.704.897	4.103.985
2 " '23	766	12.066.813	1.455.032	15.704.897	4.103.985
26 Dec. '23	764	11.934.334	1.378.672	15.292.030	4.072.029
10 Jan. '23	781	11.478.427	1.473.072	15.496.969	3.715.326

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 4 Februari 1924.

Indien men de houding van de internationale beurzen gedurende de achter ons liggende week overziet, komt men onwillekeurig tot de overtuiging, dat een betere periode voor de economische ontwikkeling der wereld is ingetreden. Al is de handel niet overal in even sterke mate toegenomen, als b.v. te Londen en ook te Amsterdam, vrijwel overal valt toch een zeer opgewekte tendens te constateeren, welke wortelt in het vertrouwen op de toekomst.

Want veel anders dan toekomstverwachtingen kunnen het nog niet zijn, welke een rol van betekenis spelen. Noch in het heden; noch in de allernaaste maanden zullen vermoedelijk de wijzigingen effectief worden, die ten slotte tot een gunstige situatie moeten voeren. Doch wel is het mogelijk, dat dan de grondslagen voor die betere periode worden gelegd.

In Frankrijk is men hiermede op energieke wijze doende. In het Parlement hebben de debatten omtrent de voorgestelde belasting-hervormingen eenige vertraging ondervonden door de besprekingen omtrent de gedragingen van sommige „sinistrés”, welke veel grooter bedragen in rekening gebracht schijnen te hebben, dan de werkelijke door hen geleden schade heeft bedragen. Thans zullen de ingediende rekeningen opnieuw worden onderzocht, doch alleen voor zoover het bedragen boven een miljoen Francs geldt. Een uitgebreider onderzoek zou, wegens het geweldige aantal, practisch onmogelijk zijn gebleken. In de komende week zullen de belasting-hervormingen aan de orde komen en het valt te voorzien, dat deze spoedig afgehandeld zullen zijn. Doch het is de vraag of niet zeer belangrijke wijzigingen in de oorspronkelijke voorstellen aangebracht zullen moeten worden. Nu de eerste schok eenmaal voorbij is, nu de Franc een eenigszins stabiele houding op de wisselmarkten heeft aangenomen, komen van velerlei zijden de beden-

kingen tegen de vaak als drastisch beschouwde maatregelen. Reeds verluide, dat in plaats van 20 pCt. slechts 10 pCt. opcenten op de belastingen geheven zullen worden, omdat de wederopbouw van de verwoeste gebieden klaarblijkelijk met geringer kosten zal kunnen geschieden, dan oorspronkelijk was aangenomen. Ook wijst men op de inderdaad zeer mooie cijfers van de Fransche handelsbalans. Het saldo-passief over 1923 bedraagt slechts 2200 millioen Francs, hetgeen 350 millioen Francs geringer is dan het vorig jaar en welk bedrag gemakkelijk genivelleerd zal kunnen worden door het totaal der onzichtbare exporten. Ook wat het gewicht der goederen betreft, toonen zoowel import als export een zeer bevredigende expansie. De import heeft 54.922.000 (v. j. 51.418.000) ton bedragen en de export 24.789.000 (v. j. 22.642.000). Vergeleken met 1913 en omgerekend in goudfrancs zijn de bedragen voor den import gelijk gebleven, doch toonen de exporten een kleine toeneming aan; voor het gewicht echter zijn er toenemingen van 10.700.000 en 2.700.000 ton te constateeren. Weliswaar moet bij deze cijfers rekening worden gehouden met het feit, dat zij thans ook de handel van Elzas-Lotharingen aangeven, doch, indien men rekening houdt met de belemmering van de verwoeste gebieden en van de positie van den wereldhandel in het algemeen, kan de handelssituatie van Frankrijk toch als geheel zeer gunstig worden genoemd. Men verliest hierbij echter uit het oog, dat voor een deel deze expansie toch stellig aan de depreciatie van de valuta moet worden toegeschreven, zoodat de cijfers niet dienstig zijn, om eenigen maatregel tot bescherming der valuta hiernede te bestrijden. Tenzij dit natuurlijk geschiedt door bepaalde kringen, welke van het verval der valuta voordeelen meenen te kunnen trekken.

Op de beurs van Parijs heeft echter een optimistisch gevoelen de overhand gekregen. De koortsachtige stemming, lusteloos voor beleggingsfondsen en zeer opgewekt voor arbitragewaarden, is geweest en men beschouwt de toekomst kalmer. Vooral ook nu gebleken is, dat van de zijde der nieuwe Engelsche regering medewerking te wachten is om tot een vreedzame oplossing der hangende vraagstukken te komen.

Ook te Londen heeft het Labour-ministerie op de fondsenmarkt een gunstigen indruk gemaakt. De eerste daad, welke getuigenis aflegde van het beleid op het gebied der buitenlandsche politiek, de *de jure* erkenning van de Russische regering, heeft allerwegen instemming gevonden. Wel ziet men, dat nog vele moeilijkheden te overwinnen zullen zijn, alvorens van een regelmatig verkeer met het vroegere Tsarenrijk sprake zal kunnen zijn, doch men juicht het toe, dat een aanvang is gemaakt met de poging deze moeilijkheden uit den weg te ruimen. Tevoren is echter ook reeds een betere tendens op te merken geweest. De redevoeringen der directeuren van de vijf grootste Engelsche bankinstellingen hebben blijk gegeven van een groot vertrouwen in de toekomst van den Britschen handel en industrie en de staking der spoorweg-arbeiders behoorde zoo snel weder tot het verleden, dat de schade, hierdoor toegebracht, niet al te groot is geworden. Zoo werd de atmosfeer geschapen, waarin een rustige ontwikkeling voor de fondsenmarkt heeft kunnen plaats vinden.

Ook te Berlijn is men, ondanks den langen weg, welken men nog tot aan een volkomen herstel zal hebben af te leggen, niet pessimistisch geweest. De besprekingen van de commissie tot onderzoek naar Duitschlands betaalkracht zijn in vollen gang en hoewel van de conclusies op het oogenblik nog niets te voorspellen valt, is men algemeen van meening, dat op de één of andere wijze een compromis tot stand zal kunnen komen. Ontegenzeggelijk doet men van Deutsche zijde alle moeite om orde op eigen zaken te stellen. Zeer belangrijke belastingheffingen worden doorgevoerd en scherpe bezuinigingen worden toegepast, vooral ook ten aanzien van het ambtenaren-leger. Toch is men er bij onze oostelijke burenen niet al te gerust op, dat de hervormingen tijdig genoeg van kracht zullen worden, om een nieuwe inflatie en dus nieuwe geweldige moeilijkheden voor den Staat, te kunnen vermijden. Het middel zou wellicht gevonden kunnen worden in de spoedige oprichting van de door Dr. Schacht geprojecteerde goudbiljettenbank, doch eenerzijds zijn in Duitschland zelve reeds stemmen opgegaan, die bezwaren tegen een deelneming in het kapitaal door het buitenland hebben doen hooren, anderzijds zal het plan vermoedelijk deel uitmaken van het geheele onderzoek, dat door de hierboven bedoelde commissie wordt ingesteld. In dit verband is het niet te verwachten, dat de oprichting, indien het zoover komt, tijdig genoeg zal kunnen plaats vinden.

Inmiddels begint men zich meer en meer aan te passen aan een waardevast ruilmiddel, dat, voorloopig althans, in

de rentenmark is gecreëerd. Dit heeft geen betrekking op het nauwer contact, dat Duitsche banken met het buitenland hebben gezocht in den vorm van internationale banken in neutrale landen (Nederland), omdat de hieruit voortvloeiende transacties toch in buitenlandsche geldswaarden uitgevoerd zullen worden. Doch wel houdt hiernede verband de bepaling, dat particuliere schulden, b.v. hypotheken en obligaties van industriele ondernemingen, tot een maximum van 10 pCt. der oorspronkelijke waarde van kracht blijven. Men heeft hiernede een bepaalde interpretatie gegeven aan de bekende uitspraak van het Reichsgericht te Leipzig, waarmede men tevens erkent het tijdperk van ongelimiteerde inflatie voor goed achter den rug te hebben. Eigenaardig is het, dat de Staat zich aan zijn verplichtingen geheel onttrekt door den geheelen dienst van de tot nu toe in Rijksmarken opgenomen leeningen buiten werking te stellen „bis zur Erledigung sämtlicher Reparationsverpflichtungen“. Ook voor gemeenteleeningen geldt deze opschorting, welke practisch neerkomt op een officieele annuleering van Staats- en Gemeenteschulden, een annuleering, welke inmiddels feitelijk reeds lang is doorgevoerd. Juist doordat de Staat practisch lang reeds geen binnenlandsche schulden meer had, verandert deze bepaling niets aan de financieele positie en is zij vermoedelijk alleen genomen, om tegenover het buitenland, vauwaar men thans nog alle hulp verwacht, een sterker stelling te kunnen innemen.

Te New York is de stemming over het algemeen zeer opgewekt gebleven. De gunstige staat van ontvangsten der U. S. Steel Corporation heeft niet weinig in deze richting bijgedragen. Het totaal netto inkomen dezer maatschappij, welke als graadmeter van de industriele bedrijvigheid kan worden aangemerkt, bedraagt over 1923 \$ 128.298.000 tegen \$ 58.863.000 over 1922. Het dividend op de gewone aandelen is over het laatste kwartaal van het vorig jaar gebracht op 1½ pCt. tegen 1½ pCt. over het derde kwartaal. Toch is men niet allereerst zoo optimistisch omtrent den verderen gang van zaken. Het voordeel saldo van de handelsbalans over 1923 bedroeg slechts \$ 376 millioen tegen \$ 719 millioen over 1922; het saldo-actief is het kleinste sedert 1914. In sommige kringen brengt men dit in verband met de moeilijkheden in Europa, te zamen met de bestaande bepalingen op den invoer in de Unie. De import van het oude werelddeel wordt door deze twee omstandigheden belemmerd, waaronder ten slotte ook de export zal hebben te lijden. De sensationeele onthullingen omtrent de verpachting aan particuliere maatschappijen van de voor den Staat gereserveerde petroleum-terreinen heeft geen enkelenv invloed op de beurs uitgeoefend.

Ten onzent heeft de markt voor *beleggingswaarden* een zeer vast verloop gehad. Voor een goed deel moet dit op rekening worden geschreven van de betere positie, waarin de Gulden zich bevindt op de internationale wisselmarkt en van het verhoogde prestige, dat ons betaalmiddel is gaan innemen door de vestigingen van internationalen aard, welke in den laatsten tijd ten onzent hebben plaats gevonden. Na de Nederlandsche Accept-Maatschappij, met een kapitaal van f 5 millioen, is in de afgelopen week opgericht de Internationale Bank te Amsterdam, met een kapitaal van f 10 millioen. Laatstgenoemde instelling heeft voornamelijk de aandacht getrokken door het feit, dat thans voor de eerste maal na den oorlog Engelsche en Duitsche belangen zich in één verband hebben begeven tot het financieren van den internationalen handel. Behalve het feit, dat het aanzien van ons ruilmiddel hierdoor moet stijgen, beloven de zaken, welke door de hiergenoemde — en de eventueel nog verder op te richten — instellingen gedaan zullen worden, een goed deel van de hiernede te behalen profijten binnen onze landsgrenzen te brengen.

Van buitenlandsche staatsfondsen waren Russen sterk ge-

		28 Jan.	1 Feb.	4 Feb.	Rijzing of daling
6	% Nederland 1922	99¾	99 ¹⁵ / ₁₆	99 ¹⁵ / ₁₆	+ 1/16
5	% " 1918	87 ⁷ / ₁₀	87 ⁷ / ₈	87 ¹¹ / ₁₀	+ ¼
4½	% " 1916	87	88 ¹ / ₈	88½	+ 1½
4	% " 1916	78 ³ / ₈	78 ³ / ₈	79	+ 5/8
3½	% " "	71	71 ⁵ / ₈	71 ⁷ / ₈	+ 7/8
3	% " "	62 ¹ / ₁₀	62 ⁷ / ₈	63 ¹¹ / ₁₀	+ 1¾
2½	% Cert. N. W. S.	52½	52½	53 ¹ / ₈	+ 5/8
7	% Oost-Indië 1921	101½	102	101 ¹⁵ / ₁₆	+ 7/16
6	% " 1919	96 ⁹ / ₁₀	96½	96 ⁷ / ₈	+ 5/16
5	% " 1915	91¾	92¾	92 ³ / ₈	+ 5/8
5	% Rusland 1906	6¾	6¾	6½	- ¼
4	% Ruil. bij Hope & Co.	8 ¹ / ₈	8 ⁵ / ₁₆	11 ¹ / ₈	+ 3
4	% Japan 1899	64¼	64¼	64¼	
5	% Brazilië 1895	47 ⁵ / ₈	49 ⁷ / ₈	49	+ 1¾
8	% San Paulo 1921	97	—	97	
6	% Amsterdam 1920	100¼	100¼	—	
7	% Rotterdam 1920	101½	101½	101 ⁷ / ₈	+ 3/8

zocht als gevolg van de gunstige verwachtingen, opgewekt door de erkenning van Rusland door Engeland en Italië.

Ook de aandelenmarkt was over het algemeen zeer opgewekt. Aandelen *Koninklijke Petroleum Maatschappij* ondervonden aanvankelijk den invloed van het definitief weigeren door de Engelsche regering om de aandelen Anglo-Persian af te staan en van de mededeelingen omtrent de oneenigheid in de Groupement International des Sociétés Naphtifères en Russe, doch werden later gestimuleerd door het bericht, dat de maatschappij thans spoedig haar werkzaamheden in Rusland zal kunnen hervatten. Aandelen Geconsolideerde echter bleven bij de later gevolgde opwaartsche beweging achter.

Tabuksaandelen bleven doorlopend in goede stemming; de omzetten zijn geringer geworden, doch van aanbod op eenigszins ruime schaal was geen sprake.

Tegen het einde der berichtperiode ontstond levendige belangstelling voor *rubberaandelen*, zonder direct aanwijsbare reden. In handelskringen is men niet overdeeld tevreden en de geruchten omtrent het toepassen van restrictieplannen zijn nog te vaag, dan dat hierop een opwaartsche beweging gebaseerd zou kunnen zijn. Doch de markten voor producten in het algemeen zijn zeer vast en dit heeft als vanzelf een stimulerende uitwerking ook op rubberwaarden.

De *suikermarkt* kon ook belangrijke voordeelige verschillen te aanschouwen geven, nu niet alleen groote verkoopen door de V. J. S. P. hebben plaats gevonden, doch ook uiterst bevredigende prijzen zijn gemaakt. De gevolgen der droogte zullen wellicht op deze wijze volkomen worden genivelleerd.

Aandelen in *handelsondernemingen* en in *banken* waren stil, doch vast.

Industriele aandelen bleven iets kalmer, met een verdeelde stemming.

	28 Jan.	1 Feb.	4 Feb.	Rijzing of daling
Amsterdamsche Bank	130	128	128 $\frac{3}{4}$	- 1 $\frac{1}{4}$
Incasso Bank	96 $\frac{1}{4}$	96 $\frac{1}{2}$	97	+ $\frac{1}{4}$
Koloniale Bank	189 $\frac{1}{2}$	191 $\frac{1}{2}$	195	+ 5 $\frac{1}{2}$
Ned. Handel-Mij. cert.v.aand.	140 $\frac{3}{8}$	140 $\frac{3}{8}$	143 $\frac{3}{8}$	+ 2 $\frac{3}{8}$
Rotterd. Bankvereniging ..	99 $\frac{1}{4}$	—	—	—
Van Berkel's Patent	45 $\frac{7}{8}$	46 $\frac{1}{2}$	47 $\frac{7}{8}$	+ 2
Gouda Kaarsen	85 $\frac{3}{4}$	84	82 $\frac{1}{4}$	- 3 $\frac{1}{2}$
Holl. Draad- en Kabelfabriek	63	60	61	- 2
A. Jurgens' Ver. Fabr.g.aand.	74 $\frac{3}{8}$	75	72 $\frac{3}{4}$	- 1 $\frac{1}{8}$
" " " pr. aand.	75	77 $\frac{1}{2}$	77 $\frac{1}{2}$	+ 2 $\frac{1}{2}$
Leerdaam Glasfabrieken ...	32 $\frac{1}{2}$	—	—	—
Philips' Gloeilampenfabriek	289 $\frac{1}{4}$	280	—	- 9 $\frac{1}{4}$
Vereenigde Blikfabrieken ..	106	—	—	—
Vereen. Chemische Fabrieken	59	—	56 $\frac{1}{2}$	- 2 $\frac{1}{2}$
Compania Mercantil Argent.	22 $\frac{7}{8}$	21 $\frac{1}{2}$	23 $\frac{3}{8}$	+ $\frac{1}{4}$
Cultuur-Mij. d. Vorstenland.	188	192 $\frac{1}{2}$	198	+ 10
Handelsver. Amsterdam ...	501	516	528	+ 27
Handelsverg. Reiss & Co. ...	40	—	39	- 1
Int. Crediet- en Handelsverg.	—	—	—	—
Rotterdam	192	194	200	+ 8
Linde Teves & Stokvis ...	85 $\frac{1}{2}$	84 $\frac{1}{4}$	83	- 2 $\frac{1}{4}$
Redjang Leborg Mijnb.-Mij.	130	126	131	+ 1
Gecons. Holl. Petroleum-Mij.	226	220 $\frac{1}{8}$	224	- 2
Kon. Petroleum-Mij.	457 $\frac{1}{2}$	449 $\frac{1}{4}$	469	+ 11 $\frac{1}{2}$
Phoenix Oil	94 $\frac{1}{2}$	91	92	- 2 $\frac{1}{2}$
Amsterdam-Rubber-Mij.	155 $\frac{3}{4}$	158 $\frac{1}{4}$	165 $\frac{3}{8}$	+ 9 $\frac{1}{8}$
Kendeng Lemboe	185	196	200 $\frac{1}{4}$	+ 15 $\frac{1}{4}$
Oost-Java-Rubber-Mij.	233 $\frac{1}{4}$	241	250 $\frac{1}{2}$	+ 17 $\frac{1}{4}$
Deli-Batavia Tabak Mij. ..	361	369 $\frac{1}{2}$	370	+ 9
Deli-Maatschappij	357	360 $\frac{1}{2}$	367 $\frac{1}{2}$	+ 10 $\frac{1}{2}$
Senembah-Maatschappij ..	316 $\frac{1}{4}$	322	328 $\frac{1}{2}$	+ 11 $\frac{1}{4}$

Ook de *schoepvaartmarkt* was zeer rustig; alleen aandelen van Nievelt Goudriaan en Koninklijke Paketvaart konden een grooter voordeelig koersverschil behalen.

	28 Jan.	1 Feb.	4 Feb.	Rijzing of daling
Holland-Amerika-Lijn	110 $\frac{3}{4}$	109 $\frac{1}{2}$	110 $\frac{1}{2}$	- $\frac{1}{4}$
" " „gem.eig.	92 $\frac{1}{2}$	90 $\frac{1}{2}$	91 $\frac{1}{2}$	- 1
Hollandsche Stoomboot-Mij.	34 $\frac{1}{4}$	33 $\frac{3}{8}$	34 $\frac{1}{8}$	- 1 $\frac{1}{8}$
Java-China-Japan-Lijn ...	101	100	—	- 1
Kon. Hollandsche Lloyd ...	15 $\frac{1}{8}$	15 $\frac{7}{8}$	16	+ 1 $\frac{1}{8}$
Kon. Ned. Stoomb.-Mij.	84	84	84	—
Konink. Paketvaart-Mij. ...	133	137	140	+ 7
Maatschappij Zeevaart ...	83	80 $\frac{1}{2}$	—	- 2 $\frac{1}{2}$
Nederl. Scheepvaart-Unie ..	129 $\frac{3}{8}$	130 $\frac{1}{4}$	130 $\frac{3}{8}$	+ $\frac{3}{8}$
Nievelt Goudriaan	106 $\frac{3}{8}$	113 $\frac{1}{4}$	115	+ 8 $\frac{3}{8}$
Rotterdamsche Lloyd	134 $\frac{1}{4}$	132 $\frac{1}{4}$	136	+ 1 $\frac{3}{4}$
Stoomv.-Mij. „Nederland“ ..	154	154	154 $\frac{3}{4}$	+ $\frac{3}{4}$
" " „Noordzee“ ..	32 $\frac{1}{4}$	—	32 $\frac{7}{8}$	+ 1 $\frac{1}{8}$

De *Amerikaansche markt* was vrijwel verlaten, doch over het algemeen opgewekt.

	28 Jan.	1 Feb.	4 Feb.	Rijzing of daling
Americ. Smelting & Refining	68	68 $\frac{1}{4}$	67	- 1
Anaconda Copper	86	84 $\frac{1}{2}$	84 $\frac{1}{2}$	- 1 $\frac{1}{2}$
Studebaker Corp.	111	113 $\frac{1}{4}$	110 $\frac{1}{2}$	- $\frac{1}{2}$
Un. States Steel Corp.	111 $\frac{15}{16}$	114	113 $\frac{7}{8}$	+ 1 $\frac{15}{16}$
Atchison Topeka	108 $\frac{1}{8}$	109 $\frac{15}{16}$	109 $\frac{1}{8}$	+ 1
Erie	27 $\frac{3}{16}$	29 $\frac{7}{16}$	29	+ 1 $\frac{15}{16}$
Southern Pacific	95 $\frac{7}{8}$	96 $\frac{1}{8}$	95 $\frac{1}{8}$	- $\frac{3}{4}$
Union Pacific	141 $\frac{1}{4}$	141 $\frac{7}{8}$	141 $\frac{7}{8}$	+ $\frac{5}{8}$
Int. Merc. Marine orig. gew.	9 $\frac{11}{16}$	10 $\frac{3}{8}$	10 $\frac{7}{8}$	+ 1 $\frac{15}{16}$
" " " " pref.	35 $\frac{1}{8}$	38 $\frac{1}{2}$	38	+ 2 $\frac{7}{8}$

De *geldmarkt* is onder den invloed van de grooter omzetten tegen het einde der week iets stroever geworden; prolongatie noteerde toen 5 $\frac{1}{2}$ pCt.

GOEDERENHANDEL. GRANEN.

5 Februari 1924.

Weder ligt een week met vaste graanmarkten achter ons. De groote wereldvoorraden aan broodgraan lieten ook nu weder geen invloed op de prijzen gelden en voor voedergranen bleef vermeerdering van het aanbod van Noord-Amerikaansche maïs, dat verlaging der prijzen zou hebben kunnen veroorzaken, nog altijd uit. Voor tarwe bestond levendige vraag in Engeland, waar de voorraden bij voortdurende klein zijn en waar in spoedige posities veel werd gekocht. In tegenstelling met de vorige week werden aan de ladingmarkt zeer veel zaken gedaan in Argentijnsche en Australische tarwe, terwijl ook in parcels een groote omzet werd bereikt, vooral weder in Manitoba's, doch ook in Australische soorten. Het meerendeel der zaken, vooral bij de ladingen werd gedaan in stoomende partijen of op zeer spoedige aflading. Deze levendige Engelsche vraag, kleine aanvoeren aan de Amerikaansche markten en de in de Vereenigde Staten telkens weder blijvende schaarschte aan spoedig beschikbare tarwe, had te Chicago vaste markten ten gevolge, zoodat de tarweprijzen daar van 28 Januari tot 4 Februari voor den Mei-termijn 3 $\frac{1}{4}$ en voor den Juli-termijn 3 $\frac{3}{8}$ dollarcent per 60 lbs. stegen.

Toch is de uitvoer van tarwe van de Vereenigde Staten zeer klein en hij blijft bijna geheel beperkt tot weinig belangrijke hoeveelheden van de Westkust. Interessant zijn in dit verband de cijfers, gepubliceerd door het Amerikaansche Ministerie van Handel omtrent den graanuitvoer van 1 Juli tot 30 November 1923. Voor tarwe bedraagt deze bijna 52 miljoen bushels, wat vrij nauwkeurig de helft is van de hoeveelheid van het vorige jaar. Vaar maïs bedroeg de uitvoer 4 $\frac{1}{2}$ miljoen bushels, tegen ruim 53 miljoen in 1922. Ook in rogge werd veel minder uitgevoerd, namelijk bijna 9 miljoen bushels in 1923 tegen 26 miljoen in het vorige jaar. Ook de steeds voortgaande verschepingen van Canada'sche tarwe naar Oost-Azië blijven een steun voor de markt, eveneens de plannen van de regering te Washington, om door bemiddeling der banken financieelen steun aan de tarweverbouwers van het Noord-Westen te verlenen. Blijkbaar is dit plan, dat nu werkelijk vasten vorm schijnt aan te nemen een gevolg van de resultaten van een onderzoek, ingesteld naar de productiekosten van tarwe in de Vereenigde Staten. Dit onderzoek leidde tot de conclusie, dat de boeren dit jaar op hun tarwe een zeer belangrijk verlies lijden. Ook deze week dus kwam geen verandering in den merkwaardigen toestand, dat bij een zeer groot wereldoverschot van tarwe de markt vast bleef met verdere prijsverhooging. Zelfs de zeer omvangrijke verschepingen van tarwe van Argentinië, dat deze week bijna evenveel naar Europa verlaadde als Noord-Amerika, konden daarin nauwelijks eenige verandering brengen, ofschoon wel in verband met die verschepingen de allerlaatste dagen de kooplust in Engeland eenigszins is bekoeld. In Argentinië ondergingen de prijzen aan de termijnmarkten zeer weinig verandering. Rosario sloot op 4 Februari geheel onveranderd tegenover een week tevoren, doch Buenos Aires was op den 4en vast en de kleine prijsdaling, die daar in den loop der week had plaats gevonden, werd geheel ingehaald; zelfs sloot de Februari-termijn 8 centavos per 100 KG. hooger dan op 28 Januari.

Van Rusland en den Donau werd weder belangrijk minder tarwe afgeladen dan in de vorige week en verschillende berichten uit Rusland wijzen op afname der aanvoeren. De sterk wisselende verschepingen der laatste weken hebben echter wel geleerd, dat het moeilijk is eenige meening te vormen, omtrent den nog te verwachten Russischen uitvoer. Op het vasteland was de handel in tarwe ook ditmaal veel minder levendig dan in Engeland. Nederland kocht weder weinig en ook in België was de handel aanvankelijk niet groot, later echter verhoogde daar weder de belangstelling

Noteringen.							Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.			
Data	Chicago			Buenos Ayres			Soorten	4 Febr. 1924	28 Jan. 1924	5 Febr. 1923
	Tarwe Mei	Maïs Mei	Haver Mei	Tarwe Febr.	Maïs Febr.	Lijnzaad Febr.				
4 Feb. '24	111¼	80⅞	49⅞	10,75	9,85	19,55	Tarwe*	12,50	12,25	13,25
26 Jan. '24	109	79¼	47⅞	10,80	9,70	19,50	Rogge (No. 2 Western) ..	10,10	9,90	11,50
2 Feb. '23	118⅞	74¼	44⅞	11,75 ¹⁾	8,95 ¹⁾	18,95 ¹⁾	Maïs (La Plata)	222,—	217,—	195,—
2 Feb. '22	123⅞	54⅞	39⅞	12,15	7,60	19,55	Gerst (48 lb. malting) ...	213,— ⁴⁾	211,—	180,—
2 Feb. '21	165	65¼	42⅞	16,35	9,45	14,95	Haver (38 lb. white clipp.) ¹⁾	10,30	10,25 ⁵⁾	10,65
20 Juli '14	82	56⅞	36¼	9,40	5,38	13,70	Lijnkoeken (Noord-Ameri- kavan La Plata-zaad) ¹⁾	14,35	14,35	13,50
							Lijnzaad (La Plata) ³⁾	458,—	468,—	445,—

1) Per Maart.

*) per 100 KG. 2) per 2000 KG. 3) per 1960 KG.

1 No. 2 Hard/Red Winter Wheat. 4) Donaugerst. 5) Canada No. 3.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	27 Jan./2 Febr. 1924	Sedert 1 Jan. 1924	Overeenk. tijdvak 1923	27 Jan./2 Febr. 1924	Sedert 1 Jan. 1924	Overeenk. tijdvak 1923	1924	1923
Tarwe	20.181	47.054	88.329	635	635	3.668	47.689	91.997
Rogge	13.334	38.525	53.365	—	1.725	—	40.250	53.365
Boekweit	—	3.401	1.233	—	—	—	3.401	1.233
Maïs	6.780	67.183	75.615	3.470	7.093	13.192	74.276	88.807
Gerst	1.489	23.410	14.567	—	8.060	3.360	31.470	17.927
Haver	803	22.622	6.336	—	—	228	22.622	6.564
Lijnzaad	19	2.501	6.450	1.700	3.550	4.909	6.051	11.359
Lijnkoek	1.874	11.174	21.032	—	—	—	11.174	21.032
Tarwemeel	5.499	16.893	7.956	410	410	2.617	17.303	10.573
Andere meelsoorten	100	616	204	—	—	—	616	204

in verband met het uitvoerverbod van meel uit Frankrijk, dat den laatsten tijd geregeld meel naar Duitschland had verkocht, zoodat nu in Antwerpen verbetering der Duitse vrage naar tarwe werd verwacht. Reeds verbeterde de laatste dagen de Duitse belangstelling naar tarwe, die eenigen tijd zeer beperkt was geweest en het ziet er naar uit, dat spoedig weder Duitse inkoop over Antwerpen en Rotterdam tot stand zullen komen. Daarbij komt, dat in Duitschland ook de prijzen van inlandsch broodgraan weder sterk zijn gestegen, wat ook de roggemarkt heeft gesteund. In het begin der week nog was Duitschland met stoomende buitenlandse rogge en tarwe als weder-verkoper aan de markt, doch het aanbod is afgenomen en de door het aanbod ontstane prijsverlaging, die trouwens niet belangrijk was, is tot staan gekomen. De vraag naar rogge in Nederland was deze week nauwelijks bevredigend en ofschoon er geregeld zaken worden gedaan, kan het aanbod slechts redelijk worden opgenomen. De markt vertoonde dan ook geen neiging tot verdere prijsstijging te meer, waar de verkoop van rogge naar Frankrijk verminderde.

De stand van het wintergraan in Europa en Noord-Amerika blijft vrij bevredigend; wel blijft men uit de Vereenigde Staten nog klachten hooren over schade wegens koud weder, doch de berichten zijn zeer tegenstrijdig en voor de vaststelling van den omvang der schade is het nog te vroeg. Het Internationale Instituut voor den Landbouw te Rome deelt mede, dat de met wintergraan bezaaide oppervlakte in Europa ongeveer even groot is als het vorige jaar.

Voedergranen blijven vast wegens in onze vorige berichten reeds herhaaldelijk vermelde oorzaken. De hoofzaak is wel de omstandigheid, dat de vraag het aanbod, zoodat van maïs als van gerst blijft overtreffen, zoo lang Noord-Amerika niet sterker met zijn maïs aan de markt komt. Ook deze week echter was van uitbreiding van het Noord-Amerikaansche aanbod geen sprake. Wel leidde grootere aanvoer nu en dan tot eenige prijsverlaging aan de markt te Chicago, doch op verschillende dagen was een kleine aanvoer, vooral ook door den slechten toestand der wegen, weder aanleiding tot hogere prijzen. De verschepingen waren wel iets grooter, doch waarschijnlijk betrof het hier vooral vervulling van vroegere contracten en nieuwe zaken in maïs van Noord-Amerika behoorden deze week tot de groote uitzonderingen. Ook van Argentinië waren de verschepingen klein. In Engeland bestond voor stoomende oude Plata maïs goede vraag bij eenigszins stijgende prijzen, doch de hooge maïsmarkt beperkte den omvang der zaken. Behalve Plata-maïs werd in Engeland ook Roemeensche maïs verhandeld, waarbij tot zeer hoogen prijs een stoomende lading Bessarabische en een lading Galfox maïs op Februari/Maart-aflading. In deze laatste positie werden ook naar Nederland weder geregeld zaken in Donau en Bulgaarsche maïs gedaan, waarbij de prijzen langzamerhand iets stegen, doch in spoedige positie is ook van Roemenië het aanbod zeer beperkt, niettegenstaande daarvoor belangrijk hogere prijzen te krijgen zijn dan voor latere aflading. De strenge vorst in Roemenië en de geringe aanvoeren per

spoor te Konstantza houden in spoedige maïs het aanbod binnen zeer beperkte grenzen en de verschepingen van Roemenië vertoonden ook deze week weder een belangrijke vermindering, zoodat de totale verschepingen van maïs naar Europa slechts 165.000 quarters bedroegen, tegen 235.000 in de vorige en 360.000 in dezelfde week van het vorige jaar. In overeenstemming hiermede is het cijfer, dat de London Grain Seed & Oil Reporter opgeeft voor den naar Europa zeilenden maïsvoorraad. Dit blad berekent dezen voorraad op 955.000 quarters tegen 1.285.000 een week geleden en 2.490.000 in dezelfde week van 1923. De hooge prijzen voor spoedige maïs beperken wel de vraag, doch in Nederland worden de aanvoeren toch gemakkelijk opgenomen, nog aangevuld door inkoop over Antwerpen. Duitse weder-verkopers van op Nederland stoomende Plata-maïs vonden daarvoor in Nederland dan ook gemakkelijk koopers. Evenals met andere graansoorten was ook Duitschland in het begin der week namelijk ook met maïs aan de markt wegens onbevredigende afzet in Duitschland en de bezwaren, welke de handel daar bij de financiering zijner argent ontmoet. De vooruitzichten voor den maïsvoorraad in Argentinië blijven uitstekend. De prijzen aan de termijnummarkten in Buenos Aires en Rosario ondergingen weinig verandering, al was de laatste dagen de tendens wat vaster, zoodat op 4 Februari de termijnummarkten 5 à 15 centavos per 100 KG. hooger sloten dan een week tevoren.

In Engeland bestond bij de vaste markten voor spoedige maïs en bovendien door de stijgende zeevrachten goede belangstelling voor nieuwe Plata-maïs en zoowel in ladingen als in parcels werd daarin een grootere omzet bereikt dan tevoren, bij ten slotte iets stijgende prijzen. Op het vasteland echter zijn de zaken nog steeds niet groot.

Evenals maïs werd ook gerst uit Duitschland aangeboden, speciaal Donau gerst op Hamburg, en enkele zaken werden daarin gedaan ter overlading naar Nederland. Dit nam echter niet weg, dat de markt hier zeer vast bleef en stoomende partijen Russische en Donau gerst tot geleidelijk stijgende prijzen koopers blijven vinden. Van beide soorten is verder aanbod zeer gering. Offertes van gerst uit Noord-Afrika ontmoetten dan ook goede belangstelling en werden in Nederland gemakkelijk opgenomen, terwijl ook België en Engeland Noord-Afrikaansche gerst kochten. In Engeland was voor gerst de kooplust niet groot en de prijzen bleven vrijwel onveranderd. Men kocht daar behalve Noord-Afrikaansche ook Britsch-Indische en Plata gerst, in welke laatste soort ook naar Nederland weder zaken werden gedaan tot iets hogere prijzen dan een week tevoren. In Noord-Amerikaansche gerst zijn ook naar Engeland de zaken tegenwoordig niet groot.

In haver waren de verschepingen van Argentinië deze week ruim. De helft daarvan was bestemd voor Scandinavië en een flinke hoeveelheid voor Nederland, waar trouwens op dit oogenblik de vraag nog steeds onbevredigend is, vooral ook door aanbod uit Duitschland. Onvoldoende vraag naar haver veroorzaakt, dat de houders daar trachten zich van hun partijen te ontdoen, doch zij slagen daarin tot nog

toe aan de Nederlandsche markt nauwelijks. In Engeland werden geregeld zaken in Plata haver gedaan tot vrij sterk fluctueerende prijzen, die ten slotte lager waren dan in de vorige week. Voor Canada haver echter werden de prijzen verhoogd.

SUIKER.

In Amerika had, behoudens eene kleine fluctuatie in het midden der week, eene sterke rijzing der prijzen plaats zoolvel voor Spot Centrifugals als op de termijnmarkt. De openings- en slotnoteeringen waren als volgt. Spot Centrifugals 6.78/7.16; Maart 5.03/5.41; Mei 5.10/5.48; Juli 5.16/5.55 en September 5.20/5.59. De vaste stemming was in hoofdzaak het gevolg van de houding van raffinadeurs, die wegens de zich uitbreidende vraag naar geraffineerde suiker in de V. S. vrijwel alle aangeboden partijen Cubasuiker opnamen en daarvoor van 4.87½ tot 5.12½ d.c. c.&f. betaalden. Groote afdoeningen kwamen tot deze prijzen tot stand.

De Cuba-statistiek luidt als volgt:

	1924	1923	1922
	Tons	Tons	Tons
Weekontvangsten 26 Jan. '24	158.873	186.454	70.741
Totaal sedert 1/12/23	451.264	495.386	183.779
Aantal werkende fabrieken	161	158	111
Weekexport 26 Jan. '24	108.097	94.102	28.300
Totaal sedert 1/1/24—26/1/24	266.487	306.842	67.993
Totale voorraad op 26 Jan. '24	184.777	189.444	779.811

Ook in Engeland was de markt vast gestemd en kochten raffinadeurs groote partijen Cubasuiker. De aankopen hiervan werden in de hand gewerkt door de verbetering van den koers van het Pond tegenover den Dollar. Raffinadeurs verhoogden hun prijzen voor prompte waar en suiker op levering resp. met Sh. 1/ en Sh. 1/3. Ook voor Java-suiker Mei/Juni en vroege Juli-afschep bestond groote belangstelling en kwamen niet onbelangrijke verkoopen tot stand.

Op Java was de markt zeer vast. Nadat door de Trust eenige verkoopen in Superieur tot f 16,— tot stand waren gekomen, vonden belangrijke transacties plaats tot verhoogde prijzen en werd voor Superieur f 16,50 betaald; voor No. 16 en hooger f 15¼ en voor Muscovados f 15¼ en daarna f 16,—. Herverkoopen kwamen tot stand, tot f 19,— voor Mei-levering en f 18,— voor Juni.

Hier te lande volgde de markt Amerika vrijwel op den voet. Ook de steeds hooger afkomende Javaprijzen droegen het hunne bij tot de vaste stemming alhier. Openings- en slotnoteeringen waren resp. als volgt:

	Opening	Slot
Januari	f 33.50	f 34.12½ (Februari)
Mei	„ 33.25	„ 34.—
Augustus	„ 30.37½	„ 31.12½/31.25.
December	„	„ 27.—/28.—

De omzet op de termijnmarkt bedroeg deze week ongeveer 7500 tons.

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per Maart	Londen			New York 96 pCt. Centrifugals
		Tates Cubes No. 1	White Java's f.o.b. per Mei/Juni	Cuba's 96 pCt. c.i.f. Febr./Maart	
31 Jan. '24	f 33 11/16	Sh. 63/9	Sh. 27/-	Sh. 27/6	\$ cts. 6,91
24 „ '24	„ 32 15/16	62/9	25/6	26/6	8,65
31 Jan. '23	„ 24 7/16	54/3	20/3	17/6	5,40
31 Jan. '22	„ 21 9/8	51/9	17/3	12/3	3,73
4 Juli '14	„ 11 18/88	18/-	—	—	3,26

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons, Manchester, d.d. 30 Januari 1924.

Fluctuaties van Amerikaansche katoen zijn deze week veel geringer geweest dan de vorige week en de markt is tenslotte weer iets vaster. Volgens het Census Bureau Bericht van verleden Woensdag zijn tot 15 Januari totaal 9.446.000 balen gegind tegen 9.648.000 balen verleden jaar over dezelfde periode, waaruit dus zou blijken, dat de oogstschatting van de Regeering vrij juist is geweest. De ontvangsten in de havens zijn 836.000 balen meer dan verleden jaar en de uitvoeren naar Engeland 309.000 balen en naar het Vasteland 229.400 balen meer dan verleden jaar. Verkoopen zijn vrij belangrijk geweest, ook van Egyptische katoen, die eveneens vaster in prijs is.

Amerikaansche garens zijn over het algemeen vaster in prijs, doch er worden weinig orders geboekt en biedingen zijn over het algemeen 1½ à 2 d. lager dan vraagprijzen.

Voor het Oosten zijn enkele zaken gedaan in 40er mule en ook in 42½ voor Burma en 60/2 voor China, doch groote zaken komen niet tot stand. Ook voor Egyptische garens bestaat slechts weinig belangstelling en er gaat alleen nog iets om in kettinggarens voor satteens, terwijl er voor getwijnde garens al heel weinig interesse bestaat. Het ontwerp voor controle van de productie in de spinnerijen is met enkele kleine wijzigingen goedgekeurd en zal thans spoedig in stemming worden gebracht, daar zoolvel de werkgevers- als werknemersverenigingen hierover de laatste beslissing hebben.

Doekprijzen blijven vast, doch er gaat niet heel veel om. Van Indië zijn minder aanvragen aan de markt, daar men over het algemeen Manchesterprijzen te hoog vindt voor de marktpositie daar, zoodat in stapels dan ook niet veel orders geplaatst worden. Voor fancies is de toestand wat beter en zijn verscheidene fabrieken zeer goed bezet. In gebleekte goederen zijn orders geplaatst voor Bombay en Madras, terwijl ook voor China orders zijn geplaatst in kwaliteiten, die 2 à 3 jaar uit de markt zijn geweest. Hoewel de algemeene stemming dan ook wel verbeterd is, varieert de toestand bij de verschillende fabrieken zeer en zijn er enkelen die zeer goed van orders voorzien zijn, terwijl anderen weer in een minder gunstige positie verkeeren.

	23 Jan. 30 Jan.	Oost. koersen.	22 Jan. 29 Jan.
Liverpoolnoteeringen.		T.T. op Indië	1/5 1/8 1/5 3/8
F.G.F. Sakellarides	23,20 23,30	T.T. op Hongkong	2 4/8 2/4
G.F. No. 1 Oomra	13,00 13,00	T.T. op Shanghai	3/4 3/4

Noteering voor Loco-Katoen.

(Middling Uplands.)

	1 Febr. 1924	25 Jan. 1924	18 Jan. 1924	1 Febr. 1923	1 Febr. 1922
New York voor Middling ...	34,— c	33,45 c	33,20 c	27,40 c	17,20 c
New Orleans voor Middling	33,63 c	33,50 c	33,25 c	27,62 c	15,38 c
Liverpool voor Fy Middl. ...	19,67 d	19,81 d	19,33 d	15,67 d	9,74 d

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens. (In duizendtallen balen.)*

	1 Aug. '23 tot 1 Febr. '24	Overeenkomstige periode	
		1922-'23	1921-'22
Ontvangsten Gulf-Havens.	5.437	4.609	3.977
„ Atlant.Havens			
Uitvoer naar Gr. Brittannië	1.365	1.071	948
„ „ 't Vasteland.	2.123	1.931	1.830
„ „ Japan	441	347	637

Voorraden.

(In duizendtallen balen.)*

	1 Febr. '24	Overeenkomstig tijdstip	
		1923	1922
Amerik. havens	874	913	1.139
Binnenland	936	1.121	1.468
New York	—	—	—
New Orleans	—	—	—
Liverpool	491	470	591

DE NEDERLANDSCHE THEEMARKT IN 1923.

(Jaaroverzicht van Pakhuismeesteren van de Thee.)

„De hoogmogende en groote heeren, die zich honderdduizenden ponden zorg over den verwarden toestand van Europa op den hals halen, gelieven tot onderhoud van hunne gezondheid warm theewater te drinken. Drinkt thee, gij heeren staatkundigen, die het vaderland met raad en daad bestuurt en zijne belangen behartigt” aldus schreef nu bijna 3 eeuwen geleden, toen de thee voor het eerst haar intrede deed in Europa, een Marburger hoogleeraar, een der voor-aanstaande voorvechters voor het theegebruik.

De hoogmogende en groote heeren van onzen tijd hebben deze vermaning niet noodig. Zij „belasten” thee om den benarderen toestand van hun leege schatkist te hulp te komen. Zij bedenken daarbij niet altijd, dat „warm theewater” door de zuinige huismoeder persoonlijk wordt bereid, en dat deze in de jaren achter ons, wel heeft geleerd, hoe, indien de prijs haar te hoog wordt, uit een pond thee steeds meer „theewater” te trekken, terwijl o.a. bier, dat grootendeels buitenshuis door den minder zuinig aangelegden man wordt verbruikt, door den producent hem kant en klaar wordt geleverd.

„Door tegelijkertijd een hogere belasting te vorderen,

zoowel van bier als van thee, stelt de ondergeteekende zich voor te bevorderen, dat de nieuw op te leggen lasten gelijkmatiger zullen drukken op de bevolking van de verschillenden deelen van het land, dan het geval zou zijn, indien slechts een dier artike'ën werd belast". Deze zinsnede uit de memorie van toelichting van het wetsontwerp van 10 October 1923 ter verhooging van den accijns op bier en van het invoerrecht op bier en op thee, doet eenigszins zonderling aan. Het moge waar zijn, dat buitenshuis de een een kop koffie of thee zal bestellen op het uur dat een ander in een ander deel des lands zich allicht nog tot bier bepaalt, als gelijksoortige warme dranken spelen de beide eerste in de volkshuishouding een geheel andere en hoogere rol dan het bier, dat naast beide door het geheele land als een afzonderlijk genotmiddel wordt gehuldigd. Er moede in het eene gezin en in het eene deel van het land meer koffie verbruikt worden, met recht mag worden gevraagd welk bijzonder verband er tusschen thee en bier bestaat.

Indien het invoerrecht op thee verviervoudigd wordt (het binnenlandsch verbruik bestaat voor ruim 80 pCt. uit de eigen koloniale thee) en op f 0,50 per $\frac{1}{2}$ KG. wordt gebracht, zal de Nederlandsch-Indische thee worden belast met ca. 100 pCt. van den gemiddelden marktprijs in de jaren 1921—1922 in veiling betaald, terwijl in het Britsche rijk, waar het recht op de Britsch Koloniale thee overeenkomt met f 0,37 per $\frac{1}{2}$ KG. zelfs op de „foreign grown” thee geen hooger recht drukt dan f 0,44 per $\frac{1}{2}$ KG. Alhoewel grinds op het theegebruik als op een vaste grootheid voor de belasting wordt gerekend, omdat de ontwikkelingsphase, waarin hetzelfde hier verkeert, er in het verleden ligt, hebben de depressie en hooge marktprijzen zelfs daar het theeverbruik gedurende dit jaar doen afnemen en wel met ruim 25 miljoen Eng. ponden.

Dat er ook in ons land verband bestaat tusschen verbruik en prijzen is gedurende het eerste half jaar al zeer duidelijk gedemonstreerd. De verhooging der prijzen van verpakte thee remde de afname in het 2e kwartaal zeer, toen echter dientengevo'ge de prijzen lager werden gesteld nam de afzet weer toe (verbruik 1e kwartaal 3159 ton, 2e kwartaal 1907 ton, 3e kwartaal 2778 ton). Het is daarom moeilijk het optimisme te deelen, waarvan de volgende zinsnede der memorie van het wetsvoorstel getuigt: „terwijl overigens het meerdere bedrag (van het recht) niet van dien aard schijnt, dat daarvan een belangrijke vermindering van het gebruik van thee is te duchten”, „voor de schatkist is een hoogere bate van f 7.000.000 's jaars te verwachten”. Dat meerdere bedrag beteekent voor de huismoe'er op elk ons thee een verhooging van 8 cts. minstens (kosten inbegrepen). Er is dan ook aan den Minister met klem verzoekt in het belang zoowel van de schatkist, welke er op den duur meer profijt van zal trekken, als van de Nederlandsch-Indische theecultuur, den theehandel en de bevolking, om niet door een te forschen maatregel het nog voor zoo veel uitbreiding vatbaar verbruik terug te zetten en het tegenwoordig recht niet meer dan hoogstens te verdubbelen.

Moge het algemeen doorgedrongen besef van den treurigen toestand van 's lands schatkist er toe leiden, dat noodgedwongen berust zoude worden in eene niet te buitensporige verhooging van het recht op thee, deze overweging kan niet wegnemen, dat het vastkoppelen van thee aan bier inplaats van aan koffie moet worden betreurd. Het is toch niet aannemelijk dat de regeering zoude willen medewerken om de bestaande prijsverhouding tusschen thee en koffie te verbreken en de buitenlandsche koffie, (slechts 10 pCt. van de in ons land gedronken koffie is koloniaal product) te bevoordeelen boven de koloniale thee (80 à 85 pCt. van de verbruikte thee is Nederlandsch-Indische). Mocht dan ook koffie om verschillende redenen niet kunnen worden belast, dan ware er aanleiding tevens van verhooging van het theerecht af te zien. Het ware daarom gewenscht, dat de planuen voor de koffie, waarvan de pers reeds melding maakte, verboden worden aan die van de thee. Moge de komende regeering hiertoe alsnog bereid zijn.

Het geleidelijk toegenomen theeverbruik in ons land is ook niet samengegaan met verminderd bierverbruik zoals uit het verband tusschen beide in het wetsvoorstel ge'egd, zoude kunnen worden vermoed maar — evena's destijds in Groot-Brittannië — met een geleidelijk afnemen der koffie consumtie. De in ons statistisch overzicht opgenomen grafische staat van het thee- en koffieverbruik per hoofd der bevolking sedert 1902 (ontleend aan de cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek) toont aan dat geleidelijk het volume gedronken koffie vermindert en aan de thee ten goede komt.

Het ongelijk gebruik dezer beide dranken in de verschillende gezinnen wordt duidelijk geïllustreerd door de laatste gezinnen-uitgaven-statistiek der gemeente Amsterdam —

Maart 1922. — De opgave, het verbruik in huis omvattend van 32 arbeidersgezinnen (168 personen) gedurende het onderzoek van 4 weken toont aan dat in 12 gezinnen meer thee (9,55 KG.) werd aangeschaft dan koffie (6 KG. gebrand), in 18 gezinnen meer koffie (20,35 KG. gebrand) dan thee (10,55 KG.) en in 2 gezinnen van beide evenveel (1,4 KG.) te zamen voor 168 hoofden der bevolking 21,5 KG. thee tegen 27,75 KG. koffie (gebrand = pl.m. 35 KG. ruw). Berekend naar de periode van 4 weken werd in deze arbeidersgezinnen ruim $\frac{1}{2}$ KG. thee per hoofd per jaar verbruikt, of iets meer dan de gemiddeld in 1922 per hoofd der bevolking geconsumeerde thee.

Het dreigend spook van verhoogde rechten heeft vanaf einde September, toen mededeelingen in de dagbladen er van gwaagden, een groote beweging veroorzaakt op de theemarkt. Het publiek trachtte zich bij voorbaat te dekken, terwijl de tusschenhandel door de onderlinge concurrentie er wel toe genoodzaakt, zich eveneens tegen oplopende prijzen en deels met opgenomen geld voorzag van voorraden grooter dan benodigd, over welke voorbarig het invoerrecht werd betaald. De uitvoerhandel kwam vrijwel tot stilstand, daarentegen werd op de markt te Londen zoo veel ingekocht en vandaar hier ingevoerd, dat de verhooging der prijzen daar aan de vraag voor Holland werd toegeschreven. De aanhoudende kabinetserisis verhoogde sedertdien de onzekerheid en werd weer oorzaak van een gevoelige daling der prijzen in December. Het is allicht voor de Regeering een voordeel, dat de voorgestelde verhooging nu ten deele reeds verdisconteerd is door het sedert September geleidelijk oploopen der detailprijzen, dit voordeel weegt niet op tegen de groote economische moeilijkheden, welke van ieder voorstel tot wijziging van invoerrechten een gevolg zijn. Het is voor de theemarkt wel zeer te wenschen, dat tariefwijziging tot de groote uitzondering zal blijven behoreen; er woode ook om deze reden geen proef genomen met een te hoog recht, dat na eenige jaren weer moet worden verlaagd.

Veilingen. In de 16 gedurende het afgelopen jaar gehouden veilingen werd ruim $9\frac{1}{2}$ miljoen KG. Nederlandsch-Indische thee aangeboden, benevens eene in verhouding tot andere jaren aanzienlijke hoeveelheid China-thee. De Nederlandsch-Indische thee heeft gemiddeld $88\frac{1}{2}$ cents opgebracht tegen 42 cents in 1913, $44\frac{1}{2}$ in 1920 en $62\frac{1}{2}$ cents in 1922. De prijzen, welke in 1922 voortdurend waren gestegen, behielden hun opwaartsche beweging tot April, toen de midden- en mindere kwaliteiten geleidelijk inzakten tot Juni om daarna weer in prijs omhoog te gaan en in October het hoogste punt te bereiken ($100\frac{1}{2}$ cents middenprijs).

De kwaliteit van verschillende der lager gelegen ondernemingen is door grover plukken teruggegaan, maar geleukig behoorde overgefermenteerde en slecht bereide theeën tot de uitzonderingen. De best gerenommeerde merken leverden ook dit jaar zeer goede kwaliteiten. Sommige van deze werden echter te onregelmatig aangevoerd en moesten dan in de melanges weer door andere worden vervangen. Sumatra zond bij toeneming aantrekkelijke thee, welke ook dank zij het zeer regelmatig aanbod voor de melanges onmisbaar is geworden.

China-thee. Deze is voor het eerst weer een factor van belang geworden, het verbruik ervan is sedert 1920 verviervoudigd, het bepaalt zich in het bijzonder tot de „tea for price”. Zoals reeds boven medegedeeld hebben verpakkers in Juni — de markt had toen haar laagste punt bereikt — de notering voor de goedkoopste melanges weer teruggebracht en wel op die van Januari. In verband met de oplopende markt, konden deze toch reeds lage noteringen niet worden gehandhaafd, tenzij met goedkoopere thee werd bijvermengd, er kwam zoodoende vraag voor de goedkoopere China-thee. Het is zeer de vraag of men door dit vermengen niet van Scylla in Charybdis is verzeild. Hooge prijzen hebben remmend gewerkt, zal echter de invloed van de slappe eigenaardig smakende China-thee in de melange, het verbruik niet eveneens doen afnemen? Het zijn de dikke krachtige koloniale theeën, waarnaar de vraag uitgaat, aan deze is de uitbreiding van het theeverbruik door het geheele land te danken.

Verbruik en uitvoer. In hoeverre het verbruik is toegenomen is dit jaar moeilijk na te gaan. Het 4e kwartaal geeft immers ditmaal een vermeerdering, waarvan een deel niet voor direct verbruik was benodigd. De uitvoer is daarom evenmin normaal. Het is dan ook te meer verblijdend, dat de uitvoer (ruim 2 miljoen KG.) naar Oost- en Zuid-Europa van thee afkomstig uit de veilingen niet is afgenomen, niettegenstaande de vraag juist in het 4e kwartaal in den regel het levendigst is.

Thee-Etablissement te Amsterdam.

Statistiek van Nederlandsch-Indische thee over 1923.

Voorraad 1 Januari 1923	34.310 kisten
Aanvoer 1923	224.768 "
Te zamen..... 259.078 kisten	
Aflevering in 1923	219.020 "
Voorraad 31 December 1923	40.058 kisten

Aanvoer

Java thee	160.859
Sumatra thee	63,909
224,768	

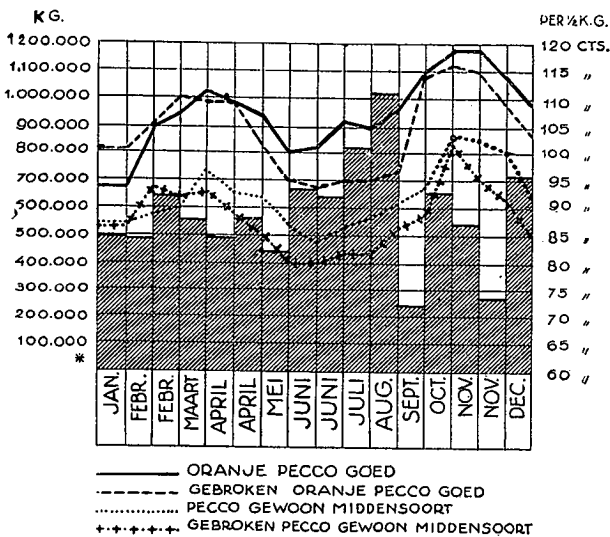
Aflevering

Voor Binnenland	137.107
„ Uitvoer	81.913
219.020	

Van den voorraad bevinden zich op 31 December 1923 in de eerste hand 22.992 kisten.

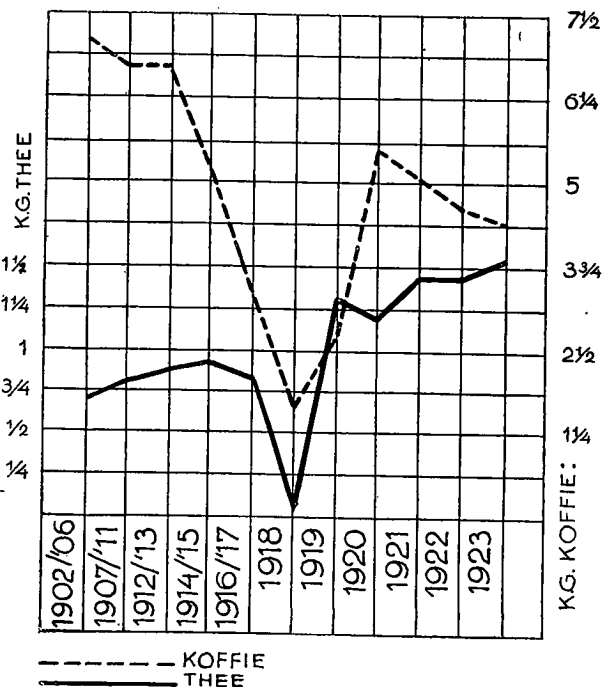
De cijfers zijn herleid tot 1/2 kn. ($\frac{4}{16} = \frac{2}{4} = \frac{1}{2} = \frac{1}{1}$).

Hoeveelheden der veilingen en loop der prijzen van enkele hoofdsorten in 1923.

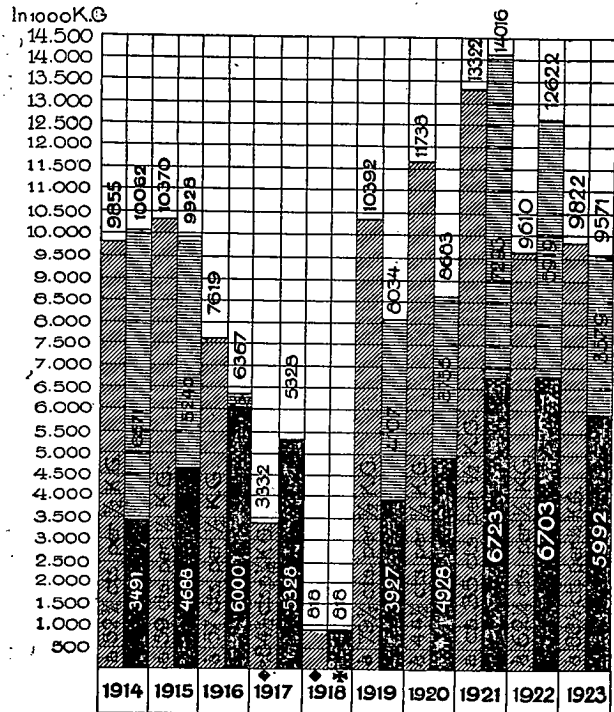

Anno 1902/1923.

Het gemiddeld verbruik van thee en koffie per hoofd der Nederlandsche bevolking. (De schaal voor thee is $2\frac{1}{2} \times$ groter genomen dan die voor koffie, omdat aangenomen mag worden, dat $2\frac{1}{2} \times$ zooveel ruwe koffie als theeblad benodigd is voor eenzelfde volume drank).

Nederlandsch-Indische thee.
Aanvoer en aflevering voor verbruik en uitvoer bij het Thee-Etablissement te Amsterdam, benevens de middenprijzen van het eerste-hands aanbod. Anno 1914/1923.

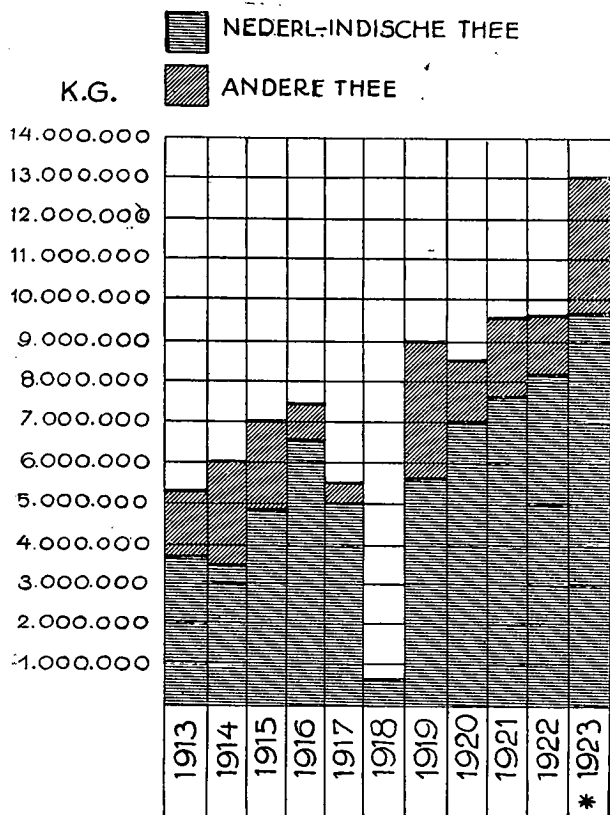

◆ Grootendeels gereserveerd uit den aanvoer 1916 en gebruikt voor de theevoorziening in 1917 en 1918. De thee werd gedurende het distributie tijdvak (Augustus 1917—Februari 1919) door den groothandel verkocht op basis van 84 cts. per 1/2 K.G. voor midden kwaliteit.

✱ Hieronder is opgenomen de aflevering voor de laatste distributie in Januari 1919.

Anno 1913/1923.

Het jaarlijksch theeverbruik in Nederland.

*In verband met de ophanden zijnde verhoging van het invoerrecht zijn vermoedelijk in 1923 vrij aanzienlijke

hoeveelheden voor het theebruik van 1924 bestemd, in consumptie gebracht.

Aanvoer van thee in Nederland, invoer tot verbruik en uitvoer in K.G. netto.

(Afgeleid uit de gegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek te 's Gravenhage).

Aanvoer.	1923		1922		1921	
	Kisten	netto KG.	netto KG.	netto KG.	netto KG.	netto KG.
Nederl.-Ind. Thee	297.111	12.998.000	9.820.000	12.146.000		
China Thee	102.710	2.519.000	976.000	549.000		
Britsch-Ind. Thee	35.828	1.544.000	855.000	1.421.000		
	435.649	17.061.000	11.651.000	14.116.000		

Invoer tot verbruik.

Nederl.-Ind. Thee	216.571	9.617.000	8.134.000	7.807.000
China Thee	76.396	1.868.000	674.000	472.000
Britsch-Ind. Thee	35.072	1.534.000	862.000	1.377.000
	328.039	13.019.000	9.670.000	9.656.000

Uitvoer.

Nederl.-Ind. Thee	88.583	3.835.000	8.320.000	8.860.000
China Thee	13.595	338.000	231.000	61.000
Britsch-Ind. Thee	355	18.000	89.000	162.000
	102.533	4.191.000	8.640.000	9.083.000

Van den Uitvoer 1923 waren bestemd voor:

Centraal-, Noord- en Oost-Europa.....	1.722.000 K.G.
Zuid Europa en Middellandsche Zee landen.	689.000 "
Groot Brittannië, Ierland en Noord-Amerika.	1.716.000 "
Andere landen.....	64.000 "
	4.191.000 K.G.

Amsterdam, 31 December 1923.

KOFFIE.

(Mededeeling van de Makelaars G. Duuring & Zoon, Kolff & Witkamp, Leonard Jacobson & Zonen en G. Bijdeudijk.)
Noteringen en voorraden.

Data	Rio		Santos		Wisselkoers
	Voorraad	Prijs No. 7	Voorraad	Prijs No. 4	
2 Febr. 1924	225.000	20.300	774.000	25.000	6 ⁵ / ₈
26 Jan. 1924	282.000	19.750	754.000	25.000	6 ³ / ₈
19 " 1924	323.000	19.950	754.000	24.000	6 ⁹ / ₁₆
2 Febr. 1923	1.363.000	20.775	2.226.000	23.500	6 ¹ / ₃₂

Ontvangsten.

Data	Rio		Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
2 Febr. 1924....	51.000	2.496.000	212.000	6.055.000
2 Febr. 1923....	45.000	2.039.000	184.000	4.753.000

RUBBER.

De stemming op de rubbermarkt was flauw gedurende de afgelopen week; prijzen bewogen zich aanvankelijk in dalende richting, doch waren de laatste helft der week tamelijk stabiel.

De slotnoteringen zijn:		einde voorafgaande week:	
Smoked Sheets	Februari 73 ct.	73 ¹ / ₂ ct.
" "	Febr./Mrt 73 ¹ / ₂ "	74 "
" "	April/Juni 74 "	75 "
Prima Crêpe	Februari 73 "	73 ¹ / ₂ "
" "	Febr./Mrt 73 ¹ / ₂ "	74 "
" "	April/Juni 74 "	75 "

5 Februari 1924.

COPRA.

De markt was deze week flauw gestemd. Fabrikanten toonden geen belangstelling, terwijl er tamelijk veel speculatief aanbod was. Zaterdag was de markt plotseling veel vaster, hoofdzakelijk tengevolge van dekkingsvraag.

De noteringen zijn:

Nederl. Ind. f.m.s.	October/December	afl. f	35 ³ / ₈
" "	November/Januari	" "	35 ¹ / ₈
" "	December/Februari	" "	34 ¹ / ₈
" "	Januari/Maart	" "	34 ¹ / ₈

4 Februari 1924.

VERKEERSWEZEN.

GRAAN.

Data	Petrograd Londen /R'dam	Odessa Rotterdam	Atl. Kust Ver. Staten		San Lorenzo	
			Rotterdam	Bristol kanaal	Rotterdam	Engeland
28 J.-2 Febr. 1924	—	14/1 ²	14 ³	3/9	27/1	27/1
21-26 Jan. 1924	—	13/9 ²	—	3/9	24/11	24/11
29 J.-3 Febr. 1923	—	—	11 ³	3/-	21,4 ¹ / ₂	21,4 ¹ / ₄
30 J.-4 Febr. 1922	—	—	16 ³	4/3	33/-	33/-
Julij 1914	11 d.	7/3	1/11 ¹ / ₂	1/11 ¹ / ₂	12/-	12/-

1) \$ per ton kolen. 2) Per ton d.w. 3) Am. cents per 100 lbs.

RIJNVAART.

Week van 27 Januari—2 Februari 1924.

De aanvoeren van zeezijde waren zeer gering. De beschikbare scheepsruimte overtrof verre de vraag. Vele schepen, voor zoover ze hier geen emplooi vonden, sleepten leeg naar de Ruhr om aldaar te laden.

De daghuur voor groote schepen om in de Ruhr te laden bedroeg in het begin der week 2 ct. en liep geleidelijk op tot 2¹/₂ cts. Voor kanaalschepen werd gemiddeld 2¹/₂ ct. per ton en per dag betaald.

De waterstand bleef vallend. Naar den Benedenrijn werd onbeperkt afgeladen, terwijl naar den Bovenrijn op 2.30 M. afgeladen werd. Het sleeploon varieerde tusschen het 75 en 90 cts. tarief.

ADVERTENTIËN.

The Anglo-South American Bank, Ltd.

Kapitaal en Reserves meer dan £ 13.000.000,—.

Argentinië - Chili - Uruguay -
Peru - Mexico - Barcelona -
Bilbao - Madrid - Vigo - Sevilla -
Valencia.

Bank- en Wisselzaken,
Handelscredieten.
Incasseeren van documentaire
wissels.
Aan- en verkoop van Effecten.

Hoofdkantoor: 62 Old Broad Street, London E.C.

The Anglo-South American Bank Ltd. is ook vertegenwoordigd in de Vereenigde Staten door de Anglo South American Trust Company, New York (erkend volgens de wetten van den staat New York), in Frankrijk door de Banque Anglo-Sud Américaine, Société Anonyme, Parijs, en in Brazilië en in geheel Centraal Amerika door haar zuster-instellingen: The British Bank of South America Ltd. - The Commercial Bank of Spanish America Ltd.